2

శ్రీ

శ్రీమ త్త్రిపుర సున్దర్యై నమః

శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య

శ్రీమ చ్ఛంకరాచార్య విరచితమ్.

శ్రీమ త్త్రిశతీ భాష్యమ్.

చెన్న పట్టణాం తర్గత

తండయార్పేట శాఖా నగరస్థిత

రామానన్ద నామ్నా ముద్రాయన్త్రే

ముద్రితం విజయతే

౧౯౨౮ సం.

ఏతన్మూల్య మేకం రూప్యకమ్.

శ్రీ లలితా త్రిశతీభాష్యము- శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యవిరచితము. పంచదశీ మంత్రాక్షర సంపుటితమగు శ్రీలలితాత్రిశతి, శ్రీదేవీ భక్తుల గువారికిఁ బూజా పారాయణంబులకు మిగుల నుపయోగమయినది. కావున దేవీభక్తులకు నెక్కుడు సహకారి యగునట్లు శ్రీలలితా త్రిశతీ స్తోత్రము శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యులచే రచియింపఁబడిన భాష్యముతోఁ డ మంచి దళసరి కాగితములయందుఁ జక్కఁగాఁ బరిశీలించి చేతికినిడికి యగు డిమ్మి ౮ పేజీల సైజున ముద్రించి యున్నారము.

దీనివెల ప్రతి ౧కి రూ ౧ ౦ ౦

కొద్దికాపీలే పెక్కుశాక్త మతాభిమానుల ప్రేరణముచే ము ద్రించితిమి గాన వలయువారలు త్వరలో వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయు ను. లేనిచో దొరకుటదుర్లభము.

భగవద్గీత. ఇందు, భగవద్గీత, గీతార్థ సంగ్రహము, బ్రహ్మ సూత్రము, భజగోవిందము, భారతసావిత్రి, మొదలగు పారాయ ణోపయుక్తములయిన స్తోత్రములఁ బొందుపఱచి తప్పులు లేకుండున ట్లు చక్కఁగాసవరించి మిగుల వేలయిన దళసరికాగితములయందు మి క్కిలి సుందరమయిన రాయల్ ౩౨ పేజీల సైజునఁ జక్కఁగా ముద్రిం పఁబడినది. దీనివెల రూ ౦-౮-౦

శ్రీమద్వాల్మీకిమహర్షి ప్రోక్తమగు శ్రీమద్రామాయణము నా లుగు వ్యాఖ్యానములతోఁ జక్కఁగా సవరించి మంచి గ్లేజుకాగితముల యందు ముద్రించినది- దీనివెల ప్రతి ౧కి రూ ౮-౦-౦

శ్రీరుద్రము. నమకచమకము సస్వరము.

ఆంధ్రటీకాతాత్పర్య విశేషార్థసహితము ౧ ౪ ౦

సకలమంత్రోపాసనాక్రమము- ఉపాసనాసక్తులకిది మిగుల నుపయోగకరము ఇందు, పురశ్చరణప్రకారము, పురశ్చరణదీపిక, సంక్షేపపురశ్చరణవిధి, మంత్రజ్యోతిషము, సిద్ధారిచక్రము ఇవియన్నియుఁ జేరియున్నవి. దీని వెల ౦ ౪ ౦

పక్షితీర్థమాహాత్మ్యము ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	౦	౧౨	౦
శ్రీదక్షిణామూర్తిస్తోత్రము శంకరవిరచితము ఆంధ్రటీకాతాత్పర్య విశేషార్థసహితము	౧	౪	౦
ఆదిత్యహృదయస్తోత్రము ఆంధ్రటీకాతాత్పర్యవిశేషార్థసహితము	౦	౨	౦
మాఘపురాణము	౦	౮	౦
గురుబాలప్రబోధిక	౧	౮	౦
పరాశరస్మృతి సవ్యాఖ్యానము	౧	౯	౦
విజ్ఞానేశ్వరీయము	౨	౮	౦
సిద్ధాంతకౌముది	౨	౮	౦
వృత్తరత్నాకరము	౧	౦	౦
కావ్యప్రకాశిక	౩	౦	౦

ఇట్లు,

అల్లాడి చంద్రశేఖరశాస్త్రులు

పాత చాకలపేట, కొల్లావారిఅగ్రహారం.

రామానందం ప్రెస్,   ౧౯౦౪ సం.

శ్రీ శివాయైనమః,

గణపతయే నమః,

పరదేవతాయై నమః,

శ్రీ లలితా త్రిశతి భాష్యమ్.

శ్లో॥ వందేవిఘ్నేశ్వరం దేవం సర్వసిద్ధి ప్రదాయినమ్।
వామాంకారూఢ వామాక్షీ కరపల్లవ పూజితమ్॥
పాశాంకుశేక్షు సుమరాజితపంచశాఖామ్।
పాటల్యశాలిసుషమాం చితగాత్రవల్లీమ్।
ప్రాచీనవాక్స్తుతిపదాం పరదేవతాంత్వామ్ ।
పంచాయుధార్చితపదాం ప్రణమామి దేవీమ్॥
లోపాముద్రా. పతిం నత్వా హయగ్రీవమపీశ్వరమ్।
శ్రీవిద్యారాజసంసిద్ధి కాదిపంకజవీక్షణామ్॥
విస్తారితాం బహువిధాం బహుభిః కృతాంచ ।
టీకాం విలోక యితు మక్షమతాంజనానామ్।
తత్సత్యసర్వపదయోగ వివేకభానుమ్।
తుష్ట్యై కరోమి లలితా పదభక్తియోగాత్ ॥

బహుకాలంసుభక్తి మహిమ్నా గురు పాదావవలంబ్య స్థితా యకుంభయోని మునయె శివదంపతి కృతనామశతత్రయోక్త్యా ప్రేరితో హయగ్రీవ ఉవాచ.।

—(*)—

కకారరూపేతి॥ కకారః కవర్ణః రూపం జ్ఞాపకవిశేషణం యస్యాస్సా తథా। కాదివిద్యాదిగ్రూహ్యే త్యర్థః। అథవా- కకారః రూపంవాచకం మేషాం తే కకారరూపా. । హిరణ్యగర్భః ఉదకంఉత్త

మాంగంసుఖాదిత్వ హిరణ్యగర్భ సృష్టజగద్ధారకత్వ జగత్కారకత్వా
ది గుణవత్వం కకారస్య వ్యంజనాది గుణవర్ణత్వేన వర్తత ఇతి తద్వా
చ్య ఇత్యర్థః। ఉదకనిష్ఠాన్నాదిద్వారా. జగత్సంజీవనహేతుత్వమపిక
కారస్య విద్యాగ్రిమవర్ణతయాస్తీతి తద్రూపావా। సర్వేషాంప్రాణి
నాం శిరస్యమృత మస్తీతియోగ మార్గేణ కుండలినీగహ్వరే తత్రత్య
తత్ప్రవాహ ప్లుతయోగినా మీశ్వరసామ్యం జాయత ఇతి యోగ శా
స్త్రేషుప్రసిద్ధం। తద్వత్కవర్ణః మంత్రాదిమ భాగస్థః తత్పురశ్చర్యా
పరాయణా నాం శివభావమేవ యచ్ఛతీతివా తదురూపే త్యర్థః॥

ఓం కకారరూపాయైనమః. ౧,

—(*)—

కల్యాణీతి॥ కల్యాణాని సుఖాని యువసార్వభౌమానందా దార
భ్యబ్రహ్మానందపర్యంతం తైత్తిరీయ కాదౌప్రతిపాదితాని తత్తదుపాధి
భేద ష్వవచ్ఛిన్న స్వరూపతయా తాని కల్యాణశబ్దవాచ్యాని ఏత స్యై
వానంద స్యాన్యాని భూతాని మాత్రా ముపజీవంతీతి శ్రుతేః। సమ
ష్టివ్యష్టిమత్వం ఉపహితస్వరూపే సంభవ తీతి మతుపస్సమాసోపప
త్తిః। తథాచ। రాహోశ్శిర ఇతి వత్ సమాసాంతర్గతషష్ఠ్యర్థభే
దస్య అవివక్షితతయా ఆనందైకవిగ్రహేవ తీత్యర్థః। విజ్ఞాన మానం
దం బ్రహ్మేతి శ్రుత్యుక్తబ్రహ్మస్వరూప వతీత్యర్థః॥

ఓం కల్యాణ్యైనమః, ౨,

—(*)—

కల్యాణ గుణశాలినీ॥ కల్యాణాః గుణాః సుఖకర్తారో యేగుణాః
సత్యకామ సత్యసంకల్ప సర్వాధిపత్య సర్వేశానత్వ వామనీత్వ సంయ

ద్వామనీత్వాదయః తే అస్యాఃశాలంత ఇతితథా. ఏనాం శోభయం తీతివా తైశ్శాల్యత ఇతి వా। కల్యాణగుణశాలినీ। తథాచ। కల్యాణాశ్చ తె గుణాశ్చ కల్యాణగుణాః అస్యా శ్శాలంతఇతి కల్యాణగుణా శ్శాల యంత్యేనామితివా। కల్యాణగుణశాలినీ। అస్మిన్ సమాసే దేవతాయాః పరాధీనగుణకత్వం స్వతస్సిద్ధ చైతన్యత్వంచ స్ఫురితం । కల్యాణగుణై శ్శాల్యతఇత్యత్రతు- గుణవత్వమాత్రం దేవతాయాః ప్రతీయతే। తస్యా పాధిత్వంవైదికమపిస్తుతౌతదప్రథనంనదోషాయ। యదిగుణానామారో పితత్వేనతత్సంకీర్తనస్య భేదబుద్ధిసమయే తత్కృపాప్రాప్తిహేతుత్వే నఆవశ్యకత్వం సుగురూపదిష్టమార్గేణ సుకరమేవేతి నాతివిస్తార్యతే॥

ఓం కల్యాణ గుణశాలిన్యై నమః, 3,

—(*)—

కల్యాణశైల నిలయేతి॥ శిలానాం వికార శ్శైలః శిలా ఘన ఇత్యర్థః। కల్యాణం సుఖ మేవ శైలః। ఘనీభూత ఇత్యర్థః।తస్మిన్। కల్యాణశైలే స్వస్వరూపే ఆనందఘనేనిలయతి శ్లిష్యతి కల్యాణశైలనిలయా। సభగ వఃకస్మిన్ప్రతిష్ఠిత ఇతి స్వే మహిమ్నీతిహోవాచ ॥ ఇతిశ్రుతేః। దేవతా స్వస్మిన్నేవ స్వయంవర్తత ఇతి తార్కిక ప్రయోగాచ్చ దేవతాయా స్స్వస్వరూపేస్వావస్థానం యుజ్యతఇతి కల్యాణమేవశైల వద్ఘనీభూ తం కల్యాణశైలః ఆనందమయకోశః సనిలయం యస్యాస్సా। ఇతి బహు వ్రీహిసమాసః నవిరుద్ధః। బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేతి ఉక్తశ్రుతిప్రామా ణ్యాత్।అథవా। కల్యాణశైలః మహామేరుః। నిలయం గృహం యస్యా స్సాతథా । సుమేరుశృంగమధ్య స్థేత్యర్థః॥

ఓంకల్యాణశైలనిలయాయై నమః. 4,

—(*)—

కమనీయేతి ॥ పరమానందస్వరూపత్వేనపరమప్రేమాస్పదా। కో హ్యేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్। యదేష ఆకాశ ఆనందో నస్యా దితిశ్రు తేః। సుఖస్య మనోహరత్వేన సర్వేషాం విషయత్వవత్ మాయావృతా నాంసుఖప్రాపకత్వేన స్వస్వేష్టదేవతాసు ప్రీత్యతిశయేనతత్పూజాదౌ ప్రవర్తతాం తత్ఫలదానేన మనోహరత్వా ద్వా కమనీయా। జ్ఞానినా మానందఘనీభావాత్మక సుందరమూర్తి మత్త్వయావా కమనీయా॥

ఓం కమనీయాయైనమః ౫,

—(*)—

కళావతీతి॥ కళాః శిరఃపాణ్యాద్యవయవాః- చతుష్షష్టికలా విద్యా రూపావా చంద్రకళావా భక్త ధ్యానాయ అస్యాఃస న్తీతి కళావతీ॥

ఓం కలావత్యైనమః ౬,

—(*)—

కమలాక్షీతి ॥ కమలేఇవఅక్షిణీ యస్యాస్సాతథా । కమలాయాః ల క్ష్మ్యాః అక్షిశబ్దేన తన్నిమిత్తకం జ్ఞానం లక్ష్యతే। విషయతాసంబంధేన తద్వతీత్యర్థః । కమలాయాః ఐహికాముష్మికశ్రియః హేతుభూతేఅ క్షిణీ అస్యాస్తఇతి స్వకీయవీక్షణమహైశ్వర్య ప్రాపికేతిభావః॥

ఓం కమలాక్ష్యైనమః- ౭,

—(*)—

కల్మషఘ్నీతి ॥ కల్మషాణి పాపానిహంతినాశయంతీతి కల్మషఘ్నీ। అహంత్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామీతి భగవద్వచనాత్ । అ థవా। వేదాంతమహావాక్యజన్య సాక్షాత్కారరూపబ్రహ్మవిద్యాజ్ఞా

నాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే। తథానసపాపగం శ్లోకగం శృణోతీతి శ్రుతేశ్చ॥

ఓం కల్మషఘ్న్యైనమః. ౮,

—(*)—

కరుణామృతసాగరేతి॥ కరుణయా కృపయా జాతం యదమృతం మోక్షరూపం తస్యసాగరఇవ సాగరా। యథా అమృతసముద్రః స్వయ మమృతస్వరూపస్సన్ అన్యానపి లోకాన్ అమృతపాయిమేఘాత్ దివి ముక్తామృతేన సంజీవయతీతి। తథా బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవ భవతి. బ్రహ్మవిదాప్నోతి పర మితిశ్రుత్యా. స్వయ మమృతరూపా సతీ। శ్లోలభతేచ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హితా నితి భగవద్వచనేన తత్తదాకారకృతక మోపాసనాది ఫలస్యదేవతాప్రాపణీయ సంప్రాప్తౌ తత్తదధికారిణాం తత్తత్ఫలం స్థిత మితి సంభావ్యతఇతి సాగరోపమా। అమృతవత్సర్వసంజీవినీకరుణా రసస్యామృతస్య అభిన్నాశ్రయత్వా త్సాగరాచ! కరుణాచ భక్తవిషయక పరిపాల్యతాబుద్ధిః। యద్వా। కరుణయా దయయా హేతుత్వాయ అమృతాయ ప్రాప్తస్సాగర స్సముద్రః యయా భాగీరథీ॥ కరుణామృతసాగరా॥

ఓం కరుణామృతసాగరాయైనమః. ౯.

—(*)—

కదంబకాననావాసేతి॥ కదంబవృక్ష విశేషయుక్తం యత్కాననం తత్ర ఆవాసో గృహం యస్యాస్సా తథా।

ఓం కదంబకాననావాసాయైనమః- ౧౦,

—(*)—

కదంబకుసుమప్రియేతి॥ కదంబానాం కుసుమాని। కదంబకుసుమా

ని। తేషు ప్రియా ప్రీతి మతీతి యావత్ । యద్యపి ప్రియశబ్దః ప్రీతివిషయ వాచకః తథాపి కుసుమజన్య ప్రీతే రభావేన తద్విషయతాయా వక్తు మశక్యత్వా త్తథోక్తం॥

ఓం కదంబకుసుమప్రియాయైనమః. ౧౧,

—(*)—

కందర్పవిద్యేతి ॥ కందర్పస్య విద్యా వి త్తిః విద్యా తన్నిష్ఠ ప్రత్య గ్బ్రహ్మైక్యజ్ఞాన మిత్యర్థః । అథవా । విద్యాప్రాపకత్వా త్తద్ద్రష్ట మూలమంత్ర సముదాయోవిద్యే త్యుచ్యతే. వేదవాక్యేషుఉపనిషద్వత్ । తద్వ్యాఖ్యార్థత్వా త్తథా ॥ దేవీసూచ్యతే॥

ఓం కందర్పవిద్యాయై నమః. ౧౨,

—(*)—

కందర్పజనకాపాంగవీక్షణేతి ॥ అపాంగాభ్యాం వీక్షణం అపాం గవీక్షణం ఈషద్దర్శన మితి యావత్ । కందర్పస్యజనకం అపాంగ వీ క్షణం. యస్యాస్సా । అనేన నామ్నా యేషాం జడానామపి కురూపి ణాం జనానాం ఉపరిసకృద్వీక్షణ మభిజాయతే తే కందర్ప వద్రూప యావనసామర్థ్య లక్ష్మీభాజో భవంతీతి ధ్వనితం। యద్వా. కందర్పస్య మన్మథస్యజనకః శ్రీమన్నారాయణః స యస్యా అపాంగ వీక్షణే ఈష ద్భ్రూవల్లీ చలనే వర్తతే యస్యా ఆజ్ఞావశ్యత యా మహావిష్ణుః జగ ద్రక్షణాదికార్యం కరోతి సా తథేతి। అథవా। కందర్పజనకా మహాల క్ష్మీః యస్యా అపాంగవీక్షణప్రేర్యత యా వర్తతేసాతథా। కందర్ప స్య మన్మథస్య జనకాః ఉత్పాదకాః స్రక్చందనాది భోగ్యవిషయాః తే యస్యా అపాంగవీక్షణే భవంతి సా తథా। అథవా చంద్రస్య నామ నేత్రతయా అపాంగవీక్షణం చంద్రి కోచ్యతే కందర్పజనకం అపాంగ

వీక్షణం యస్యాస్సా తథా । కందర్ప జనకశబ్దేన లక్ష్మీనివాస కమలం లక్ష్యతే! తద్వదపాంగంకమలాక్షీ తన్నిరూపిత వీక్షణం లోకసంజీవనం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం కందర్పజనకాపాంగ వీక్షణాయైనమః. ౧౩,

—(*)—

కర్పూరవీటీసౌరభ్యకల్లోలితకకుప్తటేతి ॥ కర్పూరయుక్తాశ్చ తా వీట్యశ్చ తాంబూల కబళానితాసాం సౌరభ్యం సౌగంధ్యం తేన కల్లోలితాని అసకృత్పరిమళీ కృతాని కకుభాం దిశాం తటాని ప్రదేశాః యస్యాస్సా ముఖవాసితపరిమళేన జగన్మాత్రం సురభీకృత మితి స్వరూపాతిశయోక్తిః। అస్మి న్నామ్ని వ్యజ్యతే। మహారాజభోగి నీత్యర్థ్యాఽపి

ఓం కర్పూర వీటీ సౌరభ్య కల్లోలిత కకుప్తటాయైనమః, ౧౪.

—(*)—

కలిదోషహరేతి॥ కలేః నింద్యాజ్జాయమానానాం పురుషాణాం జన్మమాత్రేణ యే దోషాః పాపాని ఆయాంతి - తాఽదృష్టా శ్రుతా సంస్తుతా- కీర్తితా- ధ్యాతా సతీ- హరతి తథా, కలే రన్యోన్యవాదినాంకలహా తత్తన్మతాభినివేశవశాజ్జాయమానాః యే దోషాః పరబ్రహ్మానీషయేనాస్తిత్వ- దేహాదివ్యతిరిక్తత్వ- భిన్నత్వాభిన్నత్వ- గుణిత్వాదిసాధకే యుక్త్యాభాస తదనుగుణసమ్మతిత్వా భాసశ్రుతి తాత్పర్యవిఘటనాన్యథా కరణ దురాగ్రహాజన్యా కామక్రోధపరవశ పురుషక్రియమాణ నిందాసహనాది రూపాః బహుధాదోషాః తానద్వైతబ్రహ్మజ్ఞాన సాధనముక్తి రూపేణ హరతీతి కలిదోషహరా॥

ఓం కలిదోష హరాయై నమః- ౧౫

—(*)—

కంజలోచనేతి॥ కేభ్యః జాయంత ఇతి కంజాని, కంజశబ్దేన అరవిందనీలోత్పలదళాని లక్ష్యంతే । తద్వల్లోచనే యస్యాస్సా తథా ॥ అథవా। కంజం బ్రహ్మాండం ॥ శ్లో ॥ అయంపూర్వమపస్సృష్ట్వా తాసు వీర్య మవాసృజత్ । తదండ మభజద్ధైమ మితి వచనాత్। కంజాని అనేకకోటి బ్రహ్మాండాని లోచనయోః కృతవీక్షణాత్ యస్యాస్సా తథా సేయం దేవతైత్యుక్తేతిశ్రుతేః॥

ఓం కంజలోచనాయైనమః ౧౬

—(*)—

కమ్రవిగ్రహేతి ॥ కమ్రః అతిమనోహరః గాంభీర్యధైర్యమాధుర్యాదిబహుగుణోపేతత్వాత్। విగ్రహః మూర్తి ర్యస్సా స్సా తథా। ఆనందరూప మమృతం య ద్విభా తీతి శ్రుతేః । ఆనందస్వరూపత్వాత్కమ్ర విగ్రహా- లలితారూపేత్యర్థః॥

ఓం కమ్ర విగ్రహాయైనమః ౧౭

—(*)—

కర్మాదిసాక్షిణీతి॥ కర్మ ఆది ర్యేషాం తాని। కర్మ ఉపాసనాయోగః। శ్రవణ మనన నిధి ధ్యాసనాని తేషాం సాక్షిణీ । అసంబంధి ద్రష్టీ సాక్షీచేతి శ్రుతేః, అథవా। కర్మాదయః సాక్షిభూతాః - జీవనిష్ఠాః- తదనాశ్రయతయా ఆత్మదర్శన సాధనాని సృజ్యమాన జగదుపాదాన భూతాని యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కర్మాది సాక్షిణ్యైనమః. ౧౮

—(*)—

కారయిత్రీతి ॥ కారయితృత్వం నామ కర్త్రీ త్వాజ్ఞాపయితృత్వం జాయమాన కార్య గోచర కృత్యుత్పత్తి హేతుకర్మబోధకత్వం. ఇదం చలిఙ్ లోట్తవ్య ప్రత్యయానా మర్థః. విధిఃష్ఠ భావ నేత్యుచ్యతే। తేషాం శబ్దాత్మకతయా జడానాం తథా త్వాసంభవాత్ తదధిష్ఠానచైతన్యరూపతయా। సర్వే వేదా యత్రైకం భవంతీతి శ్రుత్యా - వేదస్యాత్మాభేదేన స్వప్రకాశతయా అర్థప్రకాశనద్వారప్రామాణ్యం విధీనా మపి చైతన్యైక పేశలతయా ప్రేరణ రూపత్వా త్తదధిష్ఠాన చైతన్యాత్మనా కారయిత్రీతి తథా । ఏష హ్యేవ సాధుకర్మకారయతీతి శ్రుతేః।

ఓం కారయిత్ర్యై నమః. ౧౯

—(*)—

కర్మఫలప్రదేతి ॥ కృతానాం కర్మణాం కాలాంతరభావి ఫలప్రదానే అదృష్టం కారణ మిత్య నీశ్వరమీమాంసాది మతం తన్న జడానాం సూక్ష్మాణాం అదృష్టానాం చేతన ధర్మకర్మఫలప్రదానసామర్థ్యాయోగాత్కృతానాం కర్మణాం ఫలావాప్త్యభావే కమాధ్యక్ష ఇతి శ్రుతేః। మయైవ విహితా న్హితానితి స్మృతేశ్చ। ఫలమత ఉపపత్తి రితి న్యాయాచ్చ పరదేవతా॥

ఓం కర్మఫలప్రదాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశత్యాం విద్యాయాం ప్రథమాక్షరనామ వ్యాఖ్యాయాం

కకారవర్ణ ప్రకాశః ప్రథమః. ... ...

—(*)—

ఏకారరూపేతి॥ ఏకారః రూపం మంత్రద్వితీయాం వయవజ్ఞాపకం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకారరూపాయైనమః. ౧

—(*)—

ఏకాక్షరీతి॥ ఏకంముఖ్యం ఈశ్వరోపాధిత్వేన నక్షర త్వాత్మజ్ఞానే నవినా ముక్తిః ననశ్యతీత్యక్షరం కూటస్థశబ్దవాచ్యం। మాయాతత్ప్రతి బింబ నిష్ఠసర్వజ్ఞత్వాద్యాధాయకవిశేషణత్వేన అస్యాఅస్తీతిఏకాక్షరీ ఏకంఅక్షరం సర్వప్రకృతిత్వాత్ పరాపరబ్రహ్మ ప్రతీతికతయా తదుపా సనయా తదుభయప్రాప్తిసాధనత్వేన శుద్ధబ్రహ్మరూపా లలితా లక్ష కశబ్దః ప్రణవః అస్యా అస్తీతి వా। ఏకః అఖండచైతన్యరూపః అనీశ్వరః పరమేశ్వరః అర్ధశరీరత్వేన అస్యా అస్తీతివా । ఏకానిఅక్షరాణి మా బీజాదీని తదుపాసనాప్రతీకత్వేన అస్యాస్సంతీతివా। అథ పరాయయా తదక్షర మధిగమ్యతఇతిశ్రుతేః। అఖండాకారవృత్తి ప్రతిఫలనయోగ్యచై తన్యరూపతయా తద్వృత్తి వ్యాప్తిమాత్రేణ అక్షరపదలక్ష్యచైతన్యం వి షయతాసంబంధేన అస్యా అస్తీతివా ఏకాక్షరీ॥

ఓం ఏకాక్షర్యైనమః ౨

—(*)—

చకారః నిర్గుణ బ్రహ్మణోపి సగుణ బ్రహ్మ విశేషసద్భావ సము చ్చయపరః । సర్వత్రాపి ద్రష్టవ్యః । సచ్చిన్మయశ్శివ స్సాక్షా త్త స్యా నందమయీ శివా । ఇతి వచనేన స్త్రీరూపాంచింతయే ద్దేవీం పుం

రూప మథ వైశ్వరం । అథవా నిష్కళం ధ్యాయేత్సచ్చిదానంద విగ్ర
హ మితి స్మృత్యానత్వం స్త్రీపుమా నసీతి శ్వేతాశ్వతరోప నిషద్వ్యా
పాధికృత నానారూపసంభవోక్తేశ్చ ! అతఏవ సేయం దేవతైక్ష
తే త్యాదా తత్సత్యం స ఆత్మాఇత్యంతేచ శ్రుతౌ స్త్రీలింగాంత దేవ
తాది పదానాం తత్సత్య మితి నపుంస కాంతస్యస ఆత్మేతి పుంలింగాత్మ
కశబ్దస్య ఏకార్థత్వం శ్రీభాష్యకారాః అవివక్షితో పాధిమత్త్రయా త
త్త్వం పదలక్ష్యస్యైకత్వా త్ప్రతిపాదయాం చక్రుః । తస్మాత్స
ర్వపద లక్ష్యార్థేసర్వే అపి గుణాః వర్ణయితుం సంభవిష్యం తీతి
హయగ్రీవేః అస్యాంత్రిశత్యాం బహుచకారా ఉపాత్తాః॥ తేన వ
యంసర్వేషాం సర్వత నపార్థక్యేన ప్రయోజనాంతరం పశ్యామః॥ ఏ
కానేకాక్షరాకృతిః ॥ ఏకం ఈశ్వరం ప్రతిబింబోపాధి తతయాశుద్ధసత్వ
ప్రధానం అక్షరం అజ్ఞానం అనేకాని మలినసత్వప్రధానతయాజీవో
పాధిభూతాని అక్షరా ణ్యజ్ఞానాని మాయా చావిద్యా చ స్వయ మే
వ భవతీతి శ్రుతేః॥ఏకంచ అనేకానిచ ఏకానేకాని ఏకానే కానిచ తా
నిఅక్షరాణిచ తాసి తథా। మాయాంతు ప్రకృతి మిత్యాదిశ్రుతేః । తే
షాంకృతయః ప్రతిబింబాఃఅవచ్ఛిన్నచైతన్యానివా। ఘటస్థోదకావచ్ఛిన్న
ప్రతిబింబాకాశవ ద్యస్యాస్సా తథా । అథవాఏకానిచ ప్రణవాద్యా
అనేకానిచ అకారాది క్షకారాంతాని అక్షరాణి । వర్ణాః ఆకృతిః
స్వరూపం యస్యాస్సా తథా । మాతృకాస్వరూపత్వేన వా । అకా
రాదిక్షకారాంత మాతృకే త్యభిధీయత ఇతి వచనాత్। అథవా। ఏకా
చ ఏకార కకారౌచ ఇతరాణి అనేకాక్షరాణిచ సర్వాంమిళిత్వా పం
చదశ వర్ణాత్మికా మూలవిద్యా ఆకృతిః స్వరూపం యస్యాస్సా। సం
క్షితయా అనేకాక్షరేషు అనేకాజ్ఞానేషు ఆకృతిః స్వరూపం శోధితత

త్త్వంపదార్థసామర్థ్యాత్మకత్వం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకానేకాక్షరాకృతయే నమః. ౩

—(*)—

ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యేతి. ఏతత్। ఏతత్కాలె ఇయత్తావద్వస్తుతత్ పరోక్షనిశ్చితం స్వరూపంఏతచ్చ తచ్చఏతత్తదితి ఇతికారః ఇత్థం భావెతృతీయా । తథాచ । ఏతత్తదాభ్యామిత్యర్థః॥ ఏతత్తది త్యనేన నిర్దేష్టుం నిర్వక్తుం యోగ్యా నిర్దేశ్యా సా న భవతీత్యనిర్దేశ్యా॥ లోకె సవిశేషోహి పదార్థః పరోక్షత్వాపరోక్షత్వాది ధర్మవిశేషేణతద్గతెన నిర్వక్తుంశక్యః శబ్దప్రవృత్తినిమిత్తజాతిగుణక్రియాపష్ఠ్యర్థానాం అత్ర సంబంధో నాస్తి। అశబ్దమస్పర్శమరూపమవ్యయం నిర్గుణం నిష్కళమిత్యాది శ్రుత్యా తాదృగ్బ్రహ్మ కేన కరణెన కేనవా వచనేన నిర్దేష్టుం శక్యం । యద్వాచానభ్యుదితమిత్యాదిశ్రుతె। అతః ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యా వా జ్ఞానసాక్షీత్యేత్యర్థః॥ అథవా ఏతత్ ప్రత్యక్షాది ప్రమాణసిద్ధం కార్యం పశ్చాద్భావితత్ పరోక్షవివిశిష్టం పూర్వకాల సంబంధస్య వహితం కారణ ముచ్యతె ఇతిశబ్దః ఉభయత్ర సంబంధనీయం కార్యమితి కారణమితి శుద్ధచైతన్యరూపా అనిర్దేశ్యా కార్యత్వకారణత్వఘటకోపాధి విరహితత్వేన కార్య కారణభావాభావె తద్వాచకశబ్దైర్విషయీకర్తు మశక్యత్వాత్ అథవా ఏతత్ అపరోక్షతయా అహమితి ప్రతీయమానం జీవచైతన్యంత్వం పదార్థవాచ్యార్థః తత్ పరోక్షతయా ప్రతీయమాన మీశ్వరచైతన్యం తత్పదవాచ్యార్థః ఇతిశబ్ద ఏవకారార్థః తథాచ వాదిభేదసిద్ధాంతః అనూదితః। సాంఖ్యమతె ప్రకృతిః జగత్కర్త్రీ జీవో నానాచేతనః భోక్తా నిత్యః ఈశ్వర ఏవనాస్తీత్యంగీకృతం । భాగవతమతె గుణీ సర్వవిదితి.

శ్రుతేః । నిత్యగుణవిశిష్టా త్పరమేశ్వరాత్ విశిష్టో జీవానా ముత్పత్తి వినాశవత్త్వేన అనిత్యత్వాత్స ఏవ భగవాన్ పారమార్థికః ఏక ఇత్యంగీకృతం తదుభయవాదిమతసిద్ధాంతస్య ఉపనిషన్మతసూత్రభాష్యకారాభ్యాం నిరస్తత్వాత్తదుభయవిధయా అనిర్దేశ్యా పారమార్థిక సచ్చిదానందరూపతయా ఛాందోగ్యగతదేవతాశబ్దార్థస్య ప్రతిపాదనాదితి భావః । అథవా తటస్థేశ్వరవాదికారణా దాదిసిద్ధాంతవత్ వ్యవస్థితభేదవత్ జీవేశ్వరరూపతయాఽనిర్దేశ్యా భేదవ్యవస్థాయా ఏవ సాధయితుమశక్యత్వాదితి ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యా॥

ఓం ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యాయై నమః ౪

—(*)—

ఏకానందచిదాకృతిః ॥ ఏకం ముఖ్యం మోక్షరూపత్వేన ప్రారిప్సిత ఘానందసుఖంచిత్ చైతన్యం ప్రకాశం జ్ఞానం ఆనంద శ్చాసౌ చిచ్చ ఆనందచిత్ । ఏకా చాసౌ వానందచిచ్చ ఏకానందచిత్ । ఆకృతిః స్వరూపం యస్యాస్సా । చిదానంద బ్రహ్మస్వరూపలక్షణవతీత్యర్థః । విజ్ఞానమానందం బ్రహ్మ । ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానా దితి శ్రుతేః । ఆనందాదయః ప్రధాన స్యేతి న్యాయాచ్చ దీప్తిస్వరూప ప్రకాశాత్మక పరమానందస్వరూపస్య జీవన్ముక్త్యవస్థాయాం పరమాత్మజ్ఞానవత్పురుషానుభవరూపప్రత్యక్షప్రమాణగమ్యత్వ మస్తీతి సా తథా । అథవా ఏకేషాం ముముక్షావకానాం యోగినాం ఆనందసాక్షాత్కారరూపా ఆకృతిః నిరావరణ ప్రకాశరూపా యస్యాస్సా । అథవా । ఆనందః శివాత్పరమేశ్వరః ఏకే మూర్తిభేదహితే ఆనందచిత్ ఆకృతిః యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకానందచిదాకృతయే నమః ౫

—(*)—

న న్వానందశబ్దస్య లక్షణయా ఆనంద మయోదార్యాః తదా యఏకోజాలవానీశత ఈశనిభేరితి శ్రుత్యుక్త ఏకత్వమపి జీవె సిధ్యతి తదాచ ఏకశ్చాసా వానందశ్చ తస్యచిత్ అధిష్ఠాన ప్రకాశక చైతన్యం ఆకృతిర్యస్యాస్సా ఇతి విగ్రహ స్సంభవతి। బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేతి తత్ప్రకాశక చైతన్యస్య పుచ్ఛశబ్దేన పరామర్శాత్ ఏవంచ సతి ప్రకాశక నిత్యత్వ స్యప్రకాశ నిత్యత్వాపెక్షితత్వాత్ సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మేత్యాది బ్రహ్మస్వరూప లక్షణవాక్యేషు వాచ్యార్థ ప్రాధాన్యే న విధిముఖేనైవ బ్రహ్మప్రతిపాదనే అతద్వ్యావృత్తిరూప నిషేధముఖేన లక్షణాప్రాధాన్యేన బ్రహ్మస్వరూప లక్షణప్రతిపాదనయోగె తత్త్వమసీత్యాది వాక్యే వైశిష్ట్యవాక్యార్థ స్సంభవతీతి చెన్నేత్యాహ॥ ఏవమిత్యాగమా బోధ్యా॥ ఏవం విశిష్టతయా ఇతి ప్రసిద్ధత్వేన ఆగమైర్వేదైర్జ్ఞాపనీయా న భవతి ఆనందశబ్దస్య ఆనంద మాత్ర వాచకస్యతత్ప్రి చురేసంభావి తేషు దుఃఖేజీవె లక్షణాయాం త్వయిదోషాత్ పారమార్థిక భిన్న సత్తాకవ స్త్వంతరాభావేన తత్త్వంపదవాచ్యార్థ నిష్ఠ విశేషణద్వయస్య అన్యోన్యవిరోధవత్తయా తమః ప్రకాశవద్వైశిష్ట్యాయోగె అఖండార్థ వాక్యార్థ స్సంపద్యతె। తథాచ స్వరూపలక్షణవాక్యేషు వాచ్యార్థ స్యాతోన్యదార్త మితి శ్రుతిబాధ్యత్వప్రతిపాదనాత్ నిషేధముఖేనైవ అతద్వ్యావృత్తిస్వరూపప్రతి పాదనేన లక్షణవాక్యాని సమంజసాని భవంతీతి భావ॥

ఓం ఏవమిత్యాగమాభోధ్యాయై నమః. ౬

—(*)—

ఏకభక్తిమదర్చితా॥ ఏకస్మిన్నభెదె జీవబ్రహ్మణో భక్తిః భ

జనీయత్వబుద్ధిః తత్పరజిజ్ఞాసా మేషాం సంతి తైరచితా పూజితేత్య ర్థః తదుపలక్షణం స్తుతా ధ్యాతా నమస్కృతేవ షాదీనాం । య ద్ధిమనసాధ్యాయతితద్వాచా వదతి తత్కర్మణా కరోతీతి శ్రుతేః। మా నసికవ్యాపారపూర్వకాణీహీతరేంద్రియ కర్మాణిభవంతీత్యభిప్రాయః అథవా అస్మిన్ సంసారమండలే స్వరూపపరిజ్ఞాతారో యే కేచన తే షాం భజనీయత్వా ధ్యవసాయో భక్తిః తదేకప్రవణతాగుణ బ్రహ్మ విషయాష్ట విధాతైః భక్తిమద్భిః అర్చితా అంతర్యాగ బహిర్యాగమ హాయాగ ప్రకారైః పూజితేత్యర్థః ॥

ఓం ఏకభక్తిమదర్చితాయై నమః.   ౭

—(*)—

ఏకాగ్రిచిత్త నిధ్యాతా॥ ఏకం ఐక్యరూపం అగ్రం ఆలంబనం వి షయవిజాతీయప్రత్యయ తిరస్కార పూర్వకం సజాతీయ వృత్తికాభిః నిరంతర విషయీకృత చైతన్యం యస్య తత్ తాదృశ మంతః కరణం మేషాం తైః యమనియ మాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారధ్యాన ధారణాద్యష్టాంగసమాధీనాంపరిపాకాతిశయేన పశ్చాత్సంపద్యమా నాసంప్రజ్ఞాతాఖ్యసమాధౌ స్త్రివిధాభూమికా।ఋతంభవా ప్రజ్ఞాలో కాప్రశాంతవాహితా చేతిఋతం యథాభూతం సచ్చిదానందలక్ష ణం బ్రహ్మభవతి వృత్తివ్యాప్త్యా విషయీకరోతీతి ప్రథమా తథాఆ త్మన్యేవ వశం నయేదితిభగవద్వచనాత్ ప్రజ్ఞా లోకా ప్రజ్ఞాయా అ ఖండాకారవృత్త్యాంనిత్యనిరంతరా భ్యాసేన పరిపాకం నీతాయాంబ్ర హ్మవిషయిణ్యాం ఆవరణాభిభవంకుర్వంత్యాంసత్యాం ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠే త్యాదిశ్రుతేః। ప్రజ్ఞాయాః బ్రహ్మస్వరూపాయాః ఆలోకః అభివ్యక్తిః

సాక్షాత్కారః యస్యాం సంపద్యతే సాకారణవిజ్ఞానం యస్మిన్విజ్ఞాతే సర్వమిదం విజ్ఞాతం భవతీత్యేకవిజ్ఞానేన సర్వవిజ్ఞానరూపం ప్రారబ్ధవశాత్తథా చిత్తతదధ్యస్తం సర్వంజగద్ద్రష్టు మిచ్ఛతి యది తదానీం చైతన్యప్రకాశే నైవ ప్రకాశితం జగత్సర్వపదార్థవదశేషం భాసతే। ఇదంచభారద్వాజో నామ స్తౌతి। పురాణాదిప్రమాణాదేవమస్మాకం తథాచ తస్యాంభూమికాయాం నిరుద్ధసామర్థ్యం సత్ అంతఃకరణం సాకారస్వరూపం నిర్వాసనం యదానశ్యతి తదాప్రశాంత వాహితా భవతి వహః ప్రవాహః। సంతతవృత్తిధారా అస్యాస్తీతివాహీ వాహినో భావః వాహితా నానాతాపత్తిః ప్రశాంతాచసా వాహితాచ ప్రశాంతవాహితా। అథవాప్రశాంతసా హ్యూస్యాస్తీతి ప్రశాంతవాహీ ప్రశాంతవాహినోభావః ప్రశాంతవాహితా । మనసో వృత్తిశూన్యస్య బ్రహ్మాకారతయా స్థితేః । అసంప్రజ్ఞాతనామేతి సమాధిర్యోగినాం ప్రియఇతి వచనాత్। ప్రశాంతమనసం హ్యేన మితిభగవద్వచనాత్ । పృథ్వ్యప్తేజోనిలఖేస ముత్థితే పంచాత్మకే యోగగుణేప్రవృత్తే । నతస్యరోగో న జరా నమృత్యుః ప్రాప్తస్య యోగాగ్నిమయం శరీరమితిశ్రుత్యుక్తలక్షణ సాధనపరిపాకవశాద్భవతి । తై నిర్ధ్యాతా। నిర్ధారితా। ధ్యానస్యనిర్గతత్వాత్ ధ్యేదాస్ఫూర్త్యా ధ్యాన విషయా నభవతి । ధ్యాతుః స్వరూపస్యైవ ప్రకాశతే । బ్రహ్మవేదబ్రహ్మైవ భవతీతిశ్రుతేః! నిధ్యాతేతిపాఠే నితరాం శ్రవణమననిదిధ్యాసనేన సాక్షాత్కృతేత్యర్థః॥

ఓం ఏకాగ్రచిత్త నిర్ధ్యాతాయై నమః ౮

—(*)—

ఏషణారహితాదృతా॥ ఏషణాఇచ్ఛాసాత్రివిధా। ఏత ల్లోకజయా
య పుత్రైషణా। పితృలోక జయసాధనకర్మసంపాదనాయ విత్తైష
ణా. ఉపాసనాదిజపసాధనః దేవతాలోకః తస్మిన్నేషణా లోకైషణా
తాభీరహితైరనాకృష్టచిత్తైః తేహస్మ పుత్రైషణాయాశ్చవిత్తైషణా
యాశ్చలోకైషణాయాశ్చ వ్యుత్థాయ భిక్షాచర్యం చరంతీతి శ్రుతేః।
ఏషణారహితాః యే పరమహంస పరివ్రాజకాః సన్న్యాసినః తైరాద
రణాతిశయప్రేమ్ణా స్వస్వరూపేణఆదృతా అంగీకృతానిరంతర ధ్యా
నేన సాక్షాత్కృతా సతీమోక్షరూపతయా ప్రాప్తేత్యర్థః॥

ఓం ఏషణారహితాదృతాయై నమః ౯

—(*)—

ఏలాసుగంధిచికురా॥ ఏలావదితి దృష్టాంతప్రదర్శనం। సౌగంధ్య
మాత్రవద్భావ ప్రదర్శనేన కల్పితదివ్యపర మేవ। నతుప్రాకృతత్వప్ర
దర్శన పరంబ్రహ్మణస్స్వాధీన మాయత్తత్వాత్ తద్వత్సుగంధిఇతి సా
జాత్యమాత్రంయుజ్యతే। గుణ మాత్రాదానేన సర్వత్రపదార్థానాం
తరస్య దృష్టాంతీకరణాత్ । సుగంధా ఏషాం సంతీతి సుగంధినః। తా
దృశాః చికురాః కుంతలాః యస్యాస్సా। తథా స్వభావసిద్ధపరిమళశా
లి సర్వాంగసౌరభ్యవతీ చికురపదస్య ఉపలక్షణత్వాదితి భావః॥

ఓం ఏలాసుగంధిచికురాయై నమః॥ ౧౦

—(*)—

ఏనఃకూటవినాశినీతి॥ ఏనసాంపాపానాంకూటాని సముదాయాః ఆ
గామిసంచితప్రారబ్ధభేదేన సమష్టిరూపేణ దృఢతరతత్వజ్ఞానేన వినా

అన్యస్య భోగమాత్రస్య తద్వినాశకత్వావగమాత్। తేషాంచకల్పకోటి కాలం క్రమికభోగప్రయాసం వినా ఉపాయాంతరేణ క్షయాసంభవా దాత్మబ్రహ్మైభేదజ్ఞాన విషయతయా చైతన్యం వినాశయతీతి తథా। ఏవం విధిపాపం కర్మనల్లిష్యతే। అశరీరంవావసంతం నప్రియాప్రియేస్పృశత ఇతిశ్రుతేః అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామీతిస్మృతేశ్చ। అథవా ఏనాం సి చయతాకారణీభూతం కూటం కపటంవంచనాభిధానంచ తత్కారణ మాయాంచ నాశయతీతి తథా॥

ఓం ఏనః కూటవినాశిన్యై నమః, ౧౧

—(*)—

ఏకభోగేతి॥ ఏకేన కామేశ్వరేణ సాకంభోగః భుక్తి భోగః స్వస్వరూపానందావిర్భావః యస్యాస్సా తథా। అథవా। ఏకస్య అజ్ఞానసతత్కారణస్య కార్యకారణ రూపేణాభిన్నస్య తదధిష్ఠాన తయాస్వసత్తాధాయకత్వేన భోగః పరిపాలనం యస్యాస్సా। ప్రపంచోత్పత్తిస్థితినాశ హేతు మాయోపాధికచైతన్య మిత్యర్థః! ఏకాకీనరమతేపతిశ్చపత్నీచభవతీతి పురుషవిధబ్రాహ్మణ వచనాత్ దంపత్యోరైచ్ఛికభేదకత్వావగమేన పరమార్థత ఏతత్స్వరూపైకచైతన్య రూపతావగమాత్ తదుభయభోగస్యాపి ఏకభోగత్వాత్తద్వదితివా॥

ఓం ఏకభోగాయైనమః, ౧౨

—(*)—

ఏకరసా॥ ఏకఃరసః అభిన్నసామరస్యం యస్యాస్సా। రసగ్ంహ్యేవాయం లబ్ధ్వానందీభవతీతి శ్రుతేః। అథవా ఏకః నవరసేషుముఖ్యః రసః శృంగారరసః యస్యాస్సా। అథవా ఏకేనపరమేశ్వరేణఅస్యాంక్రి

యమాణః ప్రీత్యతిశయరూపః ఏతద్విషయకః యస్యాస్సా అథవా ఏక
స్మిన్నేవ భర్తరి రసః నిరతిశయప్రీతిః అనురాగః యస్యాస్సా అథవా
షడ్రసేషు ముఖ్యః మధురరసః ప్రియత్వేన యస్యాస్సా తథా సత్వగు
ణప్రధాన మాయోపాధికచైతన్యత్వాత్ । రస్యాస్స్నిగ్ధాస్స్థిరాహృ
ద్యాఆహారాస్సాత్త్విక ప్రియా ఇతి భగవద్వచనాత్॥

ఓం ఏకరసాయైనమః ౧౩

—(*)—

ఏకైశ్వర్యప్రదాయినీ॥ ఈశతి ప్రేరయతి అంతర్యామిత్వేన సర్వా
ణీతీశ్వరః। యస్సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్ యస్సర్వాణిభూతాన్యంతరో
యమయతీతి శ్రుతేః । తత్ప్రేర్యమాణానాం భూశబ్దవాచ్యానాం అ
జ్ఞానతత్కార్యాంతఃకరణోపహిత ప్రతిబింబచైతన్య రూపాణాంజా
గ్రదాద్యవస్థాభిమానినాం అఖండ బ్రహ్మసాక్షాత్కారవేళాయాం అ
భేదానుభవాత్తత్త్వమసీతి శ్రుతేశ్చ ఏక మేవాద్వితీయమితి విశేషిత
త్వాచ్చ । ఏకశ్చాసావీశ్వరశ్చ ఏకేశ్వరః తస్యభావస్తదైక్యం ప్ర
దదాతీతి తథా బహుషు విద్యాధనవత్సు సత్సు తేష్వేకోవిద్యార్థ
నవానిత్యుక్తే తత్రత్యజనస్తద్విద్యాదావేతదతిశయప్రీతిరితి వదేకం
చ నిరతిశయమణిమాదికమైశ్వర్యం నిశ్శ్రేయసంప్రదదాతీతివా । అథ
వా ఏకం మానుషం సర్వోత్కృష్టం సార్వభౌమత్వాదిలక్షణం అభ్యు
దయసామాన్యమైశ్వర్యం ప్రదదాతీతి వా తథా॥

ఓం ఏకైశ్వర్యప్రదాయిన్యైనమః ౧౪

—(*)—

ఏకాతపత్ర సామ్రాజ్య పదా॥ ఆసమంతాత్ అధ్యాత్మాధిదైవ తాధిభూతాని ఆశబ్దార్థః తేభ్యో జాతాః తాపాః ఆతపాః తపం తిశోషయం తీతి తపః ఆతపేభ్య స్త్రాయతి రక్ష తీ త్యాతపత్రం స ర్వసం సారదుఃఖోపశామకమాత్రజ్ఞానం। య జ్జ్ఞాత్వా నపున మోహ హ మేవం యాస్యసి పాండ వేతి భగవద్వచనాత్ । అఖిలదుఃఖోప శామకం నిదానాజ్ఞాన నివర్తకం ఏకం లక్షణయా అభిన్నవిషయంబ్ర హ్మావిషయక మిత్యర్థః । ఏకంచ తదాతపత్రంచ అఖండాకారజ్ఞానం తేన జాయమానం య త్సామ్రాజ్యం సంమ్రాజి రాజ్ఞభవం సర్వో త్తమత్వం తత్ప్రదదా తీతి తథా। అథవా ఏకాతపత్ర సామ్రాజ్యం చక్రవర్తిత్వం తత్ప్రదదా తీతి తథా॥

ఓం ఏకాతపత్రసామ్రాజ్య ప్రదాయై నమః- ౧౫

—(*)—

ఏకాంతపూజితా॥ ఏక స్యాద్వితీయస్య శోధితతత్త్వం పదార్థ స్య అంతే హృది పరిచ్ఛేద కత్వా త్పూజితా అహ మిత్యపరోక్షీకృతా । య త్సాక్షా దపరోక్షా ద్బ్రహ్మేతి శ్రుతేః । అథవా ఏకస్య బ్రహ్మ ణః అంతే ఉపపూజితా సత్ షద్ల్ విశరణగ త్యవసాదనే ష్వితి ధా తో రితి ధాతుపాఠా దుపనిషద్బ్రహ్మమాత్రతయా పర్యవస్య తీ త్య ర్థః। ఏకాంతపూజి తేతి నామ్నా ఉపనిష ది త్యర్థః । అథవా। ఏ కాంతే। గుహానివా తాశ్రయణే ప్రయోజయే దితి శ్రుతేః। ఏకాంత స్థలే ధ్యానాదినా యోగిభి ర్విషయీకృ తే త్యర్థః। అథవా కామేశ్వ రేణ ఏకాంతే శ్రీలింగ పూజితా సంప్రదాయ ప్రవృత్యర్థం ఆవౌ ఈశ్వరేణ బహిర్యాగ క్రమేణ ఆదిమసాధనేన । సగాద్యకాలే పూ జాదినా సంతోషితత్వా ద్భావార్థవ్యపదేశః । ఏకాంతే సర్వప్రవి

లాపనసమయే పూజితా ధ్యానాదినా సంపాదితా సాక్షాత్కృ తే త్యర్థః । కశ్చి ద్ధీరః ప్రత్యగాత్మాన మైక్షదావృత్తచక్షురమృతత్వ మి చ్ఛ న్నితి శ్రుతే రితి వా॥

ఓం ఏకాంతపూజితాయై నమః.   ౧౮

—(*)—

ఏధమానప్రభేతి ॥ ఏధమానా వివర్ధమానా సర్వాతిశాయినీ ప్రభా కాంతిః ప్రకాశో యస్యా స్సా త మేవ భాంత మనుభాతి స ర్వంతస్య భాసా సర్వ మిదం విభా తీతి శ్రుతేః ॥

ఓం ఏధమానప్రభాయై నమః.   ౧౯

—(*)—

ఏజద నేకజగదీశ్వ రీతి॥ ఏజంతికంపమానానిచేష్టమానానిప్రాణవం తిజీవంతి అనేకానినానామోపాధీకానిజగంతిజంగమాని చరప్రాణినః ఈ ష్టే ప్రేరయతీతీశ్వర ।స్థావరాణాంసుఖదుఃఖప్రాప్తిపరిహారోపాయా నభిజ్ఞత్వేపిస్వజీవన హేతుభూతోదక పానాది ప్రవృత్తిదర్శనాచ్చేష్టా వత్వాంతత్రాప్య స్తీతిజగచ్ఛబ్దో నిర్విశేష ప్రపంచపరో వక్తవ్యః। అన్య థాసర్వేషు భూతేష్వితి శ్రుతా చరప్రాణిమాత్ర పరత్వే సంకోచా పత్తేః అసతి విరోధేసామాన్యవాచకస్య శబ్దస్య విశేషలక్షణాంగీకా రస్య న్యాయ్యత్వాత్ । అన్యథా బ్రహ్మణః ప్రపంచమాత్రోత్ప త్త్యా ది హేతుత్వం సంకుచితం భవేత్ అతఏవాకరే ఏజత్ప ద ముపాత్తంయ థాకథంచి త్క్రియాశ్రయత్వేన ప్రాణవత్త్వమాత్రస్య సమష్టిహిరణ్య

గర్భాశ్రయత్వేన సర్వేషాం ప్రేర్యత్వం సంభవ తీతి భావః॥

ఓం ఏజదనేకజగదీశ్వర్యై నమః॥ ౧౭

—(*)—

ఏకవీరాదిసంసేవ్యేతి ॥ ఏకః అన్యతరా సాధారణః వీరః పురశ్చర్యాదినా కృతమంత్రదేవతాసాక్షాత్కారలబ్ధ పురుషార్థఃపుమార్గ విజయప్రాప్త్యభ్యుదయ శాలి రాజరాజఃస్థధైర్య గాంభీర్యాది గుణ వత్వేన తత్త ద్దేవతోపాసకాః పురుషాఃవీరా ఇత్యుచ్యంతే యాసాం శక్తీనామాదయః ఏషాంప్రాణకోటీనాంతె ఏకవీరాదయః తాసాంక దంబై స్సంసేవ్యా సంసేవితుంయోగ్యాయద్వైశ్వర్యై భక్తా ననుగృహ్ణాం తీసగుణవిగ్రహవతీ స్యాత్తదా అనేక దేవ తాపరిసేవితమంత్ర దేవతో పాసనీ య్యే త్యర్థః॥ అథవాఏకవీరా రేణుకా తదాదిస్య శ్శక్తయః శ్యామలాప్రముఖాః తత్కల ప్రపంచె స్వస్వపీఠె స్థితాః ఉపాసకానా మభీష్ట వరప్రదా దృశ్యంతె తాః అస్యాః పరిసేవక త్వేన స్వయ మభీ ష్టవరకామయిత్య్రి ఇతిఅస్యాః ప్రకృతాయాః మహిమాతిశయోక్తిః॥

ఓం ఏకవీరాదిసంసేవ్యాయై నమః ౧౮

—(*)—

ఏకప్రాభవశాలినీ॥ ప్రభో ర్భావః ప్రాభవం రక్షార్థ కత్వంఏకం అన్యతరా సాధారణంచ తత్ ప్రాభవం తత్ శాలత ఇతి తథా అథ వా ప్రభుత్వస్య సాపెక్షతత్వాత్ ఏకపదస్యచ అనన్యగా మిత్యర్థస్య చ సామానాధి కరణ్యేన స్వారస్యేన పర్యాలోచ్యమానె నాయమ ర్థస్సూచ్యతె ప్రాభవంచ నియమ్యలోకోద్భవంవినా అనుపపద్య మానం తదంతర్గతతత్కార్య మర్థాపత్యాసిధ్యతితథాచ వటబీజవత్సాంక

తేర్గతపశ్చాద్భావి కూటస్థ చైతన్య మితి భావః అథవా ప్రాభవం నామైశ్వరత్వం తదా క్షిప్తవియవ్యజగ చ్ఛోపలక్షణవిషయా అస్యైకస్యాఖండచేతనస్య తదేకప్రాభవం. పాదోస్యవిశ్వాభూతాని ఏకాంశేన స్థితో జగదితి శ్రుతిస్మృతిభ్యాంభూత పూర్వగత్యాప్రాభవోపలక్షిత మితి దిక్ సచ్చిచ్చైతన్యరచనా దుచ్ఛం శాలతె ఆవిష్కరోతి దధాతీఅథనా ఏకంచ తత్ ప్రాభవంచఏకప్రాభవం ముఖ్యసార్వభౌమత్వ మితి యావత్ ప్రభుత్వపరం పరాయాః సవిశేషాయాః కుత్రచిత్పర్యవసానావశ్యం భావే ఏష సర్వేశ్వర ఏషభూతాధిపతి రేషభూతపాలఇతి శ్రుత్యా అంతర్యామితయా సాక్షాత్కృత్యపాలకత్వరూపప్రేరకత్వయుక్త్యాచ ఇతరవాగాద్యవయవప్రేరణాతిశయానాంపర్యాప్తి రత్రైవా స్తీత్యభిప్రాయః తథాచనిరంకుశస్వతంత్రజగత్కారణత్వరూపకూటస్థలక్షణలక్షిత వేదాంతగమ్యస్వవిషయీ భూతా ఖండసచ్చిదానందరూపా వశ్యంభావః స్వస్వరూపే నైవ భాతవ్యేతి నికృష్టార్థః॥

ఓం ఏకప్రాభవశాలిన్యై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యశ్రీశంకరభగవత్పాదకృతాయాంత్రిశతీ నామార్థప్రకాశికాయాం మూలమంత్ర ద్వి [illegible] నామార్థ ప్రకాశనం ద్వితీయమ్. ......

—(*)—

ఈకారరూపా॥ ఈకారః రూపం తృతీయావయవః యద్వాచక మంత్రస్య యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఈకారరూపాయై నమః ౧

—(*)—

ఈశిత్రీ॥ ఇచ్ఛతి ఈషయతీతి ఈశిత్రీ సర్వప్రేరకేత్యర్థః॥

ఓం ఈశిత్ర్యై నమః ౨

—(*)—

ఈప్సితార్థప్రదాయినీ॥ అర్థ్యంతే ప్రార్థ్యంత ఇత్యర్థాఃఅభ్యుదయనిశ్రేయసరూపాః। ఇతుం గంతుం ప్రాప్తుం ఇచ్ఛా విషయీభూతాః ఈప్సితాః తేచ తేఅర్థాశ్చేతి కర్మధారయః ఈప్సితార్థాన్ ప్రదదాతీతి తథా కేవలకర్మణామదృష్టద్వార కాలాంతరభావిఫలదాతృత్వ మచేతనత్వా న్నోపపద్యతే తాదృశానాం కస్మిన్నప్యర్థే సామర్థ్యాదర్శనాత్ చేతనాధిష్ఠితానాం తు కర్మణాం భృత్యకృతపరాక్రమాదితుష్ట రాజవత్ తదారాధితపరమేశ్వరః కర్మాధ్యక్షఇతి శ్రుత్యా సర్వజ్ఞస్య తత్తదధికారికృతపుణ్యాపుణ్యానురూపతయా ఫలప్రదానే సమర్థస్య సత్వకల్పనె తదన్యచేతనస్య జీవాదేస్తత్రసామర్థ్యవిరహాత్ స్వయైవ తత్తదనుగుణఫలవిషయే చోత్పాదనేన తదనుష్ఠాపయితా సర్వ తత్తత్ఫలకామానాం పూరయతీతి అనీశ్వరమీమాంసకమతనిర్యాసే ద్రష్టవ్యః అథవాఈప్సితంజిజ్ఞాసితం తథాచ స్వస్వరూపప్రతిపాదక వెదాంత శ్రవణ మనననిదిధ్యాసనవిషయీకృత మిత్యర్థః

ప్రార్థ్యమానం సర్వాభ్యర్హితం మోక్షరూపం పురుషార్థం ప్రద దాతీతి తథా।

ఓం ఈప్సితార్థప్రదాయిన్యై నమః. ౩

—(*)—

ఈదృగిత్యవినిర్దేశ్యా॥ ఈదృక్ ఏతల్లక్షణలక్షితః ఏతాదృశపరిమాణః ఏవంస్వరూపః ఏతాదృశధర్మా వా నితి ప్రత్యక్షసిద్ధోర్థో న వినిర్దేష్టుం శక్యతే యచ్చక్షుషా నపశ్య తీత్యాదిశ్రుత్యా సర్వేంద్రియగోచరత్వనిరాకరణాత్ వినిర్దేశ్యా నభవతీ త్యవినిర్దేశ్యా ఔపనిషదమితిఉపనిషదాం వైదైకదెశత్వేనఇతరప్రమాణానపేనతయాఽజ్ఞాతార్థ జ్ఞాపకత్వేన ప్రామాణ్య మురరీకృతం । ఇద మేవం ఏతాదృగి వేతి ప్రత్యక్షసిద్ధార్థజ్ఞాపనే తాసా మనువాదకత్వేన సాపేక్ష తత్వరూప మప్రామాణ్యం ప్రసజ్యే తేత్యభిప్రాయః।

ఓం ఈదృగిత్యవినిర్దేశ్యాయై నమః- ౪

—(*)—

ఈశ్వరత్వవిధాయినీ॥ ఈశ్వరస్య భావః తదైక్యం విదధాతిఆవరణవిక్షేపశక్తి మదజ్ఞాననివర్తకా ఖండాకార చైతన్యస్వరూపా సతీ భేదబుద్ధి మాత్ర సంపాదితైశ్వర్యైక్యాయోగభ్రమం నివర్తయతీత్యర్థః॥ స్వేన స్వరూపే ణాభినిష్పద్యత ఇతి శ్రుతేః । అథవా ఈశ్వరత్వం నామ నానాదెశవిద్యాదినా ఉత్కర్షాదిత్వం తత్తత్ప్రాణినికాయ పుణ్యప్రారబ్ధానుసారేణ కర్మఫలం ప్రయచ్ఛతీతినా॥

ఓం ఈశ్వరత్వ విధాయిన్యై నమః. ౫

—(*)—

ఈశానాదిబ్రహ్మమయీ ॥ ఈశానతత్పురుషా ఘోరవామ దేవ సద్యోజాతాదీని పంచబ్రహ్మాణి తాని మయః స్వరూపం అస్యా అస్తీతి సా తథా॥ అథవా ఈశానః ఆదిః యేషాం తే తథా। అధికార పురుషా విష్ణుబ్రహ్మేంద్రాదయః తత్తన్నామరూప విశిష్టాః తేషా మపి అహంబుద్ధిమతా మపి అంతర్యామిస్వరూపేణ బుద్ధిప్రేరకసచ్చిదానంద స్వరూపపరబ్రహ్మానంద స్వరూప ప్రకాశాత్మనా స్ఫురతీతి తథా॥

ఓం ఈశానాది బ్రహ్మమయ్యై నమః. ౬

—(*)—

ఈశ త్వాద్యష్టసిద్ధిదా ॥ ఈశత్వం ఆది ర్యాసాం తా స్తథా । అణిమా మహిమా లఘిమా గరిమా ప్రాప్తి రీశితా ప్రాకామ్యం చ వశిత్వంచ యత్ర కామపరాగ్గతా ఇతివచనాత్ । తా స్సిద్ధీ రష్ట దదాతీతి తథా । అణిమా క్షణమాత్రే ణాతిసూక్ష్మభావః । లాఘవం వా। గరిమా గురో ర్భావః । పర్వతాదివ ద్భారవహనాప్రకంపితత్వ మిత్యర్థః ! మహతో భావః మహిమా । క్షణమాత్రేణ విరాడాకృతిమత్వం ప్రాప్తిః హస్తేన చంద్రాది మండలస్పర్శః । ఈశితా ఇంద్రాదీనా మతిప్రేరకతా । ప్రాకామ్యం అప్రతిహతకామనావత్వం వాంఛితార్థఫలప్రాప్తి రిత్యర్థః । వశిత్వం సర్వలోకవశంకరత్వం । యత్ర కామాః పరాగ్గతాః । కామ్యంత ఇతి కామాః విషయాః యత్ర యస్మి న్నైశ్వర్యే సతి పరాగ్గతాః । బహిర్భూతా భవంతి విషయాణా మభావేపి తజ్జన్యసుఖిత్వం ఆప్తకామత్వ మిత్యర్థః । ఏతాః అష్టసిద్ధయః॥

ఓం ఈశత్వాద్యష్టసిద్ధిదాయై నమః. ౭

—(*)—

ఈక్షిత్రీ॥ ఉదాసీనదృష్టిః అసంగో దాసీనస్వరూపేత్యర్థః సాక్షీ చేతేతి శ్రుతేః ఆదిస్సనిహితం గుహాయామిత్యాదిశ్రుతేః॥

ఓం ఈక్షిత్త్రైనమః. ౮

—(*)—

ఈక్షణ సృష్టాండకోటిః॥ అండానాం బ్రహ్మాండానాం కోటయః అసంఖ్యాతాని భూతభావికాలభేదేన బహువచనం కోటిశబ్ద స్యానాదిత్వా త్సంసారమండలస్య ఈక్షణేన భావి కార్యాలోచనేన సృష్టా అండకోటయో యస్యాస్తథా॥ తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి స ఈక్షాం చక్రే ఆత్మావా ఇదమగ్ర ఆసీ న్నాన్య త్కించన మిషత్స ఈక్షత లోకా నసృజా ఇతి సఇమాం లోకానసృజ తేత్యాదిశ్రుతేః బాహ్యకరణ మనపేక్ష్య ఊర్ణనాభ్యాందృష్టాంతప్రదర్శనేన చేతనస్యాభిన్ననిమిత్తోపాదాన ప్రదర్శనంయుక్తంప్రకృతిశ్చ ప్రతిజ్ఞాదృష్టాంతానుపరోధాదిత్యాద్యా చ్చేతిభావః॥

ఓం ఈక్షణసృష్టాండకోటయే నమః. ౯

ఈశ్వర వల్లభేతి॥ ఈశ్వరః కామేశ్వరః వల్లభః పతిః యస్యాస్సా తథా। ఈశ్వరాణాం బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాదీనాం తత్తన్నిష్ఠ మహిమోత్కర్షరూపేణ ప్రీత్యతిశయవిషయత్వేన అభ్యర్హితేత్యర్థః॥

ఓం ఈశ్వరవల్లభాయైనమః. ౧౦

ఈడితేతి॥ ఈడస్తుతావితిధాతుపాఠాత్ స్తుతిభి ర్విషయీకృతా వేదాంతై రితి శేషః! ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణ స్యేత్యాది శ్రుతే॥

ఓం ఈడితాయైనమః. ౧౧

—(*)—

ఈశ్వరార్ధాంగశరీరేతి॥ ఈశ్వరస్య సచ్చిదానందాత్మకస్య శివస్య అర్ధంచ తత్ అంగంచ అర్ధాంగం ఆనందస్వరూపత్వం శరీరం శరీరవత్స్వరూపలక్షణం యస్యాస్సా తథా। సచ్చిన్మయశ్శివ స్సాక్షాత్తస్యానందమయీ శివేతి స్మృతేః। అథవా ఈశ్వరస్య అర్ధాంగం వామభాగం శరీరం మూర్తిర్యస్యాస్సా అథవా ఈశ్వరస్య హకారస్య అర్ధాంగం శక్తిబీజం శరీరంమంత్రాత్మికామూర్తి ర్యస్యాస్సాతథా॥

ఓం ఈశ్వరార్ధాంగశరీరాయై నమః. ౧౨

—(*)—

ఈశాధిదేవతేతి॥ ఈశస్యేత్యుపలక్షణం। జీవ స్యాపి ఈశస్య తత్పదవాచ్యార్థస్య మాయోపాధిక స్య విశిష్టస్య అధ్యుపరి విశేషణద్వయపరిత్యాగేన దేవతా ద్యోతమానా కూటస్థచిన్మాత్ర శోధిత తత్త్వం పదార్థరూపేత్యర్థః॥

ఓం ఈశాధిదేవతాయై నమః. ౧౩

—(*)—

ఈశ్వరప్రేరణకరీతి॥ ఈశ్వరస్య బింబచైతన్యరూపా సతీజగత్సృజనాదికార్యం ప్రేరయిత్రీ ప్రేరణకరీ ఆజ్ఞాపికేత్యర్థః! ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్త్యా వర ణవిక్షేపశక్తి ప్రతిభావిత చిత్స్వరూపా। భావికార్యానుకూల ప్రారబ్ధాధ్యక్ష పరమేశ్వరేక్షణ నామధేయ ప్రకాశాత్మికా భవ తీత్యర్థః ॥ ఈశ్వరప్రేరణం తదాజ్ఞా నుల్లంఘనేన కరోతీతివా! తదీయభార్యాత్వేన నితరానితరాం తద్వశ్యేతి యావత్।

ఓం ఈశ్వరప్రేరణకర్యై నమః. ౧౪

—(*)—

ఈశతాండవసాక్షిణీతి ॥ ఈశస్య తత్పదవాచ్యార్థస్య తాండవం నర్తనం పాద ప్రయత్నసంపాద్యం లీలామాత్ర మిత్యర్థః॥ జగత్స్ర జనాది రూపా క్రియాచ కర్మత్వ సామాన్యా త్తస్య సాక్షిణీ। అసంసగ ప్రకాశ రూపిణీత్యర్థః ॥ అసంగో నహి సజ్జత ఇతి శ్రుతేః॥ అథవా ఈశతాండవస్య పరమేశ్వరనృత్యంతాండవాభిఖ్యం జితచతుష్షష్టికళాపదేశస్య సాక్షిణీతదుక్తం ॥ నర్తకాదిపదేశస్యచ తుష్షష్టికళాజని రితి ప్రదోషస్తోత్రే ॥ ఈశతాండవసర్తన మితి స్ఫుట మితి సేవితవ్యాతే॥

ఓం ఈశతాండవసాక్షిణ్యై నమః॥   ౧౫

—(*)—

ఈశ్వరోత్సంగనిలయేతి ॥ ఈశ్వరస్య స్వభర్తుః ఉత్సంగః ఊరుః సనిలయం యస్యా స్సా తథా॥

ఓం ఈశ్వరోత్సంగనిలయాయై నమః॥   ౧౬

—(*)—

ఈతిబాధావినాశినీ ॥ ఈతిబాధాఆధిదైవికాద్యుపద్రవశాః ద్రుజం తు పీడా వా తాం వినాశయ తీతి తథా॥

—(*)—

ఓం ఈతిబాధావినాశిన్యై నమః॥   ౧౭

ఈహావిరహితేతి ॥ అప్రాప్తం ప్రతి ఇచ్ఛా ఈహా తయా విరహి

—(*)—

తా ఆప్తకామత్వా త్తద్విరహి తేత్యర్థః॥

ఓం ఈహావిరహితాయై నమః॥   ౧౮

—(*)—

ఈశక్తిరితి॥ ఈశస్య శక్తిః సర్వజ్ఞత్వాది స్వరూప సామర్థ్యం యస్యాస్సా తథా। 'దేవాత్మశక్తి' రితి శ్రుతేః।

ఓం ఈశశక్త్యై నమః. ౧౯

—(*)—

ఈషత్స్మితాననేతి ॥ ఈషత్స్మితం మందహాసః యస్య తత్తథా। తాదృగాననం యస్యాస్సా తథా పర్యాప్తకామత్వేన సర్వదాప్రసన్నముఖీత్యర్థః దుఃఖాస్పర్శ పరమానందరూపతయా వా తథా॥

ఓం ఈషత్స్మితాననాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదకృతాయాం మూలమంత్ర తృతీయవర్ణ ప్రకాశనం, ...

లకారరూపా॥ లకారః రూప్యత ఇతి రూపం మంత్రస్యచతుర్థవర్ణత్వేన జ్ఞాపకంయస్యాస్సా తథా॥

ఓం లకారరూపాయై నమః ౧

—(*)—

లలితేతి॥ లలితం త్రిషు సుందర మితి వచనాత్ అత్యంతసౌందర్యవతీ। త్రిపురసుందరీత్యర్థః॥

ఓం లలితాయై నమః ౨

—(*)—

లక్ష్మీవాణీనిషేవితేతి॥ లక్ష్మీః రమాసర్వైశ్వర్యశక్తిః సరస్వతీ సర్వజ్ఞానశక్తిః తాభ్యాం నితరాం అకృత్రిమప్రేమ్ణా అనన్యభావేన తా సతీసే

వా నామ ఉన్మీలితా జ్ఞాప్రతీక్షా తద్వత్త్వా విత్యర్థః॥

ఓం లక్ష్మీవాణీనిషేవితాయై నమః　3

—(*)—

లాకినీ॥ కం సుఖం కం బ్రహ్మేతి శ్రుతేః తన్నభవతీ త్యకం బ్రహ్మ భిన్నతయా ప్రతీయమానం దుఃఖాత్మకంజగత్ అకంలీయతఇతి లం ప టలక్షణ ముత్పత్త్యాదేః లం అకం అస్యాః అస్తీతి లాకినీ అనృతజడదుః ఖ భూతరూపజగత్కారణభూతా తద్వ్యావృత్తబ్రహ్మస్వరూపభూ తేత్యర్థః॥

ఓంలాకిన్యై నమః　४

—(*)—

లలనారూపేతి॥ రూప్యతే జ్ఞాప్యతే అనే నేతి రూపం జ్ఞాపకం త ద్వ్యాప్యలింగం చిహ్న మితి వా లలనానాం స్త్రీణాం రూపం వేష ఆభరణాద్యలంకారో వా ఆకృతి ర్వా యస్యాస్సా తథా। లలనాఃస్త్రి యః రూపాణి విభూతయః యస్యాస్సా తథాలింగాంకిత మిదంపశ్య జగదేతద్భగాంకిత మితి పురాణవచనాత్॥

ఓం లలనారూపాయై నమః　౫

—(*)—

లసద్దాడిమపాటలేతి॥ దాడిమశబ్దేన వికసితం తత్పుష్పంలక్ష్యతేలస త్తజ్జాతీయకం సప్రకాశం తచ్చ తద్దాడిమం చ ఇద ముపలక్షణం బం ధూకాదీనాం తద్వత్పాటలం శ్వేతమిశ్రితరక్తవర్ణప్రథా, మూర్తిమ తీత్యర్థః శ్వేతరక్తంతు పాటల మితి వచనాత్॥

ఓం లసద్దాడిమపాటలాయై నమః　౬

—(*)—

లలంతికాలసత్ఫాలేతి। లలంతికయా పరితః ముక్తాఫలఖచితనవరత్నా మధ్యయా లలాటమధ్యదేశభూషయా ఇద ముపలక్షణం లలాటపట్టిలీలా లసత్ఫాలం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం లలంతికాలసత్ఫాలాయై నమః ౭

—(*)—

లలాటనయనార్చితేతి॥ లలాటే నయనం యేషాంతే అత్ర లలాటశబ్దేన భ్రూమధ్యంలక్ష్యతే నయనశబ్దేన జ్ఞానమపితథాచ। ఊర్ధ్వదృష్టిభిః ఖేచరీముద్రయా విలీనచిత్తైఃసా సీవరుణామధ్యదేశాభి ధానవిముక్తికృత్పరమేశ్వరారాధన పరపురుషప్రాప్త్యత్వాభిధాయక (అత్రిప్రశ్నోత్తరాభ్యాం) జాబాలిశ్రుతి గతయాజ్ఞవల్క్యోత్తరవాక్యనిర్దిష్టభూమికా విజయసిద్ధిమత్పురుషైరర్చితా సాక్షాత్కృతేత్యర్థః అథవా తృతీయనేత్రవతాశివేనతన్మూర్తిపరుద్రైర్నార్చపూజితేత్యర్థః।

ఓంలలాటనయనార్చితాయై నమః ౮

—(*)—

లక్షణోజ్వలదివ్యాంగి ॥ దీవ్యతే ప్రకాశత ఇతి దివ్యం లక్షణైః స్వరూపతటస్థనామకైః। ఉజ్వలం అంగం శోభితంశుద్ధంఅంగం స్వరూపం విగ్రహోవా ఘృతకాఠిన్యన్యాయేన తదాత్మానగ్గ్ స్వయ మకురుతేతి శ్రుతేః సచ్చిదానందఘనీజీవాత్మకో విగ్రహో యస్యాస్సాతథా అథవా సాముద్రికోక్త దివ్యలక్షణైః ఉజ్వలాని సుపూర్ణాని దివ్యాని యా స్యంగాని అవయవాః శిరః పాదాద యః అస్యాః సం తీతివా॥

ఓంలక్షణోజ్వలదివ్యాంగ్యై నమః ౯

—(*)—

లక్షకోట్యండనాయికేతి॥ లక్షాణిచ కోటయశ్చ అసంఖ్యాతాపరిమితా నీత్యర్థః సంసారస్యానాదిత్వేన భూతభవిష్యదాదిభేదేన బహుసంఖ్యావత్వ మండానాం నానిచ తాన్యండానిచ హిరణ్యగర్భ విరాడ్రూపాణి సమష్టివ్యష్ట్యాత్మనా విశ్వతైజసోపాధి భూతాని తేషామధిష్ఠానబింబచైతన్యాత్మనానయతిస్వసచిత్తామాపాదయతీతినాయికా॥

ఓం లక్షకోట్యండనాయికాయై నమః. ౧౦

—(*)—

లక్ష్యార్థేతి॥లక్షణయా శోభనయా జహదజహల్లక్షణయా వాప్రతిపాద్యవేదాంతమహావాక్యానాం యోర్థః తత్స్వరూపా అథవా యోగశాస్త్రప్రసిద్ధబహిరంతరూర్ధ్వాధః ప్రదేశవిశేషరూపభూమికా సుఖం మనో వాచావిషయ ధీవిశేషగుణత్వేన నిర్గుణేన వామనో విలయరూప హఠరాజయోగాదిసాధనపరిపాకవశేన సాక్షాత్కృతం చైతన్యం లక్ష్య ఇత్యుచ్యతే అథ్యతే యాచ్యతే గురుంప్రతి అర్థఃలక్ష్యో యోర్థః చిత్స్వరూప పరమానందరూపః సోస్యాఅస్తీతి తథా బ్రహ్మైవేద మమృతం పురస్తాద్బ్రహ్మ పశ్చాద్బ్రహ్మ దక్షిణతశ్చోత్తరేణ వేతి శ్రుతె॥

ఓం లక్ష్యార్థాయై నమః. ౧౧

—(*)—

లక్షణాగమ్యేతి ॥ లక్షణా నామ శక్యార్థవాచకస్య పదస్యఅన్వయానుపపత్యా తత్సంబంధి పదార్థాంతరజ్ఞానహేతుః శక్యసంబంధాదిః పదజన్య పదార్థజ్ఞానహేతుః శబ్దవృత్తి రుచ్యతె తస్యాఃవాచ్యవాచకతత్సంబంధాది భేదజ్ఞానపూర్వికాయాఃఅవచ్ఛిన్నసావయవపదా

ర్థ సంబంధజ్ఞానహేతోః కేవలచిన్మాత్రనిరుపాధికే వస్తునివర్తీ జాత్యాదీనాం లక్ష్యతావచ్ఛేదకధర్మాణాం అభావే లక్షణయా పదప్రవృత్త్యాయోగాత్ తయా అగమ్యా గంతుం జ్ఞాతుం యోగ్యం గమ్యం తన్నభవతీత్యగమ్యా వేదాంతమతే జహదజహల్లక్షణయా విశేషణమాత్రపరిత్యాగస్య అన్యోన్యతాదాత్మ్యరూపతయా బోధితత్వాత్తదర్థం సా అవశ్యమంగీకర్తవ్యా విశేష్యస్య జ్ఞానస్వరూపత్వేన నిత్యయా లక్షణయాన్యత్వాత్తదర్థం సా నాపేక్షితేతి భావః తథాచ ప్రకృతాయాః దేవతాయాః శుద్ధచైతన్యమాత్రస్వరూపతయా స్వయం ప్రకాశత్వేన లక్షణాగోచరత్వాల్లక్షణాగమ్యేతి నామ యుక్తమితి భావః॥

ఓం లక్షణాగమ్యాయై నమః ౧౨

—(*)—

లబ్ధకామేతి॥ లబ్ధాః కామ్యంత ఇతి కామాః ఐహికాముష్మిక సుఖసాధనాని లక్షణయా తజ్జన్యసుఖానివా తథాభూతాః కామాః యయా సా తథా పర్యాప్తకామేత్యర్థః పర్యాప్తకామస్య కృతాత్మనశ్చ ఇహైవ సర్వే ప్రవిలీయంతి కామాః ఇతి శ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధకామాయై నమః ౧౩

—(*)—

లతాతనురితి॥ లతా ఇవ లతాః కల్పాదివల్ల్యః సకలపురుషార్థప్రదత్వేన జగతి ప్రసిద్ధాః తా ఇవ సుకుమారత్వాద్యాశ్రయతయా తనుర్మూర్తిర్యస్యాస్సా తథా॥

ఓం లతాతనవే నమః. ౧౪

—(*)—

లలామరాజదళికేతి॥ లలామ్నా కస్తూరీతిలకేన కస్తూరీపత్రేణవా రాజద్విభ్రాజత్పరమశోభి అళికం లలాటం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం లలామరాజదళికాయై నమః. ౧౫

—(*)—

లంబిముక్తాలతాంచితేతి॥ లంబిన్యః లంబమానాః అధః ప్రసృమరాః ముక్తాలతాః హారాః ముక్తాఫలానివా యస్యాస్సా తథా। నవరత్నఖచిత సువర్ణముక్తాగుచ్ఛైస్సర్వాంగేషు ప్రలంబమానైః లలాటపర్యంతం లంబమానకిరీట ప్రథమభాగ లలాటపట్టనా సాగ్రతాటంకాధః కర్ణదేశ కంఠప్రదేశహస్త చతుష్టయాంగదసమాన ప్రదేశ కూర్పాస పరితః ప్రదేశాగ్రదేశకటిని బద్ధకాంచ్యాదిషుపరిలంబమానా ఇత్యర్థః॥

ఓం లంబిముక్తాలతాంచితాయైనమః. ౧౬

—(*)—

లంబోదరప్రసూరితి॥ లంబోదరస్యమహాగణేశస్య ప్రసూః జననిత్రీ మాతేత్యర్థః। లంబోదరం ప్రసూయత ఇతివా తథా॥

ఓం లంబోదరప్రసవే నమః. ౧౭

—(*)—

లభ్యా॥ సంసారదశాయాం మావారకాజ్ఞానేన స్ఫుటమప్రకాశమానాసతీ శ్రవణాది సంస్కృతాంతః కరణ వృత్త్యాఖండాకారజ్ఞాన భూమికాయాం ప్రతిఫలిత స్వరూపేణ విస్మృత కంఠగతకనకభూషణవత్ పూర్వప్రాప్త ప్రాప్తరూపతయాలబ్ధుం యోగ్యేతి తథా॥

ఓం లభ్యాయై నమః. ౧౮

—(*)—

లజ్జాఢ్యా ॥ లజ్జాయా ఉపలక్షణం అంతఃకరణ ధర్మాణాం సర్వే షాం ఆఢ్యాతద్వత్వేనాను కార వతీత్యర్థః । తిరోధానాదినాంత హితాసతీవరాది ప్రయచ్ఛతీతి లజ్జాఢ్యాభవతీతిచోప చర్యతే॥

ఓం లజ్జాఢ్యాయై నమః, ౧౯

—(*)—

లయవర్జితా ॥ అవినాశీవా అరేయ మాత్మా అనుచ్ఛిత్తి ధర్మే త్యాది శ్రుతేః। లయోవినాశః తేనవర్జితా రహితేత్యర్థః। ఇదము ప లక్షణ లషడ్భావ వికారాణాం సత్యంజ్ఞానమనంతం బ్రహ్మేత్యాది శ్రుతేః॥

ఓం లయవర్జితాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవిందభగవత్పూ
జ్యపాద శిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశ
తీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ఆదిమలకారనామార్థ
ప్రకాశనంనామ చతుర్థమ్॥ * * *

—(*)—

ఓం హ్రీంకారరూపా ॥ హ్రీంకారః రూప్యతేనిర్దిశ్యత ఇతిరూ పం। మంత్రపంచమావయవః యస్యాస్సాతథా।

ఓం హ్రీంకారరూపాయై నమః, ౧

—(*)—

హ్రీంకారనిలయా॥ హ్రీమక్షరం నిలయంగృహావ దవశ్ఛేదకం య

స్యాస్సాతథా। స్వీయవాచకత్వారోపిత వాచ్యతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నత్వాదిసంపాదనేన గృహవర్తీపురుషవత్ వ్యావృత్తస్వరూపేణజ్ఞాపకంభవతి అన్యధానామ్నో వాచ్యార్థే ప్రవృత్త్యయోగాదితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారనిలయాయై నమః. 2

—(*)—

హ్రీంపదప్రియా ॥ పతత్యాదా్రిమితిపదం। పద్యతేగమ్యతే జ్ఞాయతేనేనేతిపదం । పద్యతేగమ్యతే ప్రాప్యతఇతివాపదం । హ్రీంకారస్య మంత్రావయవతయా తద్దేవతా ప్రకాశకత్వేన తస్యశక్తత్వాత్ । శక్తం పదమితి తల్లక్షణత్వాత్ తథా ప్రథమవ్యాఖ్యానం । హకార రేఫ ఈకారాను స్వారాణాం వర్ణానాం సమష్టి స్వరూపేణ సముదాయాత్మకత్వాత్ వర్ణసమూహః పదమిత్యపి పదలక్షణవత్వమస్య ఘటతే । పురశ్చర్యావతాం స్వదేవతా సాక్షాత్కార ద్వారా సకలపురుషార్థ ప్రాపకత్వా ద్ద్వితీయవ్యాఖ్యానమితి తథాకృతం తస్మిన్ప్రియాప్రీతి మతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంపదప్రియాయై నమః. 3॥

—(*)—

హ్రీంకారబీజా॥ హ్రీంకారఏవబీజం స్వవాచక మంత్రభాగః జ్ఞాపకందేవతానాం యద్బీజమక్షర ముచ్యతఇతివచనాత్, హ్రీంకారస్య మాయాప్రకాశకత్వేన వటాధానాది స్వనిష్ఠవృక్షాభి వ్యంజకత్వేనకారణతయా యధా బీజమిత్యుచ్యతే తత్వకార్య వాదినామవ్యక్త రూపనామరూపకారణం బీజమభివ్యక్త నామరూపాత్మకం పశ్చాద్భావికార్యమిత్యంగీకారః । సకలకారణ సమవధానే విశేష నామరూప వత్తయాకారణస్యాభి వ్యక్తి రుత్పత్తిః । తథాచోక్తం । బీజస్య మాయావ

చ్ఛిన్న చైతన్యాభి వ్యంజకత్వేనాపి బీజత్వంతత్తథర్థం హ్రీంకారః బీజం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం హ్రీంకారబీజాయై నమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారమంత్రా ॥ హ్రీంకారస్య మన సాత్రాయతే రక్షతివా చ్యవాచక యోరభేదాదితి తథా। హ్రీంకార ఘటిత మంత్రోవా య స్యాస్సా తథేతివా॥

ఓం హ్రీంకారమంత్రాయై నమః ౫

—(*)—

హ్రీంకారలక్షణా ॥ హకారశ్శివః ఆకాశబీజ త్వాదాకాశవహ్ని ర్లేపః రేఫః వహ్నిబీజం కార్యోత్పాదన సన్నిహిత శక్తిమదీశ్వరవా చకంతథాచ హకారయుక్తరేఫ శ్శుద్ధచైతన్యం స్వయమేవకారణ తా వచ్ఛిన్నమితివదతి। ఈకారః మన్మథబీజం తత్కారణలక్షకతయాస్థితి హేతు విష్ణురూపం చైతన్యమభి దధాతి। అనుస్వారః తస్మిన్నేవ పదా ర్థే అభిన్న నిమిత్తోపాదానే లయంవక్తి తథాచహ్రీమిత్యుక్తే జగదు త్పత్తిలయస్థితి కారణంచైతన్యం శక్త్యావాచ్యార్థః ప్రతీయతే తస్యై వోపాధిపరిత్యాగ రూపలక్షణం యస్యాస్సాతథా। హ్రీంకారః లక్ష ణం తటస్థలక్షణం యస్యాస్సేతివా తథా॥

ఓం హ్రీంకారలక్షణాయై నమః ౬

—(*)—

హ్రీంకారజపసుప్రీతా ॥ హ్రీంకారస్యజపః తేన సుప్రీతా॥

ఓం హ్రీంకారజపసుప్రీతాయై నమః ౭

—(*)—

హ్రీంమతీ॥ వాచకత్వేన లక్షకత్వేనవా విశిష్టతదర్థరూపేణవా వా
చ్యవాచకయోర భేదేన అస్యా అస్తీతివా హ్రీంమతీ॥

ఓం హ్రీంమత్యై నమః,   ౮

—(*)—

హ్రీం విభూషణా ॥ కేవల జడ మాయావాచకః హ్రీంకారః త
థా హకారః శ్వేతపదార్థకః రేఫః లోహితార్థకః ఈకారః నీలా
ర్థకః తథా చ విశిష్టస్య శుక్లరక్త నీలవత్పదార్థవాచక తయా సత్వ
రజ స్తమోగుణవ త్ప్రకృతి వాచకత్వేన పరిచ్ఛిన్నానృత జడ దుఃఖ
రూప వాచ్యార్థతయా ప్రకాశ రాహిత్యేన ఉప పాదితాయాం స
త్యాం తదవచ్ఛిన్న స్వప్రకాశచైతన్యా కారతయా విశిష్టార్థస్య ఆ
పాద మస్తకభూషిత తరుణీవ ఆనందస్వరూప తయాతద్వాచకహ్రీం
కారస్య అష్టైశ్వర్య సిద్ధి ప్రదాన శక్త్యాధాయ కతయా, శోభాయ
మానం భూషణవత్। కుండలీపురుష ఇత్యత్రకుండలస్యేవ లక్షణ త
యా- ఇతర సజాతీయ వ్యావర్తకత్వం- తథా సాలబీజస్యోత్తరవ్యా
వృత్తి వాచ్యార్థ గోచర ప్రమాజనకత్వేన భూషణ త్వం యస్యా
స్సా తథా॥

ఓం హ్రీంవిభూషణాయై నమః-   ౯

—(*)—

హ్రీంశీలా ॥ హ్రీమిత్యనేన - తద్వాచ్యార్థాః - బ్రహ్మ విష్ణు
రుద్రా లక్ష్యంతే । తేషాం శీలం స్వభావః పార మార్థికం రూ
పం సచ్చిదానందాత్మక తాయస్యాస్సా ॥ తన్నిష్ఠ ధర్మోవా సత్వర
జస్తమో గుణాదయోవా యస్యాస్సా తథా । శ్లో । శీలం స్వభావే ధ

ర్మేచ ఇతి వచనాత్॥

ఓం హ్రీంశీలాయై నమః- ౧౦

—(*)—

హ్రీంపదారాధ్యా॥ హ్రీంపదేన ఏకాక్షర బీజ మంత్రేణ ఆరాధితుం యోగ్యాతథా। శ్లో। హ్రీంకారేణైవ సంసిద్ధో భుక్తిం ముక్తిం చ విందతీతి భువనేశ్వరీ కల్ప వచనాదితియావత్॥

ఓం హ్రీంపదారాధ్యాయై నమః- ౧౧

—(*)—

హ్రీంగర్భా॥ హ్రీంశబ్దార్థాః। సగుణమూర్తయస్త్రయః గర్భేశస్య రూపేణ శక్తికాః అవినాభావ సంబంధేన యస్యాస్సా తథా। శ్లో॥ మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహమితిభగవద్వచనాత్॥

ఓం హ్రీంగర్భాయై నమః- ౧౨

—(*)—

హ్రీంపదాభిధా॥ హ్రీంకారః అభిధా యస్యాస్సా తథా। సమష్టిరూపాయాః సమష్టి శబ్ద వాచ్యత్వా నియమాదిత్యభిసంధిః॥

ఓం హ్రీంపదాభిధాయై నమః- ౧౩

—(*)—

హ్రీంకారవాచ్యా॥ మాయోపాధిక బ్రహ్మ కల్పితధర్మేణ శబ్దప్రవృత్త్యుపపత్తేః హ్రీం పదస్య వాచ్యా రూఢ్యర్థేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారవాచ్యాయై నమః, ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారపూజ్యా॥ మూలమంత్రేణ పూజయే దితి పూజాంగత్వే న మూలమనోర్విని యోగశ్శ్రూయతే। మూల మను ర్దేవతా యా స్స్వకం నామేతి వచ శాత్ అంతర్ముఖస్యైవ మంత్రశాస్త్రే ప్విష త న్నామ్నా ప్యుక్తత్వాత్ హ్రీంకారం నమోంతముచ్చారయన్ య థా గురు సంప్రదాయం శ్రీచక్రాదౌ మూలదేవతా పూజనీయే త్యా గమరహస్యం। హ్రీంబీజేనైవ పూజితుం యోగ్యా అతి ప్రియ బీజనా మత్వాదిత్యభి ప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారపూజ్యాయై నమః. ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారపీఠికా॥ అత్ర పీఠశబ్ద ఆధారతా లక్షకః వాచ్యార్థో హీనాచకశబ్దస్య సత్తాప్రదత్వేన ఆధారో భవతి మంత్ర దేవతయోరభే దేపి అర్థనిష్ఠ మహిమ్నః తద్వాచక పదే దృశ్యమానత్వాత్ కల్పిత భేదతి సంపాద్యేదముచ్యతే। హ్రీంకారస్యపీఠికా ప్రతిష్ఠానం శక్త్యా గోచరతాయాం విషయీభూ తేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారపీఠికాయైనమః, ౧౬

—(*)—

హ్రీంకార వేద్యా॥ స్వరూపతః నిర్గుణబ్రహ్మతయా అజ్ఞాన వి షయత్వా శ్రియత్వాభ్యాం అప్రాప్తపురుషార్థ రూపతయాసంసా ర దశా యాం ప్రతీయమాన త్వాత్ గురూప సదనశ్రవణాది విద్యా ప్రామాణ్య ని ాసోప లక్షణాయాః సిద్ధ స్వరూపపరమా నంద తయా ప్రాప్సిత త్వాత్ శ్రవణా దిజన్యవృత్తి వ్యాప్యత్వరూప వేదనా విష యత్వం బ్రహ్మణ్య జ్ఞాననాశాయవృత్తి వ్యాప్తి రిష్యతే శ్లో॥ మామే వ యేప్రపద్యంతే మా యామేతాంతరంతిత ఇత్యాది వచనాత్ భగవ

త్వాదాదిభిరంగీకృత మితిహ్రీంకారేణ గురుముఖోద్భూతేన వేద్యావే దితుం యోగ్యాతత్స్వరూప పరిజ్ఞాన ద్వారా తత్ప్రాప్తి రూపపురు షార్థ హేతుత్వాదితితాత్పర్యం॥

ఓం హ్రీంకారవేద్యాయై నమః ౧౭

—(*)—

హ్రీంకారచింత్యా॥ అస్య బీజస్య పంచప్రణవాంతర్గతత్వేన ఓం కారభేదే బ్రహ్మ ప్రతీకత్వా విశేషాత్ప్రణవే పరాపర బ్రహ్మోపా సనా హేతు వదస్మిన్నా పతీకతా భవతి। ఏతద్భవతీతి వికల్పః యథా భుక్తి సాధకత్వేన మంత్ర విశేషేషు భవతీతి యోగవేదమార్గ రహ స్యేననా జపాద్యవకాశః। హ్రీంకారే ఉభయ విధబ్రహ్మ స్వరూప తయాచింతితుం యోగ్యా। ధ్యానస్యసాక్షాత్కారం ప్రత్యాపాదుప కారకత్వేన ధ్యాతవ్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారచింత్యాయై నమః. ౧౮

—(*)—

హ్రీం॥ హృఞ్ హరణ ఇతిధాతు పాఠాత్ సమస్త విద్యైశ్వర్య ప్ర దానాది శక్త్యారూపాధిష్ఠానత్వే సతి అవయ వాద్యాశిషిత పరమానం ద రూపముక్తి రిత్యర్థః॥

ఓం హ్రీం నమః- ౧౯

—(*)—

హ్రీంశరీరిణీ॥ మూలమంత్రాత్మికేతియావత్। హ్రీమేవ శరీరంమూ ర్తి రస్యా అస్తీతి హ్రీంశరీరిణీ॥

ఓం హ్రీంశరీరిణ్యై నమః, ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పూజ్యపాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతీ నామార్థ ప్రకాశికాయాం హ్రీంకారార్థ ప్రకాశనం పంచమం॥ * *

—(*)—

హకారరూపా॥ హకారఃరూపంషష్ఠావయవః యస్యాస్సాతథా॥

హకారరూపాయై నమః- ౧

—(*)—

హలభృత్పూజితా॥ హలాయుధంధత్తే ఇతిహలభృత్ బలరామఃతేనపూజితా। ధ్యానాదిభిరారాధితేత్యర్థః॥

ఓం హలభృత్పూజితాయై నమః- ౨

—(*)—

హరిణేక్షణా ॥ హరిణ్యాః ఏణ్యాః ఈక్షణ మివఈక్షణం యస్యాస్సా। అతిసంతోషేణ కాతరాక్షీతినా । సర్వత్ర సర్వదాసర్వ దృష్టేతివా। భక్తేష్వాదరహేతు దర్శనవతీతివా॥

ఓం హరిణేక్షణాయై నమః- ౩

—(*)—

హరప్రియా॥ హరస్య ప్రియాశివ వల్లభేత్యర్థః। హరఃప్రియోయస్యాస్సేతివా॥

ఓం హరప్రియాయై నమః, ౪

—(*)—

హరారాధ్యా ॥ హరేణస్వభర్త్రా ఆరాధితుం యోగ్యా కేవల

సచ్చిదానంద స్వరూపత్వాత్॥

ఓం హరారాధ్యాయై నమః. ౫

—(*)—

హరిబ్రహ్మేంద్ర వందితా ॥ హరిః రమేశః బ్రహ్మవాణీశః ఇంద్రో దేవేశః ఉపలక్షణం సర్వదేవ భేదానాంతైర్వం దితానమస్కృతా॥

ఓం హరిబ్రహ్మేంద్రవందితాయై నమః. ౬

—(*)—

హయారూఢా సేవితాంఘ్రిః॥ హయారూఢానామ అశ్వసూత్రసేనానీశక్తిః వశ్యకరీతయా సేవితా అంఘ్రిర్యస్యాస్సా తథా.

ఓం హయారూఢా సేవితాంఘ్ర్యై నమః. ౭

—(*)—

హయమేధసమర్చితా । హయమేధేన అశ్వమేధేన సమర్చితా, పూజితా। పురుషత్వాది ప్రాప్త్యై ఇత్యాదిభిరిత్యర్థః॥

ఓం హయమేధసమర్చితాయై నమః. ౮

—(*)—

హర్యక్షవాహనా ॥ వాహయతీతివాహనం హర్యక్షః కెసరీవాహనం యస్యాస్సాతథా। మహాలక్ష్మీరూప దుర్గేత్యర్థః॥

ఓం హర్యక్షవాహనాయై నమః, ౯

—(*)—

హంసవాహనా॥ హంతిగచ్ఛతీతి హంసస్సూర్యః ప్రాణోవా, హంసపదాధారభూత ప్రతీకమిత్యర్థః । అభివ్యక్తిస్థాన మితియావత్। స యశ్చాయంపురుషే। యశ్చాసావాదిత్యే। సఏక ఇతి శ్రుతే। అథవా-హం

సవాహనా బ్రాహ్మీరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసవాహనాయై నమః. ౧౦

—(*)—

హతదానవా॥ హతాః దానవాః అనేక ప్రకారశక్తిరూపధరయా భండాసురాదయః యయాసాతథా॥

ఓం హతదానవాయైనమః, ౧౧

—(*)—

హత్యాదిపాపశమనీ॥ హత్యా- బ్రహ్మహత్యా- ఆదిర్యేషాంతాని తథా పాపాని శమయతీతి తథా। హరిహరతి పాపానీతి వచనాత్॥

హత్యాదిపాపశమన్యై నమః ౧౨

—(*)—

హరిదశ్వాదిసేవితా॥ హరిద్వర్ణాః మరకతఇవాశ్వోయస్యేంద్రస్య స తథాస అదిర్యేషాంది కృతీనాంతైస్సేవితా చరణారవింద సన్నిధిం కింకరతయా శ్రితేత్యర్థః॥

ఓం హరిదశ్వాదిసేవితాయై నమః. ౧౩

—(*)—

హస్తికుంభోత్తుంగకుచా॥ హస్తః అస్యాస్తీతిహస్తీ। దంతావళః తస్య కుంభౌతద్వదున్నతౌ సాంద్రౌకుచౌయస్యాస్సాతథా॥

ఓం హస్తికుంభోత్తుంగకుచాయై నమః- ౧౪

—(*)—

హస్తికృత్తిప్రియాంగనా॥ హస్తినః వారణస్య కృత్త్యాచర్మణాప్రియః

ప్రీతిమాన్ శివస్తస్య అంగనాభామి నీత్యర్థః।

ఓం హస్తికృత్తిప్రియాంగనాయై నమః. ౧౫

—(*)—

హరిద్రాకుంకుమాదిగ్ధా ॥ హరిద్రా కుంకుమాభ్యామిత్యుప లక్షణం। కస్తూరీపత్రాదినా దిగ్ధాలిప్తేత్యర్థః॥

ఓం హరిద్రాకుంకుమాదిగ్ధాయై నమః. ౧౬

—(*)—

హర్యశ్వాద్యమరార్చితా ॥ హర్యశ్వః సురేశః ఆదిర్యేషామ మరాణాం తైరర్చితా కింకరతయా నియామకత్వేన పూజితేత్యర్థః॥

ఓం హర్యశ్వాద్యమరార్చితాయై నమః. ౧౭

—(*)—

హరికేశసఖీ ॥ హరిద్వర్ణాః కేశాః శిరోరుహాః యస్య। హిరణ్యశ్మశ్రు హిరణ్యకేశ ఇతి శ్రుతేః। తస్యసఖీ ప్రయోజనమనపేక్ష్య ఉపకారిణీత్యర్థః। వర్ణేనసీలేన హరిణావిష్ణు నాసమాః కేశా అస్యా - స్త్రీ సర్వాంగ సుందర నిత్యయౌవనరూప సహితకామేశ్వరః తస్యసఖీ। హరిశ్చకశ్చ ఈశశ్చ హరికేశాః - తేషాంసఖీ। యద్వా- హరికేశఃరుద్రః హరికేశాయోపవీతిన ఇతి శ్రుతేః। తస్యసఖీ ప్రయోజనమనపేక్ష్య- తెనాప్యుపాసితత్వాత్। ఆహోస్విత్, హరిరింద్రః కముదకం తస్య ఈశః వరుణః తయోస్సఖీ। అథవా- హరిరశ్వః కంశిరః పుంసికః కంశిరోంబునోరిత్యమరః॥ అథవా. కంశిరోయస్యసః హయగ్రీవః సఈశో యస్యాగస్త్యస్యతస్యసఖీ- అగస్త్యోపాసితత్వాత్॥ అథవా- హరిస్సింహః సః శిరోయస్యసః. స ఈశోయస్యసః ప్రహ్లాదః తస్యసఖీ। ప్రహ్లాదోపాసితత్వాత్। యద్వా- హరిహనుమాన్ హరిశబ్దస్య వానరా

ర్థత్వాత్సామాన్య శబ్దస్య విశేషేలక్షణా । తస్యైకం సుఖంరామః స
చాసౌ ఈశః తస్యసఖీ । హరికస్యఈశాసీతాసా సఖీయస్యాః ఆహో
స్విత్ - హరిః విష్ణుః కోబ్రహ్మా తావీశౌ ఈశాయయోః లక్ష్మీవాణ్యోః
తేసఖ్యౌయస్యాస్సా। స్త్రియాః పుంవదితి పుంవద్భావః । సచామరర
మావాణీ సవ్యదక్షిణసేవితేతి వచనాత్ ॥ యద్వా హరయః అశ్వాః
తఏవవా అశ్వకాః స్వార్థేకప్రత్యయః । తేషామీశా అశ్వారూఢాసా
సఖీయస్యాః॥ అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వ కోటికోటి భిరావృతేతివచనా
త్ ॥ అథవా. హరిరశ్వః సః కంశిరోయస్య హయగ్రీవస్య సచాసౌ ఈ
శశ్చతస్య సఖీకామాక్షీ రూపత్వాత్। యద్వా. హరిస్సింహః స కం
శిరోయస్యాః సాప్రత్యంగిరా - సింహీసింహ ముఖీమితి వచనాత్ । త
స్యాః ఈశ శరభేశ్వరః। భగవచ్ఛ్రీభైరవస్యేతివచనాత్ తస్యసఖీ। అథవా
హరతీతిహరిః అజ్ఞాననివర్తకం తచ్చతత్ కంచజ్ఞానం తథాచహరికం
అజ్ఞాననివర్తకం జ్ఞానం· అహంబ్రహ్మాస్మీతి వృత్తిజ్ఞానం తస్యఈశః
పరమాత్మాతస్య సఖీపరాశక్తిః। అథవా, హరిర్నారాయణః స ఆది
ర్యేషాంతే హరికాః స ఏషాం గ్రామణీత్యాద్యర్థేక ప్రత్యయః।
సర్వేదేవా ఋషయశ్చ తేషామీశః అంతర్యామీయః పృథివ్యాం తిష్ఠన్ని
తిశ్రుతేః॥ అంతర్యామ్యధి దైవాదిషు తద్ధర్మ వ్యపదేశాదితి సూత్రాచ్చ
తత్స్వరూపాచ సఖీచసహాఖ్యేన వర్తత ఇతిసఖీ. దహరాకాశరూపః
పరమాత్మా ॥ దహరంపుండరీకం వేశ్మదహరో స్మిన్నంతరాకాశ స్త
స్మిన్యదంత స్తదుపాసితవ్య మితిశ్రుతేః ॥ దహరఉత్తరేభ్య ఇతిన్యా
యాచ్చ" తమిచ్ఛతీతిసఖీ। పరదేవతాపరాస్యశక్తి విః విధైవ శ్రూయతే
ఇతిశ్రుతేః॥ ఈశాచాసౌసఖీచ పుంవత్కర్మధారయ ఇతి పుంవద్భావః
తథాచ సర్వాంతర్యామి రూపాపరాశక్తి రూపాచేత్యర్థః । ఇత్థం

పంచదశాక్షర్యాః పంచదశప్రకారాః। హరికేశసఖీశబ్దే హరికేశేనభాషితా। హరిరిందోర్హరిర్భానుః హరిర్విష్ణుర్హరిర్మరుత్ ॥ హరస్సింహో హరిర్భేకో హరిర్వాజీ హరిఃకపిః । హరిరంశుర్హరిర్భీమో హరిస్సోమో హరిర్హయః। హరిఃకీరో హరిస్సర్పః స్వర్ణవర్ణో౽హరిస్స్మృతః । ఇత్యనేకార్థ ధ్వనిమంజర్యాం॥

ఓం హరికేశసఖ్యై నమః- ౧౮

—(*)—

హాదివిద్యా ॥ లోపాముద్రోపాసిత మను రూపేత్యర్థః॥

ఓం హాదివిద్యాయై నమః- ౧౯

—(*)—

హాలామదోల్లసా ॥ హాలాయాః అమృతమథనోద్భూత వారుణ్యాః మదేన ఉల్లాసేన ఉల్లసా ఆరక్త నేత్రాంతరా రోమాంచ చిహ్నవతీత్యర్థః ॥

ఓం హాలామదోల్లసాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతీ నామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండ ప్రథమవర్ణ నామార్థప్రకాశనం షష్ఠం॥ * * *

—(*)—

సకారరూపా ॥ సకారః రూపంద్వితీయఖండ ద్వితీయావయవ త్వే న జ్ఞాపకం యస్యాస్సాతథా,

ఓం సకారరూపాయై నమః- ౧

...(*)...

సర్వజ్ఞా ॥ అవాప్తనిత్యజ్ఞాన స్వరూపేణ సర్వంజానాతీతి సర్వజ్ఞా యస్సర్వజ్ఞస్సర్వ విదితిశ్రుతెః ॥

ఓం సర్వజ్ఞాయై నమః, ౨

...(*)...

సర్వేశీ ॥ సర్వస్యకార్యస్య అంతర్యామిరూపేణ ఈష్టే ప్రేరయతీతి తథా॥

ఓం సర్వేశ్యై నమః- ౩

—(*)—

సర్వమంగళా ॥ సర్వ ప్రకారేణ శుద్ధవిశిష్టచైతన్య రూపేణ మంగళా। పరమానందస్వరూపా ॥ అత్రబహువ్రీహెర వివక్షితత్వాత్ వివక్షితత్వేనా- సుందరకాయోరాజేత్యాదివత్ సమాసార్థః॥ అథవా- సర్వేషాంమంగళం యస్యాస్సాతథా । సర్వైః ప్రకారైః ధ్యానకీర్తన పూజానమస్కారాద్యచ్చనన భక్తిజన్యకైంకర్యైః జడానామపి మంగళం సుఖం యస్యాస్సేతితథా॥ సర్వశబ్దవాచ్య స్సర్వకారణం శివః తస్య మంగళం సుఖం యస్యాః జాయతెసాతథా। సచ్చిన్మయశ్శివ స్సాక్షాత్ తస్యానంద మయీశివేతి వచనాత్ ॥ అథవా మంగళశబ్దేన మంగళ హేతుభూతాః స్త్రియోలక్ష్యంతె ॥ సర్వేషాం ప్రాణినాం మంగళం మంగళ సాధనభూతా యేషాంసాభిన్న సచ్చిదా నందత్వేన యస్యాస్సాతథా ॥ ఏతస్యైవానంద స్యాన్యానిభూతాని మాత్రా ముపజీవం

తీతిశ్రుతేరిత్యర్థః ॥ శ్లో॥ అశుభాని నిరాచష్టే తనోతి శుభసంతతిం శ్రుతిమాత్రేణ యత్పుంసాం బ్రహ్మతన్మంగళంవిదుః। అతికల్యాణరూపత్వా న్నిత్యకల్యాణ సంశ్రయాత్ ॥ స్మతౄణాం వరదత్వాచ్చ బ్రహ్మతన్మంగళంవిదు రిత్యాదివచనాత్॥

ఓం సర్వమంగళాయై నమః- ౪

—(*)—

సర్వకర్త్రీ॥ సర్వంసమస్తం స్వశక్త్యామాయారూపయా కరోతీతి తథా ॥ ఈశత ఈశనీరితిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వకర్త్ర్యై నమః, ౫

—(*)—

సర్వభర్త్రీ ॥ సర్వంబిభర్తీతితథా॥ శ్రు॥ ఏష విధృతి రేషాంలోకానా మితిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వభర్త్ర్యై నమః- ౬

—(*)—

సర్వహర్త్రీ ॥ సర్వంహరతీతితథా॥ ఏభిర్నామమంత్రైః యతోవాఇత్యాది శ్రుత్యుక్త తటస్థలక్షణ త్రయమభిహిత మితి వేదితవ్యం ॥ జన్మాద్యస్యయత ఇతియావత్॥

ఓం సర్వహర్త్ర్యై నమః- ౭

—(*)—

సనాతనా ॥ అజోనిత్య శ్శాశ్వతో౽యం పురాణఇతిశ్రుతేః ॥ నిత్యసిద్ధ స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం సనాతనాయై నమః- ౮

—(*)—

సర్వానవద్యా ॥ సర్వైః జ్ఞానైశ్వర్యగుణైరనవద్యా అవద్యానామ కయా విధయాహీనా జడప్రకృతి ర్మిథ్యాబాధ్య మానత్వాత్ తద్వి లక్షణా సత్యజ్ఞానానంద స్వరూపా దనవద్యా। సర్వేషాంస్వస్వాభీష్ట ప్రాపకత్వేన స్తుత్యావా॥

ఓం సర్వానవద్యాయై నమః. ౯

—(*)—

సర్వాంగసుందరీ॥ సర్వాణిచ తాన్యంగాని చావయవాః శిరః పా ణ్యాదయః తేష్వన్యూనాతిరిక్త భావవత్వాత్॥ యథాసాముద్రిక లక్ష ణంతద్వత్ తేన సర్వాంగసుందరీ ॥ అథవా సర్వేషామంగేషు శరీరేషు బ్రహ్మస్వరూపతయా అత్యంతప్రేమ విషయత్వేన సుందర పదార్థపద వినాభవ వాంఛావిషయత్వాత్ తథా॥

ఓం సర్వాంగసుందర్యై నమః. ౧౦

—(*)—

సర్వసాక్షిణీ ॥ సర్వేషాం జడానాం కార్యాణాం స్ఫూర్త్యాధా రకత్వేన ప్రకాశకత్రీతథా । సర్వంసాక్షాదీక్షతఇతివా తథా॥

ఓం సర్వసాక్షిణ్యై నమః. ౧౧.

—(*)—

సర్వాత్మికా॥ సర్వేషామాత్మ స్వరూపత్వాత్॥ శ్లో॥ యచ్చాప్నో తి యదాదత్తే యచ్చాపి విషయానిహ । యచ్చాస్య సంతతోభావః త స్మాదాత్మేతిగీయత ఇతివచనాత్॥

ఓం సర్వాత్మికాయై నమః. ౧౨

—(*)—

సర్వసౌఖ్యధాత్రీ ॥ సుఖినోభావః సౌఖ్యంసర్వాణిచతాని, ప్రియ

మోద ప్రమోదానంద శబ్దవాచ్యాని, ఇష్టదర్శనజన్యం సుఖంప్రియం, తల్లాభజన్యం మోదః- తదనుభవ జన్యః ప్రమోదః - ఆనందస్సమష్టిజీవః భోక్తా తానిదధాతీతితథా ॥ సర్వప్రకారేణ స్మరణాదిభిః సౌఖ్యందధాతీతివా । సర్వేషామా బ్రహ్మస్తంబ పర్యంతానాం యథా కర్మోపాసనం ప్రత్యక్షేణదృశ్యమానం జ్ఞానైశ్వర్యాది సహితంసుఖం దధాతీతివాతథా । ఏషహ్యేవానందయాతీతి శ్రుతే ॥

ఓం సర్వసౌఖ్యధాత్ర్యై నమః- ౧౩

—(*)—

సర్వవిమోహినీ ॥ సర్వాన్విమోహయతి అన్యథా గ్రాహయతి॥ శ్లో॥ అజ్ఞానేనా వృతంజ్ఞానం తేనముహ్యంతిజంతవః । అనృతేనహిప్రత్యూఢా ఇతిశ్రుతి స్మృతిభ్యాం అజ్ఞానావరణ శక్తికార్య మోహనాది సత్తాప్రకాశాది పదధిష్ఠానత్వేన ఉపచారా త్సర్వం మోహయతీత్యుచ్యతే॥ అయోదహతీతివత్॥

ఓం సర్వవిమోహిన్యై నమః- ౧౪

—(*)—

సర్వాధారా॥ సర్వస్యాధారా॥ బ్రహ్మపుచ్ఛంప్రతిష్ఠేతిశ్రుతేః॥ సర్వేషాంహృదయాః ఆధారః అభివ్యక్తిస్థానంఉపాసనాయస్యాస్సేతితథా॥

ఓం సర్వాధారాయై నమః, ౧౫

—(*)—

సర్వగతా॥ సర్వంగచ్ఛతీతితథా॥ అనేనజీవేనాత్మనానుప్రవిశ్యేతి శ్రుతే॥

ఓం సర్వగతాయై నమః, ౧౬

—(*)—

సర్వాప గుణవర్జితా ॥ అవపూన హేత వశ్చతె గుణాశ్చతథా ఆధ్యాసిక సంబంధేన ఆరోపితాస్సత్వాదయః - సమష్టౌ అంతఃకరణ ధర్మాః- కామాదయః వ్యష్టౌ సర్వేచతె అవగుణాశ్చతథా। సర్వాం తర్యామిత్వేన సర్వానుస్యూతత్వేపి - తత్తదుపాధినిష్ఠఉత్తమా ధమధ ర్మైర్నస సంబధ్యతె। ఘటాదినిష్ఠాకాశవత్ । కోశాంతర్గతఖడ్గవద్వా సూర్యోయథాసర్వలోకస్య చక్షుర్నలిప్యతె చాక్షుషైర్బాహ్యదోషైః। ఏకస్తథాసర్వ భూతాంతరాత్మాన లిప్యతె లోకదుఃఖేనబాహ్య ఇతి శ్రుతెః॥

ఓం సర్వాపగుణవర్జితాయై నమః. ౧౨

—(*)—

సర్వారుణా ॥ సర్వేప్వరుణా సతీరక్తవతీ। అసౌయస్తామ్రో ఆరు ణ ఇతిశ్రుతె ॥

ఓం సర్వారుణాయై నమః- ౧౮

—(*)—

సర్వమాతా ॥ సర్వేణకార్యేణమీయతె అనుమీయతె అభేదేనేతిత థా। తథాహి ఇదంజగద్బ్రహ్మాభిన్నం తత్సత్తాస్ఫూర్తి నియత సత్తా ప్రకాశజ్ఞానవిషయత్వాత్। యోయన్నియత ప్రకాశవాన్ సతదభిన్నః యథా తంతుకార్యంపటఇతి ॥ సర్వాన్మిమీతే స్వాభేదేన జానాతీతివా తథా॥

ఓం సర్వమాత్రే నమః, ౧౯

—(*)—

సర్వా భరణభూషితా ॥ సర్వాత్మకత్వేన మెమెపాణినః యాని యానిభూషణాని అలంకారభోజనాది భోగ్యవస్తూని ఆత్మార్థంసంపా

దయంతి తేషాంసర్వేషాం ప్రత్యక్షతయాత్తైస్సర్వైర్భూషితా ఉప కృతేత్యర్థః। ఆత్మనస్తు కామాయసర్వం ప్రియంభవతీతిశ్రుతేః॥ సర్వ చేవాత్మ కత్వేన సర్వభక్తజనస్య స్వస్వేష్టదేవతా ప్రీత్యర్థం భూష ణ భూషితత్వేన తథా ॥ అథవా- సర్వైర్భక్తజనైస్తత్త దవయవేషు భూషణైరారోపితా స్వస్యాః మహారాజ్ఞిత్వేన అసంగోదాసీన స్వ భావత్వాదితిభావః। యద్వా. సర్వదేశకాలలోకేషు. భూషణైః. త త్రభవైః ఉచ్చావచైః భూషణైః ఆరోపితా। హస్త్యశ్వాదిదేహాభి మానాధికాగతీతత్తదీయాలంకారాదిషు. జగుప్సావిరహితేత్యర్థః। భూష యంతి- సర్వోత్తమత్వేన ప్రతిపాదయంతీతి భూషణాని । వేదాంతమ హావాక్యాని సర్వైస్సమస్తైర్గతి సామాన్యత్వాత్ ఏక తాత్పర్యేణ భూషితాలక్షణయా పర్యవసితా నవస్త్వితేత్యర్థః॥

ఓం సర్వాభరణభూషితాయై నమః. ౨౦

—(✻)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పూ జ్యపాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదకృతాయాం త్రిశతీనా మార్థ ప్రకాశికాయాం. ద్వితీయఖండ. ద్వితీయనామార్థ ప్రకాశనం సప్తమం॥ ✻ ✻ ✻

—(✻)—

కకారార్థా ॥ కంబ్రహ్మేతిశ్రుత్యా కకారస్య బ్రహ్మార్థకత్వేనతా దర్థభూతా తద్వ్యతిరిక్తస్య తదర్థస్య బాధితత్వాత్॥

ఓం కకారార్థాయై నమః. ౧

—(✻)—

కాలహంత్రి ॥ అజపానామ ప్రాణాపానసామక చంద్రసూర్య నిర్గమనేన పురుషాణాం నియమిత పరిమితాయుస్స్వరూప ఏకవింశతి షణ్మాత్రాధిక సహస్ర సంఖ్యాకనిర్గమనరూపేణక్షపయతీఅవశేషా యుషోయుగ కల్పాద్య వశిష్టస్య వృద్ధౌపునః పునస్సంయమనె తథారుద్ధేయుంజానస్య సర్వప్రాణేంద్రియ వృత్తిలయమనోమన్య వస్థానిగద్యతె తథాచశ్రుతెః ॥ పృథ్వ్యప్తెజో నిలఖేసముత్థితె పంచాత్మకేయోగగుణేప్రవృత్తే॥ నతస్యరోగో నజరానమృత్యుః ప్రాప్తస్యయోగాగ్నిమయంశరీరమితి । అధ్యాత్మయోగాధిగమేనదేవం మత్వాధీరోహ ర్షశోకాజహాతీతి॥ తథాచ. తదానీమావిర్భూతబ్రహ్మస్వరూపేణతతస్సంవరోజాయతె ఇతిశ్రుత్యా క్రియాంశక్త్యాత్మక కాలోత్పత్తి శ్రవణాత్తస్మిన్ బ్రహ్మణ్యేవలయె కాలంహంతినాశయతీతి తథానామ నిర్వచనం వక్తుం యుక్తమితిభావః॥

ఓం కాలహంత్ర్యై నమః. ౬

—(✽)—

కామేశీ॥ కామ్యానాం భోగ్యపదార్థానాం యథాదృష్టే ప్రేరయతీతితథా॥

ఓం కామేశ్యై నమః. ౭

—(✽)—

కామితార్థదా ॥ కామితార్థాన్ ప్రదాతీతి తథా । ఆప్తకామఇతిశ్రుతెః॥ సంసారదశాయాం ఆవృతానందస్య అనాప్తవద్భాసస్య ఆత్యంతికసుఖాత్మికా ముక్తిమేవస్యాదితి కామ్యమానత్వాదాత్మనః కామితత్వం, కామితశ్చాసావర్థశ్చేతి తస్యైవజ్ఞానస్యావరణాభి భావకత్వేన ప్రాప్తాప్రాప్త రూపతయాతం దదాతిప్రయచ్ఛతీ ప్రకాశస్వ

రూపేణానుభావ యతీత్యర్థః॥

ఓం కామితార్థదాయై నమః ౪

—(*)—

కామసంజీవనీ॥ కామం మన్మథం పరమేశ్వర నేత్రాగ్నివిప్లుష్టంభండాసురాత్మనానేక కాలదేవలోకవిపక్షం కామశాస్త్రప్రయోగ సమర్థ రతీశపీప్రార్థనేసమీనతదీయపూర్వకార్యతపశ్చర్యాదిపరిపాకఫలభరాత కరుణారస పూరితా పాంగావలోకనైన సంజీవయతి సప్రాణం కృత్వాతస్మైవరాదికం ప్రయచ్ఛతి తేన హర్షయతీతి తథా॥

ఓం కామసంజీవన్యై నమః, ౫

—(*)—

కల్యా॥ కలితుం ధ్యాతుం యోగ్యా అథవా సర్వోత్తమ దేవత్వేన సంధాతుం యోగ్యాకల్యా। కలేః కామధేనుత్వేన యథావాంఛ మర్థకరణం॥

ఓం కల్యాయై నమః. ౬

—(*)—

కఠినస్తనమండలా॥ స్తనయోః మండలే ఆదిమభాగసాంతః ప్రదేశః కఠినే అప్రకంపే. అతిస్థిరేయస్యాస్సా తథా॥

ఓం కఠినస్తనమండలాయై నమః. ౭

—(*)—

కరభోరూః॥ కరభావివఊరూ యస్యాస్సా తథా॥

ఓం కరభోరవేనమః. ౮

—(*)—

కళానాథముఖీ॥ కళాశ్చతస్షష్టికళాః నాథయతి ప్రేర యతీతి క

శానాథః। నిశ్వసితమేతద్య దృగ్వేదోయజుర్వేద స్సామవేద ఇత్యాది శ్రుతేః। శాస్త్రయోనిత్వాదితి న్యాయాచ్చ తాదృశం ముఖం వదనం యస్యాస్సేతి తథా। కళానాథశ్చంద్రఇవముఖంయస్యాస్సేతివా॥

ఓం కళానాథముఖ్యై నమః, ౯

—(*)—

కచజితాంబుదా॥ కచేనకేశభారేణ. కబరేణేత్యర్థః। జితాః అధరీకృతాః అంబుదామేఘాః యయాసాతథా। మేఘమండలాపేక్షయా ఊర్ధ్వగా మిశిరోభారావ్యోమకేశీతిభావః। అథవా। కేశవృత్తి నీలరూపేణవా ధిక్కృతాః మేఘాః యయాసాతథా॥

ఓం కచజితాంబుదాయై నమః. ౧౦

—(*)—

కటాక్షస్యందికరుణా॥ యద్యపిదీనేషు పరిపాల్యతాబుద్ధి ర్దేవాదీనాంకరుణేత్యుచ్యతే। తథాపి తస్యా ఆంతరత్వేన అజ్ఞాయ మానతాయాం తేషు భక్త్యతిశయేన ప్రవృత్త్యర్థం సేవాదౌత ద్వత్తాజ్ఞాన స్యాపన్యకఫలదానాది హేతుతయానిశ్చ యెతదనుమాపకసాంతవీక్షణస్మేర సంభాషణాది మత్వం అవశ్యంభావీతి కార్య సత్వప్రసంజిత కారణత్వవత్వాత్ తత్కరుణయా - నవర సేష్వంతర్భావనార సశబ్దస్యచ - మధురాదేరూపత్వాత్తేషాను నిర్వచనీయత్వేపి అనుచ్చారతాయామి ష్వాదిసారద్రవ్యనిష్ఠత్వే సలక్షైః తత్సంబంధ వశాత్పరంపరయా ద్రవద్రవ్యవృత్తి స్యందనరూపక్రియాశ్రయత్వ ముపచర్యతే। తథాచ - కటాక్షయోః స్యందినీ- కరుణా- పరిపాల్యత్వ బుద్ధిరూపా. యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కటాక్షస్యందికరుణాయై నమః. ౧౧

...(*)...

కపాలి ప్రాణనాయికా॥ కపాలం అస్యాస్తీతి కపాలీ ఆనందభైరవ. తస్యప్రాణనాయికా. ప్రాణస్యేత్యుపలక్షణం పంచానాంనాయికా అధిష్ఠానత్వేన ప్రేరకా. శ్రుతప్రాణేన నాపానేన మర్త్యోజీవతి కశ్చన. ఇతరేణతుజీవంతి యస్మిన్నేతావుపాశ్రితా వితిశ్రుతేః । తస్యాపిహృదయాంతర్వర్తి పరమేశ్వరరూపేతి యావత్ । ప్రాణ వల్లభేతివా. ప్రియేతివా ప్రియేతిభావః॥

ఓం కపాలిప్రాణనాయికాయై నమః. ౧౩

—(*)—

కారుణ్యవిగ్రహా॥ కారుణ్యం పూర్వోక్తకృపా. కరుణైవ, కారుణ్యం తదేవవిగ్రహః మూర్తిర్యస్యాస్సేతితథా. కారుణ్యస్యాంతఃకరణవృత్తిరూపబుద్ధిరూపత్వేన శాంతత్వేషుసస్మిత భాషణాదీనా మనుమీయమానత్వేపి సాక్షాత్తజ్జన్య మనోవాంఛిత వరప్రదానాదీనాం శరీరావయవవిశేషజన్యతయా కారుణ్యంవిగ్రహోయస్యేతి సమాసోపపత్తేః । మాయోపాధికస్య బ్రహ్మణః జగత్సృష్ట్యనుకరణహేతుభూతస్యస్వభావ నిమిత్త కరకర్మాధీన సచ్చిదానంద ఘనీభావాత్మకసచ్చిదానంద భక్తానుగ్రహకవిగ్రహవత్త్వాం వినా దేవతాయాః బుద్ధావనారోహే గుణోపాదానాదనుపపద్యమానంస్యాత్. తదర్థంవేదేవతాధికరణే మంత్ర ప్రకాశితాః దేవాః వజ్రహస్తః పురందరఇత్యాదిస్వతః ప్రమాణ వేదవాక్యవచనాత్ బాధకాభావేవిగ్రహవత్వమంగీకర్తవ్యాఇతిసూత్ర భాష్యకారాభ్యాం ప్రతిష్ఠాపితం । తథాబహుశోభమానాముమాంహైమవతీమితి కేనోపనిషద్భాష్యేహైమానిహేమవికారాణి యస్యాస్సేతితథా । హిమవతః అపత్యంస్త్రీతిచ తథేతి భాష్యకారైః పరదేవతా యాదివ్య విగ్రహవత్త్వం ప్రతిష్ఠాపితం । త

థాచ మహానుభావానాం స్వప్రకాశచైతన్య రూపాణాం ఏవం భూతానాం సర్వాత్మనాం మూర్తిత్రయదేవతానాం ధ్యానాద్యుపకారాయ తాదృశమూర్తిమత్త్వం అస్యా అస్తీతి నకించి న్నీశ్వరత్వ వాదప్రసంగావకాశ ఇత్యాస్తాంతావత్॥

ఓం కామ్యవిగ్రహాయై నమః.　౧౩

—(*)—

కాంతా॥ కాస్వదీప్త్యా వితథాతోః అత్యంత మనోహర మమేత్యర్థః। మదనగోపాలవిగ్రహా। కదాచిదాద్యా లలితాపుంరూపాకృష్ణవిగ్రహా। వంశనాద వినోదేనకరోతి వివశంజగత్। ఇతిత్రిపురాతాపనీయే॥

ఓం కాంతాయై నమః.　౧౪

...(*)...

కాంతిధూతజపావళిః॥ జపానాంజపా పుష్పాణాముపలక్షణం అన్యేషాం ఆరక్తవర్ణానాం వస్తూనాం ఆవళిః పఙ్క్తిః దృష్టాంతత్వేన కవిభిరుత్ప్రేక్షితా। కాంత్యా అప్రాకృత స్వచ్ఛపరమానంద చిద్రూపా ధూతాః పరిత్యక్తాః ప్రాకృతత్వేన అల్పకాంతి మత్త్వయోపమాయోగ్యతయాయయాసా। నహిమహాంతోనీచైరుపమీయంత ఇతిభావః॥

ఓం కాంతిధూతజపావళ్యై నమః.　౧౫

...(*)...

కళాలాపా॥ కళాః చతుష్షష్టికళాః ఆలాపః వ్యావహారికశబ్దః యస్యాస్సాతథా॥ వేదశాస్త్రమయీవాణీయస్యాస్సా పరదేవతేతి వచనాత్। కలః అవ్యక్తమధురః సప్రయోజన ఆలాపస్సల్లాపో యస్యాస్సాతథా॥ ఇతివా॥ అవ్యక్తాభారతీత ఘేతిమహాపురుష సాముద్రికవచనాత్॥

ఓం కళాలాపాయై నమః ౧౬

—(*)—

కంబుకంఠీ॥ కంబుశబ్దేన అత్రశంఖ పేశనిష్ఠ దేశోలక్ష్యతే। తద్వత్కంఠోయస్యాస్సేతి తథా- గుణనామేదం॥

ఓం కంబుకంఠ్యై నమః- ౧౭

—(*)—

కరనిర్జితపల్లవా ॥ కరశబ్దేన కరతలంలక్ష్యతే । పల్లవశబ్దేన తన్నిష్ఠ పాటలత్వంలక్ష్యత ఇత్యర్థః॥ తథా చాన్యోన్య గుణయోజనయాపరయాజమేసతి - అర్థాత్తద్వతోరపితౌ సిద్ధావితి తన్నామోపపత్తిః । వివాదశ్చ వివాహశ్చ సమయోరేవశోభత ఇతివచనాత్ । కరతలేతత్సామ్య ధ్వనిరనేన నామ్నాకృతః । కరేణనిర్జితా పల్లవా యస్యాస్సా తథా॥

ఓం కరనిర్జితపల్లవాయై నమః- ౧౮

—(*)—

కల్పవల్లీసమభుజా ॥ యథా దివ్యవృక్షాః నందనోద్యానే ప్రసిద్ధాః తథాతదలంకారాయ వల్ల్యాపయోపికల్పయంతిసంపాదయంతీతికల్పాః కల్పాశ్రితావల్ల్యః ప్రతత్యః తాభిస్సమాః భుజాయస్త్రాయస్యాస్సా తథా । కవిసంప్రదాయ ప్రాప్తాస్త్రీభుజానాం వల్లీసామ్యోక్తిరితి మంతవ్యం । అత్ర సమపదస్వారస్యేన తేషామపి ఛేదనభిన్న దైశన్యద్వారాయథా ప్రారబ్ధం చేతోవల్లోక వాంఛిత ఫలకర్తృకత్వమితి ధ్వనితం, ఏకస్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా రూపంరూపం ప్రతిరూపోబహిశ్చేతిశ్రుతేః। తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మనుతేజోంశ సంభవమితి స్మృతేశ్చ। భగవతాస్వకీయ సచ్చిదానంద స్వరూపావస్థితిరేవోక్తా అతఏవపర

దేవీ భూతానాం చ సామ్యోక్తిరితినిరస్తా వేదితవ్యా। ఔపాధిక చైతన్యేన తథాభూతచైతన్యస్య సామ్యోపపత్తేః।

ఓం కల్పవల్లీసమభుజాయై నమః- ౧౯

—(*)—

కస్తూరీతిలకాంచితా ॥ కస్తూరీతిలకేన- లలాటదేశ సంస్థాపితబింద్వాకార మృగనాభినా అంచితాచిహ్నితా- అలంకృతేత్యర్థః॥

ఓం కస్తూరీతిలకాంచితాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీభగవత్పాదకృత త్రిశతీనామ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయ ఖండే తృతీయవర్ణ నామార్థప్రకాశనమ్ష్టమం॥ * *

—(*)—

హకారార్థా ॥ హకారస్యఆకాశ బీజస్యఅర్థః అర్థస్వరూప చైతన్యా। ఆకాశవిగ్రహేత్యర్థః ఆకాశోహవైనామరూపయోర్ని ర్వహితాతే యదంతరాతద్బ్రహ్మేతిశ్రుతేః॥

ఓంహకారార్థాయైనమః ౧

—(*)—

హంసగతిః। హంతిగచ్ఛతీతిహంసః ప్రాణఆదిత్యోవ్యాహంసస్స ప్రాణస్యగతిః గమనాగమనే లక్షణయాతదాప్యమాత్రరూపాయ స్యాస్సేతితథా హకారేణ బహిర్యాతి సకారేణపునర్విశేత్ ఇతివచనాత్ యద్వాతదభిమానదేవతా రూపాగ్నిషోమాత్మక సూర్యచంద్రగతిరహోరాత్రాత్మక కాలస్వరూపాయస్యాస్సా అథవాహంతిదేహాద్దేహంగచ్ఛతి స్వకర్మవశేనేతి హంసో జీవః తస్యగతిఃప్రాప్యస్థానం

ముక్తిరిత్యర్థః బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం యద్గత్వాన నివర్తంతఇతి శ్రుతిస్మృతివచనాత్ అథవాహంతిస్వకార్యభూతంజగత్ ప్రవిశతీతిహంసః హంసస్తు పరమేశ్వర ఇతి నృసింహతాపనీయే గమ్యతే ప్రాప్యతే శరణత్వేనప్రతిపద్యతే చతుర్విధభక్తిరితిగతిః హంసస్చాసౌగతిశ్చేతి సామానాధికరణ్యసమాసః హగ్ంసశ్శుచిషదితిశ్రుతేః ఆహోస్విత్ హంసస్యబ్రహ్మణోగతిరివ గమనం యస్యాస్సాతథా ఉతాహోహంసశబ్దేననామైకదేశేన హంసకంపాదకటకముచ్యతే గమ్యతే అనేనేతి గతిః చరణంహంసయుక్తగతీపాదారవిందే యస్యాస్సాతథా యద్వా హంసశబ్దేన నిత్యానిత్య సారాసారజగదాది వస్తువివేక సమర్థాః ఘ్నంతిగచ్ఛంతిప్రతిగ్రామం ప్రవేశ్యేతి హంసాః పరివ్రాజకాశ్చతుర్థాశ్రమిణః నిష్కామాస్తేషాంగతిః గమ్యతే జ్ఞాయతే సాక్షాత్క్రియతఇతిగతిః సన్యాస యోగాద్యతయ శ్శుద్ధసత్వా ఇతిశ్రుతేః పూర్వాందేదేవా ఋషయశ్చతద్వి దుస్తేతన్మయా అమృతంవైబభూవురితి శ్రుతేశ్చ ముక్త పురుషానుభూయమాన పరమానంద ముక్తి స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసగత్యైనమః- ౨

—(*)—

హాటకాభరణోజ్వలా। హాటకస్య సువర్ణస్యకార్యాణిచతాని ఆభరణానిచ హాటకాభరణాని తైరుజ్వలాతథా ప్రకాశితాలంకృతేత్యర్థః హాటకస్యసువర్ణరూప బ్రహ్మాండస్య ఆభరణవదుజ్వలా ప్రకాశకరీసత్తాస్ఫూర్తికరీత్యర్థః॥ యద్వా తస్మిన్నాభరణైః మంగళసూత్రాదిభిః సనాథస్త్రీమండలస్వరూపైః ఉజ్వలేతిఆహోస్విత్

కార్యకారణరూపవస్తుదానేన వస్తుస్వరూపేణవా ఉజ్వలతి ప్రకాశ యతీతితథా వసురంతదిక్షుసదిత్రిగుతే॥

ఓం హాటకాభరణోజ్వలాయైనమః ౩

—(*)—

హారాహారికుచాభోగా॥ హరస్య పరమేశ్వరస్యఇమెసంబంధినః హారాః ఈశ్వరత్వాప్తకామత్వనిత్య తృప్తత్వాద మోగుణాః తానా హరతి తద్విపరీతా విద్యాద్యాధానేన ఉత్పాదయతీతి హారాహారీ కు చయోరాభోగః పర్యంతభూమిః యస్యాస్సా తథాపరమేశ్వరస్యతద్వి షయకవాంఛానంద్రైకసక్తమన సపితత్కారణీభూతా విద్యావశవర్తి త్వేన వశీకృత మాయత్వే స్వరూపేశ్వరేచ సామానాధికరణ్యాయో గాదతిభావః తథాచ ఈశ్వరస్యమదిష్టసాధనమిత్యన్యత్ర పదార్థేబు ద్ధిమత్వస్యైవబహుభవనరూపతయాతస్య జగదాకారత్వాధా య కఇత్యధిగుణతోస్వాత్మే విషయత్వేన ఆభోగస్యాతి శయోక్తిరితి దష్ట వ్యం హారాః ముక్తాహారాః ఆహరతి అదత్తఇతి హారాహారీకుచా భోగో యస్యాస్సా ఇతితథా షట్సుత్రికారముక్తాహారేణ యథోచిత కాలం భూషితవతీతిభావ॥

ఓం హారాహారికుచాభోగాయైనమః ౪

—(*)—

హాకినీ॥ హాకయతిజన్మ మరణయోర్భేదయతీతిహాకినీ హాకచ్ఛేదఇతి ధాతుపాఠాత్॥

ఓం హాకిన్యైనమః ౫

—(*)—

హల్యవర్జితా॥ హలసంబంధిహల్యంకృష్యాది ద్వారా కృపాజనక

త్వంతద్వర్జితా మాయాదివిహీనశుద్ధచైతన్యస్వరూపత్వాత్। హల్యం కపటంమిత్రేష్వన్యథాస్వాంతః కరుణావిషకృతి తేనవర్జితాఅవిద్యా విరహితత్వం పదలక్ష్యార్థభూతత్వాదితియావత్॥

ఓంహల్యవర్జితాయైనమః. ౬

—(*)—

హరిత్పతిసమారాధ్యా॥ హరితాందిశాం పతయోమహేంద్రాదయః తైస్సమ్యక్ శ్రద్ధాభక్తిపూర్వకంఆరాధితుంయోగ్యా । తద్విపక్షనిబర్హణేనఇష్టప్రాపకదేవతాత్వాదిత్యభిసంధిః॥

ఓంహరిత్పతిసమారాధ్యాయైనమః. ౭

—(*)—

హఠాత్కారహతాసురా॥ హఠాత్కారేణ - అతిశీఘ్రతయాహతాపరాః । భూతాః అసురాః సురవిపక్షాః మహిషాదయో యయా సాతథా సమబలయోఃకిల- లోకేసామాద్యుపాయః- బలాబల విచారణాచభవతి ప్రబలస్యతు - దుర్బలేషువైరిషు సింహస్య మేషేష్వివ తదయోగేన అతి పరతయా విచారణేతి దేవలోక సుఖప్రదేతి నామార్థ విచారణా। ఇతరేషు త్రైమతికన్యాయేన తత్కారణంధ్వనిరితి యోజనీయం॥

ఓంహఠాత్కారహతాసురాయై నమః ౮

—(*)—

హర్షప్రదా। హర్షఆనందకారకః ముఖవికాసాదీ కార్యోన్నేయఃస్వాత్మ సంభావనేతరపరిభవనిమిత్తశ్చిత్తవృత్తివిశేషః కారస్యకారిణావినాభావి?యాత త్స్రదానంతశ్రద్ధేత`రపిఅక్షిపత్తిసుఖప్రదేత్యర్థః ప్రదదాతీతిప్రదా। అక్షవాహర్షః ధనయావనాదిసుఖం పుత్రబంధువ

గార్హాదిరూపేణ అపహృత్య ప్రకర్షేణ దదాతి ఖండయతీతి తథా॥

ఓం హర్షప్రదాయై నమః ౯

—(*)—

హవిర్భోక్త్రీ॥ సబ్రహ్మా సశివస్సేంద్రస్సోఽక్షరః పరమ ఇతి శ్రుతేః। వసురుద్రాదిత్యాద్యాకారేణ హవీంషి యజమానేన అగ్నౌ ప్రక్షిప్తాని స్వాహాముఖేన భుంక్తే ఇతి తథా। యద్వా- హవింషి కాలాంతరభావిఫలాని- అదృష్టాత్మనా సూక్ష్మరూపాణి. తాని. మాయాదివిద్యాశబ్దితాని- ముక్తిపర్యంతం భునక్తి పాలయతీతి వా తథా। అన్యథా సంసారస్య అనాదిత్వాద్యభావేన శరీరాద్యుత్పత్తౌ క్రియమాణాయాం ఉరరీకృతయజమానాయ. యాగాదిప్రపంచస్య. ఆకస్మికత్వమకృతాభ్యాగమ ప్రసంగశ్చ స్యాదితి భావః॥

ఓం హవిర్భోక్త్ర్యై నమః. ౧౦

—(*)—

హార్దసంతమసాపహా॥ హృదయావచ్ఛిన్నః హార్దః। యో వేద నిహితం గుహాయామితి శ్రుతేః। తస్మిన్ యత్సంతమసం ఆవారకత్వాత్ తమ ఆసీదితి శ్రుత్యా చాత్మవిషయకం తదాశ్రయమజ్ఞానం అనర్థకారి అవ్యాకృతాకాశమిత్యుచ్యతే। మహావాక్యశ్రవణజన్య ధీవృత్తిప్రతిఫలితాకారేణ అపహంతీతి సా తథా। నాహం బ్రహ్మాస్మి। సంసారి బ్రహ్మ నాస్తి। న భాతి చేత్యజ్ఞానం సోఽహం బ్రహ్మాస్మి సచ్చిదానందలక్షణమితి ఏకాకారవృత్తి బాధ్యత్వనియమేన బాధావిశిష్టం। నేహ నానాస్తీతి శ్రుతిసిద్ధ బ్రహ్మరూపేణేతి యావత్॥

ఓం హార్దసంతమసాపహాయై నమః. ౧౧

—(*)—

హల్లీసలాస్యసంతుష్టా ॥ హల్లీసైశ్చిత్రదండైః కుమారికాభిః ఏకతాళాదియుక్తైః గీతపూర్వకం యల్లాస్యంనర్తనంతస్మాత్సంతుష్టా ప్రీతేత్యర్థః॥

ఓం హల్లీసలాస్యసంతుష్టాయైనమః. ౧౨

—(*)—

హంసమంత్రార్థరూపిణీ॥ హంసైః పరమహంసైఃఉపాస్యోయో మంత్రః ప్రణవః శాస్త్రప్రబోధితత్వాత్తస్యార్థరూపిణీ। వాచ్యలక్ష్యార్థస్వరూపేణ జ్ఞాయమానేత్యర్థః। అథవా హంసమంత్రః అజపా హకారసకారా. బోధితత్వం పదార్థౌ- హకారస్య పరోక్షవాచినః సకారస్యతాదృశస్యచ భాగత్యాగ లక్షణయా అతిప్రసన్న నిత్యశుద్ధబుద్ధసచ్చిదానంద స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసమంత్రార్థరూపిణ్యై నమః- ౧౩

—(*)—

హానోపాదాననిర్ముక్తా ॥ అనిష్టసాధనే- హానం పరిత్యాగక్రియా. ఇష్టసాధనే ఉపాదానం స్వీకారక్రియా. పరిజిహీర్షాదితాసనా। అప్రాణోహ్యమనాశ్శుభ్రః అకాయామిషిర్ణియమశరీరం వావసతం న ప్రియాప్రియేస్పృశతఇతి బహుశ్రుతేః । అశరీరస్య బ్రహ్మణః అంతః కరణాదినర్మాణాం అసంభవాత్తాభ్యాం నిర్ముక్తాఅసంగేత్యర్థః। విముక్తస్యవిముచ్యత ఇతిశ్రుతే॥

ఓం హానోపాదాననిర్ముక్తాయై నమః. ౧౪

...(*)...

హర్షిణీ॥ ఏష హ్యేవానందయాతీతి శ్రుతేః । హర్షయతి సంతో

షయతీతి తథాః॥

ఓం హర్షిణ్యై నమః. ౧౫

...(*)...

హరిసోదరీ॥ హరిణాకృష్ణేనసమానం ఏకంఉదరం ఉత్ ఈషత్ అరంభేదకం అవచ్ఛేదక మిత్యర్థః। ఉచ్చైస్తరం కపటోవా అత్యల్పమిథ్యాభూత మాయోపాధిక చైతన్యావస్థావిశేషరూపా। అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరాం। జీవభూతాం మహాబాహో యయేదం ధార్యతేజగత్। జీవాత్మనశక్తిం స్వగుణైర్నిగూఢామిత్యాది శ్రుతిస్మృతిభ్యాం ఈశ్వరస్వరూపభేదత్వావగమాత్ ఇతిమంతవ్యం॥

ఓం హరిసోదర్యై నమః, ౧౬

...(*)...

హాహాహూహూముఖస్తుత్యా॥ హాహాహూహూనామకా గంధర్వాముఖ్యా యేషాంజనానాంతే తథాతైస్స్తుత్యా। గుణైః స్వగుణగ్రహణంస్తుతిః తదాశ్రయత్వేన ప్రతిపాదనీయేత్యర్థః॥

ఓం హాహాహూహూముఖస్తుత్యాయైనమః. ౧౭

—(*)—

హానివృద్ధివివర్జితా॥ అవయవోపచయరూపా వృద్ధిః। తదపచయరూపాహానిః। తాభ్యాంవివర్జితా। నకర్మణావర్ధతేనోకనీయాన్ఇతిశ్రుతేః। ఉపలక్షణం షడ్భావవికారాణాం। శరీరధర్మత్వేన కర్మనిమిత్తత్వాదీశ్వరే తదభావేన నిర్వికారేత్యర్థః॥

ఓం హానివృద్ధివివర్జితాయై నమః. ౧౮

—(*)—

హయ్యంగవీనహృదయా॥ హయ్యంగవీనపన్నవనీత సదృశవిరళమృ

ద్వవయవ పరిణామద్రవత్వ సాదృశ్యయోగి హృదయంకృపారసరూప మివపరిణతమితితథా॥ హృదయస్య తైజసాత్మకతయా తద్వత్త్వం ఈ క్షణాదివత్ - మాయాపరిణామ రూపాదయో హృదయ శబ్దైనోచ్యం తే। అవాగమనాఇతి శ్రుత్యా సర్వాఃషేధాత్॥

ఓం హయ్యంగవీనహృదయాయై నమః- ౧౯

—(*)—

హరికోపారుణాంశుకా ॥ హరికోపః ఇంద్రకో ః ఆద్రామ హానక్షత్ర వర్షార్ణసూద్భవః అష్టపదః రక్తవర్ణః మృద్వంగః కీటవిశే షః తథాశోణం అంశుకం అంబరం స్వార్థేకప్రత్యయః కిరణానివయ స్యాస్సా తథా॥

ఓం హరికోపారుణాంశుకాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండ చతుర్థ వర్ణనామార్థ ప్రకాశనం నవమం। * * *

—(*)—

లకారాఖ్యా ॥ లకారయుక్తః మూలసంప్రాః ఆఖ్యా - వాచకశబ్దః యస్యాస్సాతథా । లకారస్య శక్రబీజస్యైవార్థః సేంద్రఇతి శ్రుతేః లకారయుక్తస్యమాయాబీజస్య వాచ్యేత్యర్థః॥

ఓం లకారాఖ్యాయై నమః- ౧

—(*)—

లతాపూజ్యా॥ లవంతి వినమంతి నమ్రాభవంతీతిలతాః। పరమపతివ్ర తాఅరుంధత్యాది స్త్రియః తాభిః స్థిరమాంగల్యాభిః ఇష్టదేవతాత్వేన పూజ్యాపూజనీయా।తదుక్తం॥ సమాగాఖ్యమహేశానీం భుక్తింముక్తిం

చవిందతి । అథవా- కేదారాది గౌరీవిశేషమూర్తిభిః లతాభిః పూజ్యా పూజనోపకరణైః అలంకృతా। శబరీవావనదుర్గా వేతిభావః॥

ఓం లతాపూజ్యాయై నమః ౨

—(*)—

లయస్థిత్యుద్భవేశ్వరీ ॥ వైపరీత్యే విశేషణం యోజ్యం ఉద్భవతీత్యుద్భవః కార్యాత్మనా అభివ్యక్తిః స్థితిః జ్ఞానవిషయతాయోగ్య కాలావచ్ఛేదః అనుభవత్వేన సత్తావత్వమితియావత్। లయః ఉత్పన్నకార్యస్య స్వస్వకారణాత్మనా అవస్థితిః వాచారంభణా యోగ్యేత్యర్థః । తాసాంక్రియాణామచేతన కార్యత్వాయోగేన ఘటాదికార్యే- చైతన్యస్యనిమిత్తతాదర్శనాత్ ఏకతటస్థేశ్వరత్వంవా- గోపురాదానానాచేతనదర్శనాత్- తాదృశ నానేశ్వరత్వంవేతి తటస్థత్వే- జనికర్తుః ప్రకృతిరితిసూత్ర జనికర్తుః కార్యస్య ప్రకృతి రపాదాన సంజ్ఞాస్యాత్। అపాదానేపంచమీతి శాసనాత్। అభిన్ననిమిత్తోపాదనత్వం ఈశ్వరత్వమితిసిద్ధాంతితం తటస్థ లక్షణమేతత్ జ్ఞాయమానస్య బ్రహ్మణః లక్షణ ప్రమాణయోః అవశ్యవాచ్యత్వాదిత్యభిప్రాయఃఆదౌలయశబ్దోపాదానేన అనాదిత్వం ప్రపంచస్యసూచితం । జగతఇతిశబ్ద పూరణేన నామ యోజనీయం తథాచ జగతః లయ స్థితి ఉద్భవశ్చ తేషామీశ్వరీ - కూటస్థ చైతన్య మాత్రేణ సచ్చిదానందాధాయక తయా వివర్తకారణ మిత్యర్థః॥

ఓం లయస్థిత్యుద్భవేశ్వర్యై నమః ౩

—(*)—

లాస్యదర్శనసంతుష్టా॥ యథారాజా సంపూర్ణకామః- ప్రయోజనమనుద్దిశ్యాపిమృగయాదిలీలావిశేషాన్- పశ్యతినాట్యకాది నృత్యంవా

తథా ఇష్టానిష్టమిశ్రోదాసీన పదార్థ చతుష్టయానుభవజన్య హర్ష శోకాది సంభవన్నదోద్రేకశోకాతిరేకహేతుకవిహితాది కరణాకరణరూపచరణాద్యంగ పరిస్పందరూపనానావిధ ప్రాణికాయనికాయజన్యలాస్యదర్శనేనఅనుద్దిశ్యాపిప్రయోజనం సంతుష్టాతత్త త్కర్మానుసారేణ ఫలప్రాపకతయా సర్వసమానత్వాత్. నాదత్తేకస్యచిత్పాపం నచైవసుకృతం విభురితిభగవద్వచనాత్- లాస్యందేవతావివారవనితాదిభిః క్రియమాణం. తాళగీతయుక్తంనృత్యం. తస్యదర్శనేన సంతుష్టా తదీయ ఫలప్రదానే కృపారసవతీత్యర్థః॥

ఓం లాస్యదర్శనసంతుష్టాయై నమః ౮

—(*)—

లాభాలాభవివర్జితా ॥ అప్రాప్తప్రాప్తి ర్లాభః తత్ప్రియత్వే తదప్రాప్తిరలాభః। తాభ్యాంవివర్జితా। పర్యాప్తకామత్వేన నిత్యతృప్తత్వాత్- నమేపార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించనేతి భగవద్వచనాత్॥

ఓం లాభాలాభవివర్జితాయై నమః ౯

—(*)—

అలంఘ్యేతరాజ్ఞా। ఇతరేషాం జీవభ్రాంత్యాది కల్పితానాం గుణమహాత్మ్యాదినా ఉపాసనావిధిరూపావా. కర్మవిధిరూపావా . ఆజ్ఞాప్రేరణాలంఘ్యా అవిషయీకృతాయయాసాతథా। శుద్ధచైతన్యస్యవిశిష్టక్రియాధ్యాత్మకత్వాభావేన విధ్యవిషయత్వాదితి యావత్। అథవా కింకరిత్వాభావేః ఇతరేషాం దేవానాం ఆజ్ఞాప్రేరణాలంఘ్యా ఉపేక్షణీయా । యయాసాతథా। సర్వస్యాధిపతిస్సర్వ స్యేశానఇతిశ్రుతేః

ఈశ్వరస్యసర్వనియం తృత్వేన స్వేతరానియమితత్వాదితి జ్ఞాతవ్యం।

ఓం లంఘ్యేతరాజ్ఞాయై నమః ౬

—(※)—

లావణ్యశాలినీ ॥ లావణ్యం సౌందర్యం పరమానందస్వరూపతయా అతిశయప్రీతి విషయత్వంతేన శాలత ఇతితథా॥ సర్వావయవాసాధారణ సౌందర్యవతీతివా॥

ఓం లావణ్యశాలిన్యై నమః ౭

—(※)—

లఘుసిద్ధిదా॥ లఘునాఉపాయేనసిద్ధిం వాంఛితార్థప్రాప్తిం దదాతీతితథా। లఘుశబ్దః లక్షణయా లఘిమాదిసిద్ధిపరః తథాచ లఘిమాద్యష్టైశ్వర్య ప్రదేతివా। అథవా లఘూనాం అత్యంతాల్పజ్ఞాన భాజాం శరీరరూప చరణ వతామపి అతినికృష్టానాం తిర్యగాదీనాం సిద్ధింముక్తి యోగ్యతాహేతు జ్ఞానాధిసాధన సంపత్తిం తత్కార్య మహిమాతిశయాన్నెయాందదా తీతిసాతథా॥

ఓం లఘుసిద్ధిదాయై నమః ౮

—(※)—

లాక్షారస సవర్ణాభా ॥ లాక్షారసేన సమానోవర్ణో యస్యాస్సా తథా భూతాశోభా కాంతిర్యస్యాస్సాతథా। అతిపాటల విగ్రహ ప్రభేత్యర్థః॥

ఓం లాక్షారససవర్ణాభాయై నమః ౯

—(※)—

లక్ష్మణాగ్రజపూజితా ॥ అగ్రేజాయతే ఇత్యగ్రజః। రామభరతౌ। లక్ష్మణస్యాపి శ్యేష్ఠభూతౌ వామాచారానుకారిత్వేన చతుర్భిరపి దా

శరథిభిః పూజితేత్యర్థః । రామస్య శివలింగ ప్రతిష్ఠా తేతి నామవత్వా న్యథానుపపత్త్యా శివ దంపతిపూజ కత్వే తదితరేషాం తద్వంశే స్త్రీపురుషాణాం తత్సిద్ధిరితి ధ్వనితార్థః॥

ఓం లక్ష్మణాగ్రజపూజితాయై నమః ౧౦

—(*)—

లభ్యేతరా ॥ లభ్యాః లబ్ధవ్యాః కర్మోపాసనా విశేషాణాం ఫలత్వేన సాధ్యాని భవ్యానీత్యర్థః. । తేభ్యః ఇతరా- విలక్షణా। నిత్యోనిత్యానాంచేతనశ్చేత నానామేకో బహూనాం యో విదధాతి కామాన్ । తమాత్మస్థమితి। యత్సాక్షా దపరోక్షాద్బ్రహ్మేత్యాది శ్రుతిభిః ఆత్మనః నిత్యప్రాప్త స్వరూపత్వేన అప్రాప్తవ్యరూపతయా మోక్షరూపత్వేన- చతుర్విధక్రియాఫలత్వాభావాదిః। మంతవ్యం॥ అథవా- ఇతరాణి ధర్మార్థకామత్రివర్గరూపాణి, ఫలాని- లబ్ధవ్యాని। ప్రాప్తవ్యాని- యస్యాస్సకాశాదితి సా తథా. ఉక్తంశ్రుతే॥

ఓం లభ్యేతరాయై నమః ౧౧

—(*)—

లబ్ధభక్తిసులభా ॥ భక్తి సామాన్యవిశేషాకారేణ ద్వివిధా । తత్రాద్యా ఆర్తజిజ్ఞాస్వర్థార్థిభిర్యైర్లబ్ధా తత్తల్లబ్ధ్యర్థై శేనసమయవిశేషే విచ్ఛిద్యవిచ్ఛిద్య ప్రాప్తా తేషాంసులభా। తత్ప్రార్థానుసారేణ ఫలదానాంశే స్వాత్మరూపతయా సన్నిహితత్వాత్ ! ద్వితీయభక్తిస్తు బహ్మసాక్షాత్కారవతాపురుషేణ యేన ఏకభక్తితయాలబ్ధా ఏకభక్తిర్విశిష్యత ఇతిశ్రుతేః ! తస్యాస్సులభాస్వాత్మరూపతయాసదాజ్ఞాయమానత్వాత్ జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమితిగీతాసు !అథలబ్ధాప్రాప్తాసతీయం కంఠగత చామీకరం వద్భక్తానాం సులభాసుఖేన

యానేన కష్టేన వినాసాన్యత యాలబ్ధః ప్రాప్తిః యస్యాస్సాతథా, భక్త్యామా మభిజానాతీతి స్మృతేః॥

ఓం లబ్ధభక్తిసులభాయై నమః ౧౨

—(*)—

లాంగలాయుధా॥ శేషరూపతయా హలాయుధేత్యర్థః॥ అనంతశ్చాస్మి నాగానామితి భగవదుక్తే॥

ఓం లాంగలాయుధాయై నమః ౧౩

—(*)—

లగ్నచామరహస్త శ్రీశారదాపరివీజితా॥ లగ్నచామరే యయోస్తౌ తాదృశౌహస్తౌయయోస్తే - శ్రీశ్చమహాలక్ష్మీః, శారదాచ- తేతథాభూతేచతే తాభ్యాంపరివీజితా। అనాదికాలాదారభ్య పరిచర్యయా వీజ్యమానేత్యర్థః॥

ఓం లగ్నచామరహస్తశ్రీశారదాపరివీజితాయై నమః ౧౪

—(*)—

లజ్జాపదసమారాధ్యా॥ లజ్జానామ అంతఃకరణ ధర్మః- జుగుప్సాహేతుః. గూహసాధన ముపలక్షణం మనోధర్మాణాం తస్య పద మాశ్రయః కామస్సంకల్పోవి చికిత్సాశ్రద్ధాఽశ్రద్ధాధృతిరధృతిర్హ్రీ ర్ధీర్భీరిత్యేతత్సర్వం మనఏవేతిశ్రుతేః। తస్మిన్ సమారాధ్యా చింతనీయేత్యర్థః। య ఆత్మని తిష్ఠన్నం తరోయమయతి। గుహాహితం గహ్వరేష్ఠం పురాణం తమాత్మస్థం యేనుపశ్యంతి ధీరాఇత్యాదిశ్రుతేశ్చ। అథవా- లజ్జాపదంజీవచక్రం, తస్మిన్ తదధిష్ఠానా నందాభివ్యక్తి హేతు

భూతతయా బహిర్యాగక్రమేణ పూజనీయేత్యర్థః॥

ఓం లజ్జాపదసమారాధ్యాయై నమః ౧౫

—(*)—

లంపటా॥ లమితి పృధివీవాచకంబీజం। తదుప లక్షితం జగల్లక్ష్యతే పటశబ్దేనావారకత్వ ధర్మవత్తయా అవిద్యా లక్ష్యతే లమః జగతః పటః కారణీభూతా అవిద్యాయస్యాస్సాతథా। మాయినంతుమహేశ్వరం । యఏకో జాలవానిత్యాది శ్రుతేః । అజ్ఞానేనావృతంజ్ఞాన మిత్యాదిస్మృతేశ్చ। అథవా. లంపటోనామతంద్రీ । ఆలస్యం కర్మోపాసనాచావశ్యేతి ప్రతిబంధక భూతాయు శీఘ్రతయా పరమేశ్వరస్య ఫలదానోన్ముఖతాయాం రాజాదివచ్చిరవిలంబిత సేవాఫలదాన వైముఖ్యేత ద్వాత్యోప చారాల్లంపటో యస్యాస్సాతథా। అథవా, లంపటాదీనాం అంతఃకరణ ధర్మాణాం అభ్యాసవశేన తదవచ్ఛిన్న చైతన్య సత్వరజస్తమః కార్యాణాముపలబ్ధేః తద్వత్వేవా॥

ఓం లంపటాయై నమః ౧౬

—(*)—

లకులేశ్వరీ॥ కుః పృథివ్యుపలక్షిత జగల్లీయతే, అస్మిన్నితికులం మాయోపాధికచైతన్యం జగత్ప్రళయాధిష్ఠానం। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశ తీతి శ్రుతేః । లీయమానంకులం లకులం నిరుపాధిక మిత్యర్థః। తచ్చ సా ఈశ్వరీచసాతథ । అథవా- లకులంస్థానవిశేషః స్వాధిష్ఠానమన్యం పరమాత్మనిలయ శ్రవణాత్ । అథవామణిపూరకం వాతస్యేశ్వరీషిష్ణు రుద్రాత్మికేత్యర్థః। భూతసృష్టిశ్రుతౌపృథివ్యాముదకేతస్యతేజ

సీ తస్మిన్పరమాత్మ నిలయశ్రవణాత్। సదాయతనాః సత్ప్రతిష్ఠా ఇతి తస్యైశ్వర్యవిభూతి విశేషోవా॥

ఓం లకులేశ్వర్యై నమః ౧౭

—(*)—

లబ్ధమానా ॥ సర్వైః ప్రాణిభిః లబ్ధః మానః అభ్యస్తాహంకారః। అభిమానాత్మక స్తద్వదహంకారః క్లీ౦ఽత ఇతిస్మరణాత్ । అధ్యాసేనాహంకారాధిష్ఠానేత్యర్థః। అథవా। మానసపూజాయామితిస్మరణాత్ । మైరైర్యైః ప్రాణిభిః విద్వ్యైశ్వర్యకుల సౌందర్యాతిశయాదివశాత్ పూజాలభ్యతే। సుఖహేతుః సాతదంతర్యామిణాపూర్వమేవ లబ్ధాపూజాది జన్యోవికారః సుఖాదిః స్వస్వరూప తయాలబ్ధత్వాత్। యద్వా। మానః పరిమాణః అణుమహద్దీర్ఘ హ్రస్వభేదేన ప్రసిద్ధః సఏషమహానజ ఆత్మామహాప్రభు ర్వైఽపురుషః । అణోరణీయా న్మహతోమహీయ. నిత్యాదివేదవాక్యైః జలసూర్యాది ఉపాధి ధర్మాణాం గజస్తంభమశకాణ సపాఽదాప్రతీయమానత్వాత్। లబ్ధః మానః పరిమాణః ఉపహితతయాజగతః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధమానాయై నమః ౧౮

—(*)—

లబ్ధరసా ॥ రసోవైస ఇతిశ్రుతేః రసవత్ రస్యతె సంబధ్యతఇతి నిత్యత్వాత్ ప్రీతివిషయః ఆనందః సః స్వస్వరూపత్వేన లబ్ధో యయా సాతథా । శృంగార రసోవాతద్వ్యంజకమంగళాభరణ పుష్పాలంకారవత్వాదితిభావః । శుద్ధసత్వప్రధాన మాయోపాధికతయా । రస్యాస్స్నిగ్ధా స్థిరా హృద్యా ఆహారా స్సాత్త్విక ప్రియాఇతి గీతా వచనాత్

నైవేద్యాదాకట్వామ్లలవణాదీనాం దేవాది విషయె నిషిద్ధాశ్చ అ ప్రీతి విషయత్వేవ మధుర రసఃలబ్ధో యమెతిసా తథా॥

ఓంలబ్ధరసాన్నైన మః॥ ౧౯

...(*)...

లబ్ధసంపత్సమున్నతిః ॥ లబ్ధాః స్వస్వరూప తయా స్వతస్సిద్ధాఃయా స్సంపదః సత్య కామత్వా దయః సచ్చిదానందా దయో వా తాభిస్సము న్నతిః సర్వోత్కృష్టతాయ స్యాస్సేతి తథా బ్రహ్మణః మాయామా త్రోపాధినాభి వ్యజ్యమానాః గుణః కర్మాభి భూతత్వా దనాస్తి కా స్సంతః సర్వోత్కృష్ట భావం బ్రహ్మణోజ్ఞాపయంతి। తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం తందేవ తానాం పరమం చ దైవతం పతింపతీ నాంపరమం పురస్తాద్వి దామదేవం భువనేశ మీడ్యం' సత్యకామస్స త్యసంకల్పఏష సర్వేశ్వర ఏషసర్వజ్ఞఏషొంత ర్యామ్యేషయోనిస్సర్వస్యే తిగతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ త్యాది శ్రుతి స్మృతి శతేభ్యః।ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్యేతి శ్రుతి ప్రసిద్ధ నిత్యోత్కర్షవత్వం బ్రం హ్మస్వరూపమెవెతినాత్రనివారణీయం కించి దస్తీత్యభిప్రాయః॥

ఓం లబ్ధసంపత్సమున్నతయే నమః ౮౦

—(*)—

ఇతిత్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండపంచమవ ర్గ నామార్థ ప్రకాశనం దశమం॥ * * *

—(*)—

హ్రీంకారిణే॥ ద్వితీయ ఖండసమాప్త్యవయవతయా వాచ్యవాచకసంబంధేన అస్యా అస్తీతి తథా॥

ఓం హ్రీంకారిణ్యై నమః ౧॥

—(*)—

హ్రీంకారాద్యా॥ అత్రహ్రీంకార శబ్దేనతత్కార్య భూతాః తేషాం యోऽర్థః కారణ తయా ఆద్యా ఆదౌభవా పూర్వ భావి నీత్యర్థః శబ్దస్యార్థ విషయక త్వేనప్రవృత్తేః శక్తి గ్రహాదౌ కార్యాదికృతౌ చ అర్థజ్ఞాన పూర్వక శబ్ద ప్రయోగదర్శనాత్ అర్థస్యపూర్వభావికత్వ ముక్తమితి భావః

ఓం హ్రీంకారాద్యాయై నమః ౨

...(*)...

హ్రీంమధ్యా॥ అస్య బీజస్య జగ దభిన్న నిమిత్తోపాదాన భూత మాయావిశిష్ట చైతన్య వాచక తయా తత్ప్రతీ కత్వేనతన్నిష్ఠయావద్గుణవత్వం తదుపాసనాతి శయ మహిమ్నాభి వ్యజ్యతే అన్యథా। మంత్ర పునశ్చర్య యాప్యేష్ట సిద్ధ్యభావ ప్రసంగస్స్యాత్ అవ్యవహిత। పూర్వనామ్నానభివ్యక్త స్వరూప స్యాది శబ్దజాలస్య ఏతద్బీజ మాత్మనా ఏతదంకుర బీజార్థ వత్తయాపూర్వభావిత్వముక్తం ఇదానీంఅభివ్యక్తాత్మకస్య అర్థ తయా- వివర్తవాదమాశ్రిత్య వాచారంభణా కారేణ నామరూప ద్వయవత్వ ముచ్యతే హ్రీంకార బీజార్థః తేన శబ్దేన లక్ష్యతే మధ్యే వ్యవహార కాలే హ్రీంయస్యాస్సా తథా ఘటాదిషు-వస్తు సచ్చిదానంద ప్రతీత్యా వ్యవహారకాలేపిప్రపంచకారణం బ్రహ్మైనుస్యూతతయా భాసమానం జగత్కారణ మితిసిద్ధాం

తః అనేనచేతనపరిణామారంభాది వాదాః నిష్ప్రమాణతయాయు
క్త్యధ్యాపకత్వేన నిరస్తాః వేదితవ్యాః॥

ఓం హ్రీంమధ్యాయైనమః ౩

—(*)—

హ్రీంశిఖామణిః॥ లోకే యథా చూడామణిః సర్వాంగ రచితా
భరణాపేక్షయాతద్విజాతీయప్రకాశసత్త్వాద్యాశ్రయనాత్ ఉత్తమాం
గ విశేషస్థానస్థాపితః మహైశ్వర్యాది వతః పురుషస్య జ్ఞాప యతి త
థా సర్వ శబ్ద జాలతద్వాచ్య భూత చిజ్జడ సంబంధ రూప ప్రపంచ
వాచకాతి సూక్ష్మ హ్రీంవర్ణాత్మక శ్రీవిద్యారాజబీజస్యసత్యజ్ఞానా
నందాత్మక లక్ష్యార్థ భూతాయాసతీ హ్రీంబీజ జ్ఞాప కానాం సర్వా
ర్థ ప్రదానేన పారమైశ్వర్యం వ్యంజయ తీతిగుణ యోగ కృతనామే
దం తథాచ హ్రీంశిఖామణిః పరమ తాత్పర్యేణ జ్ఞాపయతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంశిఖామణయేనమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారకుండాగ్నిశిఖా॥ హ్రీంకార ఏవ కుండం వాచ్య వాచ
కభావ సంబంధేన పరబ్రహ్మా వచ్ఛేదక తయా ఆహవనీయాది సదృ
శం తస్యాగ్ని శిఖాప్రదీప్తేగ్నౌ జుహోతీతి ప్రమాణేన ఆహవనీయే
జుహో తీతి విధి వాక్య గత హోమా ధారక తాకే వలాహ వనీ
యాత్మా యోగ్య తయా సాగ్ని జ్వాలస్య తస్య హోమా ధారతా
యాం జ్ఞాయమానాయాం అదృష్ట ద్వారా స్వర్గ సంబద్ధేన సార్థక
తయా తజ్జ్ఞాపక వేదవాక్యస్యాపి పురుషార్థ సంబంధిత్వంఆహవని
య హోమాదికరణ దీప్తాగ్నిజ్వాలా స్వాధారభూతకుండం సార్థక్య
సంపాదకేవాభవతి తథా స్వ వాచకబీజస్యాపి మంత్రైరుపాసితే తే

విధి గత దేవతోపాసన కరణానాం మంత్రాణామపిస్వవాచక తయా సార్థక్య సంపాదనా తద్యోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారకుండాగ్ని శిఖాయైనమః ౫

—(*)—

హ్రీంకార శశిచంద్రికా॥ హ్రీంకార ఏవ శశీచంద్రః తస్య స్వరూపావచ్ఛేదక భూతా ప్రకాశకచైతన్యం చంద్రికా వేదనోప మీయతె యథాచంద్రస్వరూప భూతామృత ప్రసాదభూతామృతజ్యోత్స్నా దేవాది సర్వలోకానాం సజీవక తయా ఉపకరోతి తథా దృఢతర భక్తిపరవశ పురుషధౌరేయాదీనాం హ్రీంకార వాచ్యార్థ తయాత దభిన్నత్వేపి జగద్వివర్తకారణ తయాసచ్చిదానందా థాయికత్వేనసంభవతీతి భావః

ఓం హ్రీంకార శశిచంద్రికాయై నమః ౬

—(*)—

హ్రీంకార భాస్కరరుచిః॥ భాసంకాంతింకరోతి ప్రసారయతిలోకోపకారాయేతితథా తస్యరుచిః ప్రచండభానుః యథాలోకేసూర్యోవర్షిష్యతి గాఢతరస్రవదుదక ధారాసంవ్యాప్తదిగంతరాను దివావిద్య మానోపిసూర్యః సాక్షాదయమితి చాక్షుష జ్ఞాన గోచరోనభవతి తదభావె శిష్టానాం భోజనాది సంజీవక వ్యవహారాభావేన తముపాయసిద్ధ్యా ప్రసన్నమనాంసి భవంతీతితథా జ్ఞానమార్గా నధికారిణాం మోక్షమార్గోపాయభూతానిదిత దేవతారూపహ్రీంకారారాణాంజనానాం బహుతరపుణ్య మహిమ్నా మహావార్తే నైవమేఘావ శౌదూరీకృతాంహం చండ భానునీవ సుఖ సాధన గురుకృపా పాంగావలోకనరూప దీక్షావశేన ప్రతిబంధకదురితాపగమే పరదేవతా

రూపః హ్రీంకారః పురశ్చర్యయా సాక్షాద్వాచ్యార్థపరోక్షజ్ఞానహే తుర్భవతి చిరకాలనైరంతర్య భావనాప్రకర్షేణ తస్మిన్నభిముఖేస తితల్లక్ష్యార్థ రూప పరమానంద చిత్కళాస్వయమేవాభి వ్యక్తాస త్యానందానుభవామృతేన సుఖయతీతితథోచ్యతే

ఓం హ్రీంకారభాస్కరరుచయే నమః ౭

—(*)—

హ్రీంకారాంభోదచంచలా॥ అంభాంసి అమృతానిదదతీత్యంభోదాః హ్రీంకారోపి కామవర్షిత్వేన త్రైరుపమీయతే తేషుచంచలావిద్యుల్లతా విద్యమానాతదభిన్నప్రకాశ మానాసతీ వర్షోదక ద్వారా సస్యాద్యుత్పాదకత్వం యథాభ్యనక్తి తథా హ్రీంకార వాచ్యతయా తదభిన్నాపి తత్స్వరూపవిచారణాయాం శుద్ధలక్ష్యార్థ స్వరూపాస త్యత్వనిర్వచనీయ స్వవాచకమంత్రప్రకాశిత దేవతాత్వేన స్వాభీష్టపురుషార్థ ప్రాప్తి హేతుభూతేత్యభిసంధిః॥

ఓంహ్రీంకారాంభోదచంచలాయైనమః ౮

—(*)—

హ్రీంకారకందాంకురికా॥ హ్రీంకారఏవకందః దృఢతరబీజాదిః తస్య అకురికా ఆదిప్రసవః నూతనాభివ్యక్తిరిత్యర్థః యథాలోకే అంకురాదికం కందాదినిష్పాదకశక్తి మదభిభూతమైవస్వయం స్కంధ శాఖాపత్రపుష్పఫలాద్యాత్మనాయథా వివర్తమానం తత్సామర్థ్య ప్రకటనకారణం భవతితథా హ్రీంకారస్య వేదైకదేశత్వేన ఇతరప్ర మాణానపేక్షతయాస్వవాచ్యార్థ జ్ఞాపనేనస్వతః ప్రామాణ్యేస్థితే పితజ్జనిజ్ఞానవిషయతావచ్ఛేదకధర్మరూపనానాప్రకార జగత్పరిణామహేతుత్వ సానకా అనుటితఘటనాపటీయసీమాయోపాధ్యోపా

ధీకత్వేన తదర్థద్వయ రూపాసతీ తన్మాత్ర ప్రమాణవేద్యేత్యర్థః

ఓం హ్రీంకారకందాంకురికాయై నమః ౯

—(*)—

హ్రీంకారైక పరాయణా॥ హ్రీంకారఏవ ఏకంఇతరసాధారణం అన్యతర సాధారణం చతుర్విధ పురుషార్థ సాధకతయాపరం అయనంజ్ఞాపకంప్రమాణం యస్యాస్సాతథా అస్యబీజస్యనాద్యర్థోర్థమాయాసానిరధిష్ఠానా నసిధ్యతీతి తదాశ్రయత్వ విషయత్వాభ్యాంతదుపహితం తేనజ్ఞాప్యతఇతిభావః

ఓం హ్రీంకారైకపరాయణాయైనమః ౧౦

—(*)—

హ్రీంకార దీర్ఘికా హంసీ॥ హ్రీంకార ఏవ దీర్ఘికా రాజోద్యానవన క్రీడావాపీ సంసార కానన సంచారి లోక విశ్రాంతి కారణత్వేన హ్రీంకారః తయోపమీయతే ఆరామమస్య పశ్యంతినతం పశ్యతి కశ్చనేతి శ్రుతేః ఆసమంతాద్రమత్యస్మిన్నిత్యారామః వాజగత్ తత్రోపాసనాదినా పరమానంద ప్రాపకతయా హ్రీంకార ఉపమీయతేతస్మిన్హంసీస్త్రీహంసా యథాలోకేసారాసారవివేకిహంస్యాధారసు వర్ణకమలాదిమతీమహారాజసంబంధినీవిజ్ఞాయతే తద్వద్వాచ్యార్థరూపతయాప్రకాశమానాసతీ స్వసంబంధి బీజస్యసుఖోత్పాదకత్వం మోక్షహేతుత్వం ద్యోతయతీత్యభిప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారదీర్ఘికాహంస్యై నమః ౧౧

—(*)—

హ్రీంకారోద్యానకేకినీ హ్రీంకారఏవఉద్యానంతద్వత్ఫలోపధాయత్వాత్తదుచ్యతే తస్యకేకినీమయూరీ యథా లోకే బహు పక్షి

షు ఆరణ్యకేషుసత్సు అపితస్యాః రూపధ్వనిభ్యాం సుఖతయా దర్శన
శ్రవణాది జన్యప్రమోద సాధక తయాఽఉద్యానాలంకారిష్ణుత్వంతథా
హ్రీంకార రూపదేవతాధ్వనేః సచ్చిదానందరూప తద్వాచ్యార్థస్స
చరమపురుషార్థ సాధక త్వేన విశిష్టత్వేపి బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రాది మూ
ర్తిషుధ్యాన తరువల్లీ కతుగుల్మాది వదుత్తమనీచతాపన్న దేవతిర్య
జ్మనుష్యాదిషుమయూరీ వస్వేచ్ఛయాసర్వవ్యాపకత్వేనతదాత్మ రూ
పతయా శరీరేంద్రియప్రాణాద్యాధార పరమ ప్రేమాస్పద పరమా
నంద రూపప్రత్యగ్గోచరాహంవృత్తి వ్యాప్యతయా ఏతద్బీజ ప్రకా
శ్యాభావ తీత్యర్థః

ఓం హ్రీంకారోద్యానకేకిన్యై నమః ౧౨

—(*)—

హ్రీంకారారణ్యహరిణీ॥ హ్రీంకారవాచ్యాద్వైకదేశ భూతమా
యావిద్యా తత్కార్యాణాంబంధరూపత. మృగహనే వ్యాఘ్రాదీనామి
వభయహేతునాఆసద్భావేనదుష్ప్రవేశత్వరూపధర్మసామ్యేన హ్రీం
కారస్య ఆరణ్యోపమితత్వం తథాచారణ్యమివహ్రీంకార ఇతివత్ స
ర్వత్రోప మానోత్తర పదసమాసః తత్రైవంసతి యథా ఆరణ్యచర
తః పురుషస్యశీఘ్రుందృష్టిపథంగతాహరిణీ ఏణీవ్యాఘ్రాద్యభావనిశ్చమే
నతదధికఫల ప్రాప్తిసాధనతామ వగమయతి ధీరపురుషస్యతధానిరం
తర భక్తిభజన ప్రాణిలోకస్య ఉపాసనా పరిపాకమహిమ్నా పరో
క్షీకృత్వా జ్ఞానసవృత్తిపూర్వకంభయాప కరణేన ఆనందంప్రాపయతీ
తి తయోపమితేతిభావః తమేవవిదిత్వాన్మృత్యు మెవేతిశ్రుతే॥

ఓం హ్రీంకారారణ్యహరిణ్యై నమః ౧౩

—(*)—

హ్రీంకారారాలవల్లరీ॥ హ్రీంకారమంత్ర వాచకతానిరూపితవాచ్యతానామక సంభంధావచ్ఛిన్న పరదేవతా స్వస్వరూపత్వేన తదుపాసనావిషయఫలదాన సమర్థాసతీ ఆవాల మాత్రసరోహాత్వి వృద్ధవల్లర్యుపమీయతే తథాతత్సంబంధిత యాసీహ్రీంకారః జపాదినావాల ఇవ సర్వదా సంరక్షణీయఇతి తాత్పర్యార్థః పరినిష్పందన ఇతి యావత్॥

ఓం హ్రీంకారారాలవల్లర్యై నమః ౧౪

—(*)—

హ్రీంకార పంచరశుకీ। మందాధికారిణ్యామప్యుపాసన ప్రాణిసాధారణ పార్వతీ ప్రతీకతయా హ్రీంకారస్య బాలకాది లాలన విషయత్వ ధర్మపురస్కారేణ పంజరోపమా తథాచ తత్రత్యశుకీవ సల్లాపాదినా మనుష్యాది చిత్తరంజనే ఏవంతత్తద దృష్టానుసారేణ ఫలదాత్రీ సతీతయోపమితేతి ద్రష్టవ్యం। హ్రీంకారః పంజరమివతస్యశుకీ। తత్స్వార్థైక్య కారిణీత్యభిప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారపంజరశుక్యై నమః ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారాంగణదీపికా ॥ అంగణవత్సర్వ సాధారణ విశ్రాంతిస్థానతయా హ్రీంకారస్య తదుపమా తస్య దీపికా, యథాంగణారోపిత దీపః బాహ్యాంభ్యంతర వస్తుజాతం ప్రకాశయన్ తత్రత్యాల కానాం అంధకారాది నివృత్తిపూర్వకం అభీష్టవ్యవహార హేతుతయా సర్వాన్ శ్లాఘయతి। స్వమపితైస్సంలక్ష్యతే ! తథా హ్రీంకారబీజార్థ శ్రవణ మనననిదిధ్యాసన నిరంతరాభ్యాసాదపరోక్షాకృత స్వయం ప్రకాశానంద రూపా సతీ స్వసేవకాన్ సర్వోత్కర్ష యతీతి తదుపమితాస

తీ తథోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారాంగణదీపికాయై నమః ౯౭

—(*)—

హ్రీంకారకందరాసింహీ॥ పర్వత శిఖాగ్రవర్తిగుహా కందరాదరీ త్యర్థః! వేదమాత్రపఠిత హ్రీంకారస్య - గ్రామ్య విషయ లిప్సుప్రా ణి పాణి ప్రవేశ యోగ్యతావికలతయా - కందరోపమా - తథా సిం హీ స్వేతరతుచ్ఛమృగ ప్రవేశ భయ హేతుస్వవ్యాప్య చిహ్నానుమిత స్య. స్వాశ్రియ మాతృత్వా ద్ధీరస్య తత్పరిసర నిఘూర్ణిత ముక్తాఫలాది ప్రాప్తించనయతి- తథామందభక్తిః, తంద్రీ బుభుక్షాదికలుషిత పరిభి న్నాభిమాన దేవతాంతర ప్రతిపాదక బీజతయా, స్వదైవతైకభావంకా మితార్థం ప్రాపయతీతి సింహస్యోప మితాసతీ తథోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారకందరాసింహ్యై నమః ౯౮

—(*)—

హ్రీంకారాంభోజభృంగికా॥ హ్రీంకారస్య అష్టైశ్వర్యాత్మకపు రుషార్థసాధక నానాశక్తిమత్త్వయా నానాప్రకాశ వర్ణాంతర ఘ టితత్వేనచ పరాగ పరిమళాది వత్కమలోప మితత్వం యోజనీయం। కమలే యథామధుమాత్ర సారగ్రాహిణీ భృంగీరమతే సర్వపుష్ప రస మధుపాన స్వాభావ్యేన సర్వనీచమధ్యాధిక్య విదితయా- ప్రభూత మ ధుమత్వేనచ తస్మిన్నేవ విశేష్యాసక్తిమతీ తథా। సర్వ మంత్రబీజ వా చ్య దేవతాత్మనా. సర్వానుగతాపి హ్రీంకారస్య విశిష్టగుణవత్వేన స ర్వోపాదాన సగుణబ్రహ్మ ప్రతిపాదకతయా తదీయస్వరూప తటస్థ లక్షణవత్వేన- తదభిన్న స్వరూపతయా సర్వశబ్దజాల ప్రకృతత్వేనచ. ద్విధా లక్షణంవినావా - తత్సంబంధినీసతీ తదుపాసకానాం తదధిష్ఠా

తయాచ త్రైలక్ష్యత ఇతి భృంగ్యుపమావర్ణితేతి తాత్పర్యం॥

ఓం హ్రీంకారాంభోజభృంగికాయై నమః ౧౮

...(*)...

హ్రీంకారసుమనోమాధ్వీ॥ హ్రీంకారస్యవాంఛిత ఫలప్రదానసా
ధకతయా. సుమనస్సాదృశ్యం । అథవా, పుష్పాణి వ్యవహారసమయే బ
హుసాధనతయా వ్యవహర్తవ్యాని పరమ మార్దవాధి కరణత్వేన బ
హుమాన్యత్వాత్తథా । హ్రీంకారోప్యుపాసనా వేళాయాం పరబ్ర
హ్మవాచకత్వేన ప్రయత్నపూర్వక మేకాగ్ర మనసా దేవతాభిన్నత్వేన
ధ్యాతవ్య ఇతినియమ సంపాదనార్థం పుష్పోపమేతి భావనీయ్యం । త
థావాయ్వాదినా శుష్కాణి పుష్పాణి ఫలాన్యజనయిత్వాపరిపతంతి ఫ
లజనకశక్తిరభావేన తదితరాణితు తద్వత్త్వేన తజ్జనకానిలోకే పుష్పాణి
పుష్పరస్య పృథ్వీకారణ భూతోదక తన్మాత్రస్వరూప మధుర రసాత్మ
కత్వాత్పుష్పాణాం ఫలజనకశక్తి జ్ఞాపకోభవతి తథాహ్రీంబీజ స్యా
పి సర్వజనకతయా శక్త్యాధాయక తదధిష్ఠాన సచ్చిదానంద పరబ్ర
హ్మస్వరూపా సతీతన్మంత్ర ప్రాప్త్యాయధోక్తఫలహేతుతయాతదర్థ
రూపేణ తద్వ్యాప్తి భవతీతి మాధ్వీ సమాన ధర్మత్వం అస్యా ఉప
పద్యత ఇతివివేచనీయ్యమితి యావత్॥

ఓం హ్రీంకారసుమనోమాధ్వ్యై నమః ౧౯

...(*)...

హ్రీంకారతరుమంజరీ॥ ఫలాధినః స్వారూఢకేనాపతనాదిభ్యః ప్ర
తిబంధకేభ్యః తారయతి పారంప్రాపయతీ ఫలలాభేన సంతోషయతీతి
తరుః హ్రీంకారస్యకల్పాది తరుదృష్టాంతీకృతః క్షైత్రావతాంస్వా
దిప్రవృత్తిజనకత్వేనశాఖోపశాఖాగ్రగతాపుష్పమంజరీ ఫలకర, యో

గ్యతాం జ్ఞాపయతీవ పురుషార్థార్థినాం అసంశయ ప్రవర్తకత్వే న ప్రత్యక్స్వరూపాసతీ గురూపదిష్ట మంత్ర దేవతాత్మకతయా మంత్రోపాసనయా అభిముఖీకరణేన పురుషార్థప్రాపయతీతి మంజరీసాదృశ్యప్రాప్త పరదేవతమేతి వివేచనీయం॥

ఓం హ్రీంకారతరుమంజర్యై నమః ౭౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండే చరమప౭౯ ప్రకాశనం ఏకాదశం॥ * * * * *

—(*)—

సకారాఖ్యా॥ సకారయుక్తా శ్రీవిద్యానామకా ఆఖ్యా, వాచకశబ్దః యస్యాస్సాతథా॥

ఓం సకారాఖ్యాయై నమః ౧

—(*)—

సమరసా॥ సమఃఏకఃరసః మధురాదిరాసవగుడ ఖండాదౌ ఏకరూపేణ కార్యావ్యవస్థితేత్యర్థః। అథవా సంసారదశాయాం సర్వజ్ఞత్వే కించిజ్జ్ఞత్వాది విశేషణ భేదేన వనవచ్ఛిన్న స్వభావ ప్రతీయ్యమానయోరీశ్వర జీవయోర్వేదాంత శ్రవణాదినాజన్యా ఖండాకార వృత్తివ్యాప్యాహం బ్రహ్మాస్మీత్య భేదానుభవదశాయాం ఏకరూపతయా సాక్షాత్ప్రియత ఇతి సాతథోచ్యతే। రసోవైసఇతిశ్రుతేః। రసశబ్దార్థః పరబ్రహ్మసమ అభిన్నం యస్యాస్సాతథా - తైత్తిరీయోపనిషత్ప్రోతి పాఠ్యేత్యర్థః॥

ఓం సమరసాయై నమః ౨

—(*)—

సకలాగమసంస్తుతా॥ ఆసమంతాగఛ్ఛంతీ త్యాగమా॥ సకలపదార్థ గోచర సవికల్ప ప్రమాజనకా- వేదాఇత్యర్థః। సకలైరన్యోన్యానతిరేకేణ ఇతిహాస పురాణాది సహితయా, పదంగోపాంగాది రహస్యయోగిత్వాం సకలశబ్దార్థైస్సంస్తుతా సమ్యగ్జ్ఞాతః పరం కించిద స్తీతి నిశ్చయ పూర్వకంస్తుతా- గుణినిష్ఠగుణాభిధాన విషయకతయా తదుప జీవికేత్యర్థః। సర్వార్థ ప్రకాశక వేదానాం- సర్వజ్ఞత్వేనైదం పశ్యైతదీయస్తుతి విషయతయా శుద్ధచైతన్యాత్మ కతయా- మోక్షకారణీ భూతజ్ఞాన స్వరూపత్వేన జిజ్ఞాస్యేతిధ్వనితోర్థః॥

ఓం సకలాగమసంస్తుతాయై నమః ౩

—(*)—

సర్వవేదాంత తాత్పర్య భూమిః॥ వేదానామంతః అవసానం. తత్త్వమస్యాది మహావాక్యాని - తేషాంతాత్పర్యం సమన్వయః- సామానాధికరణ్య మిత్యర్థః॥ తస్యభూమిః విషయః- జ్ఞాప్యమితియావత్। ఉపక్రమోపాప సంహారావభ్యాసా పూర్వతాఫలం, అర్థవాదోపపత్తిచలింగ తాత్పర్యనిర్ణయఇతి వచనోక్త- తాత్పర్య నిర్ణాయ కబలేన అతీంద్రియ ధర్మాదిగోచర వాక్యగత సర్వేషాం వేదాంతానా ముపాసనాజ్ఞాన విధింవినా, కర్మాశేషతయా జ్ఞాతజ్ఞాప కత్వేన- శంసనాదేవ శబ్దవాచ్యాద్వైతే బ్రహ్మణిగతి సామాన్యేన కర్మోపాసనాకాండ ద్వయాథోపత్వేన మోక్షహేతు జ్ఞాన జనకత్వేన పర్యవసానతాత్పర్య విషయతయా ఖండ చైతన్యస్యేతి సిద్ధాంతార్థ ఇత్యభిసంధి॥ సామానాధి కరణ్యంచ విశేషణ విశేష్యతా లక్ష్యలక్షణ ధర్మశ్చ పదార్థానాం, ప్రత్యగాత్మనామితి న్యాయమేన సంబంధ త్రయేణా ఖండార్థకం వేదాంతాః బోధయంతీతి తత్తు సమన్వయాదిత్యధికరణే- తిష్ఠా

పిత మిత్యలమితి విస్తరేణ॥

ఓం సర్వవేదాంతతాత్పర్యభూమయే నమః ౪

—(*)—

సదసదాశ్రయా॥ అపరోక్షతయా తన్నితిప్రతీతి విషయతయా వ్యవహ్రియమాణం సతాకార్య రూపాది వత్తయా వ్యావహారి సత్తాశ్రయం పృథివ్యప్తేజో భూతత్రయం సదిత్యుచ్యతె అసత్సద్భిన్నతయా పరోక్షజ్ఞాన గోచరం వాయ్వాకాశాది వతాకార్యంచ రూపాదిభిన్నగుణాశ్రయ ముచ్యత ఇత్యర్థః। ఆరోపితస్యాధిష్ఠాన సత్తాతిరిక్త సత్తాశూన్యతయా సత్తాస్ఫూర్తి ప్రదత్వేన సత్వాదాతదనుస్యూతేతి ధ్యేయం॥

ఓం సదసదాశ్రయాయై నమః ౫

—(*)—

సకళా॥ ఆరోపితకళాభిః రూపసార్థం కల్పితాభిః జాబాలాదినా సత్యకామం ప్రత్యుక్తా షోడశకళాయుక్త పురుషోపాసన ప్రతిపాదక ఛాందోగ్య వచనరీత్యా కళాశబ్దితా భిస్సహావర్తత ఇతిసాతథా, అథవా కళాశబ్దైః ముఖాది కాంతివచనః తయా సహితేతినా॥

ఓం సకళాయై నమః ౬

—(*)—

సచ్చిదానందా॥ సచ్చాసౌచిచ్చ సచ్చిత్ సచ్చిచ్చాసావానందశ్చ కాలత్రయాబాధ్యత్వం సత్వం। స్వేతరాప్రకాశ్యత్వం చిత్వం। పరమ ప్రేమాస్పదత్వంఆనందత్వం। సత్యంజ్ఞాన మనంతం విజ్ఞానమానందం సదేవసోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మాఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజనాత్ ఆనందం బ్రహ్మణోవిద్వాన్ నబిభేతికుతశ్చనేత్యాదిశ్రుతిభ్యః స్వరూపం యస్యాస్సా తథోక్తా। వేదాంతశాస్త్రే

క్త బ్రహ్మస్వరూప లక్షణ లక్షితేత్యర్థః ॥

ఓం సచ్చిదానందాయై నమః ౭

—(*)—

సాధ్వీ॥ కర్మోపాసనాదిభిః మహావాక్య శ్రవణజన్య బ్రహ్మవిద్ల త్వేన సాధన చతుష్టయ సంపన్నాధికారిణా పరోక్షతయా సాధితుం ప్రాప్తు మర్హఫలస్వరూప త్వాదిత్యర్థః। సాధ్వీతివాపాఠే సాధుః స్త్రీసత్వ గుణసంపన్నత్వాత్ సాధుః సకలవిద్యా పారంగతాసతీ సదాచారసంపన్నః దైవీసంపత్తి మానిత్యర్థః। తదేక నిష్ఠాపరను పతివ్రతా సత్తా స్త్రీణాం పాతివ్రత్య సంప్రదాయ ప్రవర్తకేతియావత్॥

ఓం సాధ్వ్యై నమః ౮

—(*)—

సద్గతిదాయినీ॥ సమీచీనా పునరావృత్తి రహితా సుఖమాత్రరూపా గతిః గమ్యతే జ్ఞాయతే ప్రాప్యతే ఇతివాగతిః। యత్ జ్ఞాయతే తదేవగతి। తదన్య స్యాజ్ఞాతత్వాద్గతి త్వానుపపత్తేః జ్ఞానైఫలేఇచ్ఛయా తత్సాధనేషు పురుషః ప్రవర్తతే సమ్యగ్జ్ఞానఫలసాధన ఇత్యన్వయ వ్యతిరేకాభ్యాం బ్రహ్మ విదాప్నోతిపరం బహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి మె పూర్వందేవా ఋషయశ్చ తద్విదుస్తే తన్మయాఅమృతా వైబభూవు రిత్యాదిశ్రుత్యాచ పరదేవతా స్వరూపాత్మైవ ముక్తిస్వరూప తయా సద్గతిః తదాకార కాజ్ఞానాభిభవేన స్వరూపానంద మభివ్యంజయతీతి దాయినీ। అభేదేపి గతిదానయోః కర్మకర్తృ ప్రయోగః ఉపపద్యతే। తదాత్మానగ్గ్ స్వయమకురు తేత్యాదివదిత్యర్థః। సంతంవా సత్వగుణయుక్తాం దేవతాంగంతారం దదాతీతి సాతథా। సతాం జ్ఞానినాంగతిం

వా దదాతీతి సా తథా॥

ఓం సద్గతిదాయిన్యై నమః ౯

—(*)—

సనకాది మునిధ్యేయా॥ మననశీలా మునయః మననశబ్దేన లక్షణయా· తత్సాక్షాత్కారవంత ఇత్యర్థః। బ్రహ్మణో మానసిక పుత్రాః జ్ఞానవైరాగ్యాది బహుళాః, మోక్షమార్గ ప్రవర్తకాః. సనకః ఆదిః యేషాంతే· మునయః సనందనసనాతన సనత్కుమార ప్రముఖాః నిరీషణాః నిశ్చింతాః। తైర్ధ్యేయా· అత్యాదరేణ స్వాత్మాభేదధ్యానేన సర్వదా విషయీకృతేత్యర్థః । త్వంవాహమస్మి భగవో దేవతే అహంవైత్వమసి, క్షేత్రజ్ఞం చాపిమాంవిద్ధి ఆత్మానం చేద్విజానీయాదయమస్మీతి పురుషః· అథ యోఽన్యాందేవతాముపాస్తే। అన్యోఽసావన్యోహ మస్మీతి, నసవేదయథాపశుః మృత్యోస్సమృత్యుమాప్నోతి· యఇహనానేవ పశ్యతీత్యాది శ్రుతిస్మృతిశతేభ్యః॥

ఓం సనకాదిమునిధ్యేయాయై నమః ౧౦

—(*)—

సదాశివకుటుంబినీ॥ సదాశివః కుటుంబం అస్యాఅస్తీతి తథా॥

ఓం సదాశివకుటుంబిన్యై నమః ౧౧

—(*)—

సకలాధిష్ఠానరూపా ॥ అథాతఆదేశోనేతి నేతీతి నేహనానాస్తికించనేత్యాది నిషేధ శ్రుతిభిః ప్రతిపన్నా. సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మేత్యాదినా బాధాయాం సామానాధికరణ్యం అవగమ్యతే కార్యస్యకారణ భేదజ్ఞానం బాధా తద్భిన్నతాజ్ఞానస్య భ్రిమరూపత్వాత్తథాచ శ్రుతినిషేధస్య అవధ్యశేషాయాం ప్రకృత్యాదీనామపి తత్వజ్ఞానేన నివృత్తౌ

భూతపూర్వగత్యా సర్వాధిష్ఠానత్వేన అనుభూయత ఇతి భావః॥

ఓం సకలాధిష్ఠానరూపాయై నమః ౧౨

...(❀)...

సత్యరూపా॥ సత్యంజడానృత పరిచ్ఛిన్నవ్యావృత్తం। సచ్చిదానందరూపం యస్యాస్సాతథా॥ పరిణామవాద మాశ్రిత్య సదపరోక్షజ్ఞానయోగ్యాని పృథివ్యప్తేజాంసి తేతుపరోక్షజ్ఞాన విషయాః నిత్యానుమేయాఇత్యర్థః। సచ్చత్యచ్చాభవదితిశ్రుతేః।సత్యంరూపం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం సత్యరూపాయై నమః ౧౩

—(❀)—

సమాకృతిః॥ సమాఅభిన్నా సచ్చిదానంద స్వరూపైకరసా ఆకృతిః మూర్తిః స్వరూపం యస్యాస్సా తథోక్తా। సమా అన్యూనాతిరిక్తా యథాకాష్ఠప్రమాణా మూర్తిః విగ్రహో యస్యాస్సాతథేతివా। సమా సదాశివేన గుణసౌందర్య బలవీర్య యశోగాంభీర్యధైర్యాంగితాది పరిజ్ఞాన సర్వజ్ఞత్వాది బహుళధర్మ విశేషైః మూర్తిర్యస్యాస్సేతివా। చతుర్విధ భూతగ్రామేషు తత్తచ్ఛరీరశ్రద్ధానుసారేణసమా తత్రతత్ర నివాసయోగ్యా మూర్తిర్యస్యాస్సేతివా కర్మాధ్యక్షతయా తత్తత్ఫల విశేష దానేషుసమా పక్షపాత రహితా మూర్తిర్యస్యాస్సా సమాబాల్యస్థ విరత్వాది భావవికార వర్జితా ఏక ప్రకారా నిత్య యౌవనశాలినీ మూర్తిర్యస్యాస్సా। సమస్సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తింలభతేపరాం।అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోంతరాత్మా సదాజనానాం హృదయే సన్నివిష్ట ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతిభ్యామేక రూపా వగ

మాదిత్యాశయః॥

ఓం సమాకృతయే నమః ౧౪

—(*)—

సర్వప్రపంచనిర్మాత్రీ॥ సంసారస్యానాది తయా మోక్షస్థాయిత్వే నచ భూతభవిష్య ద్వర్తమానగత్యా సర్వశబ్దవాచ్యత్వం ప్రపంచస్య ప్రపంచ్యతే విస్తార్యతె వివర్తత ఇతిప్రపంచః । ఏకంబీజం బహుధా యః కరోతీతిశ్రుతేః । తస్యనిర్మాత్రీ నిర్మాణ మభివ్యక్తిః తన్నిమిత్తత యా తత్కర్తృత్వముపచర్యతె దేవదత్తః పచతీతివత్॥

ఓం సర్వప్రపంచనిర్మాత్ర్యై నమః ౧౫

—(*)—

సమానాధికవర్జితా॥ కులశీలజాతి గుణాదిభిః తుల్యా స్సమా స్తై శ్చ అధికాస్తైర్వర్జితా । నతస్యప్రతిమాస్తి విశ్వాధికోరుద్రో మహ ర్షిరితిశ్రుతేః। సర్వాధిపత్యం కురుతెమహాత్మేతి। ఏకమెవాద్వితీయమితి నత్వత్స మోస్త్యభ్యధికః కుతోన్యోలోకత్రయెపీతిశ్రుతిస్మృతిభ్యాం చే తిభావః । ఏతద్దృష్ట్యా సమాననీయస్సమానః పూజనీయోధికః తద్ద్వ యెన వివర్జితా।

ఓం సమానాధికవర్జితాయై నమః ౧౬

—(*)—

సర్వోత్తుంగా॥ కార్యాపేక్షయా ఉత్తుంగాఉన్నతా। పాదోస్యవి శ్వాభూతాని। త్రిపాదస్యామృతందివీతిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వోత్తుంగాయై నమః ౧౭

...(*)...

సంగహీనా॥ నిరవయవత్వేన నిష్కారణత్వేన నిర్గుణత్వేనవా నిరాశ్రయత్వేనవా నిత్యశుద్ధబుద్ధ ముక్తస్వభావత్వేన సంబంధ రహితా వా, అసంగోనహిసజ్జతే నచాస్యకశ్చిజ్జనితానచాధిప ఇత్యాదిశ్రుతేః॥

ఓం సంగహీనాయై నమః ౧౭

—(✽)—

సగుణా॥ సమా ఏకప్రకారాః గుణాః నిత్యకామాదయః యస్యాస్సాతథా। గుణీసర్వవిద్య స్సత్యకామ స్సత్యసంకల్పః ఇత్యాదిశ్రుతేః త్రిమూర్తి రూపతయా సత్వ రజస్తమోగుణై స్సహవర్తత ఇతివా తథా॥

ఓం సగుణాయై నమః ౧౮

—(✽)—

సకలేష్టదా॥ ఇచ్ఛావిషయ భూతాని ఇష్టాని కామ్యానీత్యర్థః। సకలానిచ తానీత్యభేదసమాసః। అస్యధాజీవాది వత్కస్మింశ్చిద్విషయే అసామర్థ్యే శంకాస్యాత్ ఏకస్య పదార్థస్య బహూనామిచ్ఛావిషయత్వదర్శనాత్ ఏకత్ర కామనాయామపి తత్సహభావిత్వేన ఐశ్వర్యసర్వప్రాపకత్వోక్త్యా పరదేవతాయా బహుఫల ప్రదానత్వేన అత్యంతవిశ్వసనీయతాయాం అతిశయ ప్రభావాచ్చేత్యర్థః। అథవా పరిచ్ఛిన్నపరిమితభాగ్యవత్ ప్రాణినః స ర్వస్యసర్వత్ర ఇచ్ఛాయాదుఃఖితాని సర్వాణిస్వబుధ్యా శాస్త్రావిరోధేన ఇష్టాని ఏషితవ్యాని నాంఛితవ్యాని తాన్యేవప్రయచ్ఛతి దదాతి నతదధికానిలోకేఇచ్ఛాయాః బహుప్రకారత్వేనదుష్టపరిహరణీయ త్వాదితిభావః। సర్వేషాం ప్రాణినాంఇష్టా ఇజ్యయా పూజయా విషయీకృతా యజ్ఞేనవా సమారాధితస్య ఫలప్రదేత్యర్థః। అహంహిసర్వ యజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ। ఏష

హ్యేవ సాధుకర్మకారయతి యమేభ్యో లోకేభ్యోపనినీషతీతి శ్రుతిస్మృతిభ్యాంపరమేశ్వర బుధ్యాక్రియమాణస్యైవ కర్మణః శుభఫలత్వాత్ ముక్తిహేతుత్వేన కామ్యఫలార్థానాం జన్మమరణాది సంబంధకత్వేన స్వల్పఫలతయా నాదరణీయత్వాదిత్యర్థః । అథవా కళాభిః అవయవైః తారతమ్య భావైరిత్యర్థః । తైస్సహితాని ఇష్టానిఫలాని మనుష్యానందాది బ్రహ్మానంద పర్యంతాని ఫలాని ఆనందస్వ రూపాణి దదాతీతి తథా॥

ఓం సకలేష్టదాయై నమః ౧౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండస్య ప్రథమ వర్ణనామార్థ ప్రకాశనం ద్వాదశం॥ * * *

—(*)—

కకారిణీ॥ తృతీయ ఖండ ద్వితీయ వర్ణ రూపః కకారా వయవః వాచకః అస్యా అస్తీతితథా॥

ఓం కకారిణ్యై నమః ౧

...(*)...

కావ్యలోలా॥ వాల్మీకి వేదవ్యాసాది కృతేషు కావ్యేషు లోలా వాచ్యార్థ లక్ష్యార్థ భేదేన తత్ర సంబద్ధేత్యర్థః। అథవా కవిభిః కాళిదాసాదిభిః కృతేషుస్తుతి విశేషేషు అలంకారరసాది మిశ్రిత సౌందర్యల హరీప్రముఖేషువా ప్రీతిమతీత్యర్థః॥

ఓం కావ్యలోలాయై నమః ౨

—(*)—

కామేశ్వరమనోహరా॥ కామేశ్వరస్య మనః హరతీతి తథా॥

ఓం కామేశ్వరమనోహరాయై నమః ౩

—(*)—

కామేశ్వరప్రాణనాడీ॥ కామేశ్వరస్య ప్రాణనాడీయ యానాడ్యా ప్రాణస్సంచరతిసాతథా జీవనాడీత్యర్థః ఇళయాతు బహిర్యాతీతి లయ ఖండవచనాత్ లోకవిశస్యమాన పశోహృదయం పుండరీకాకారం మాంస ఖండాత్మకాం తస్సుషిరాష్టదళోపేత మంగుష్ఠ పరిమాణ సుషిరయుతాధోభాగ కర్ణికామధ్యం దృశ్యతే తస్యాః కర్ణికాయాః కేసరాయమానాః ఏకశత నాడీ నామంకురాః తద్వేష్ట నపురీత న్నామక నాడీసుషిర విన్యస్తమూలాభవంతి తత్ర సుషుమ్నానామి కానాడీమూలాధారాదారభ్య బ్రహ్మరంధ్ర పర్యంతంగతా తస్యాం షట్చక్రాణి మూలాధారాది తత్తన్మాతృకావర్ణ సహితయోగ శాస్త్రోక్తదళసంయుతాని సన్నద్ధాని వర్తంతే తస్యాః మూలేపృథివీ దేవతాబి సతంతుత నీయసీ కుండలిన్యధో ముఖావర్ణ శక్తిర్నిద్రాతి తస్యాః దక్షిణభాగె ఇడానామనాడీ భ్రూమధ్య పర్యంతం ప్రసృతా వామే పింగళా తథాచ జాగ్రదవస్థాయాం నేత్రయోః దంపత్యాత్మనాశ్రుతి ప్రతిపాదితః స్వప్నేమన ఉపాధికః సుషుప్తావజ్ఞానోపాధికః జాగ్రతిస్థూలాభిమానీ విశ్వ ఇత్యుచ్యతే స్వప్నేసూక్ష్మాభిమానీతైజసః సుషుప్తౌ కారణాభిమానీ ప్రాజ్ఞః సుషుప్తౌకారణాత్మనా స్థితాని స్థూలసూక్ష్మ శరీరజన్యభోగసాధన ప్రారబ్ధకర్మవశేన పురీతద్వ్యాప్తానాడీ మార్గేణ తత్తద్గోళకం ప్రవిశంతి ఇంద్రియాణి । తదూతమ ప్రారబ్ధోద్బోధకాందోళికాయాం విద్యమానో రాజాగృహాంతర సోపాన మార్గేణ

ణ ప్రాసాదేవిహృత్య తదవచ్ఛిన్నాంతఃపుర పర్యంకశయాన ఇవ నాడీ ద్వారాపురీతం ప్రవిశ్య తదవచ్ఛిన్న హృదయోపాధిక పరమాత్మానం యదాప్రవిశతి తదాసుషుప్త ఇత్యుచ్యతే! పింగళశరీరం కారణాత్మనా లీయతే తదాప్రాణాదివాయవః ప్రలీనవృత్తయ స్సంతః ఆయుస్స్వరూపేణ శరీరం రక్షంతితదా భావిజాగ్రత్స్వప్నభోగానుకూలకర్మానుబంధ ప్రాణధారణం సుషుప్తౌ సోపాధిక చైతన్యస్యైవ దృశ్యతే తత్సత్తయాచ నాడీనాంప్రాణసంచారయోగ్యతాపివిచలంతి।న ప్రాణేననాపానేనమర్త్యో-జీవతి కశ్చన ఇతరేణతు జీవంతి యస్మిన్నేతా వుపా శ్రితావితిశ్రుత్యాచ జీవప్రాణధారణ ఇతి ధాతుపాఠాచ్చ ప్రాణనాడీశబ్దస్య లక్షణయాపరమాత్మైవోచ్యతే। కామేశ్వరస్యైవం ప్రారబ్ధ కర్మజన్యశరీర మాత్రాభావేపి ఘృతకాఠిన్య న్యాయేన మూర్తిమత్తయా తదంతర్యామి సంభావనయా ఏతన్నామక కామేశ్వరస్య ప్రాణనాడీ తదధిష్ఠాన చైతన్యమితి ఫలితోర్థః॥

ఓం కామేశ్వరప్రాణనాడ్యై నమః ౪

—(*)—

కామేశోత్సంగవాసినీ॥ కామేశ్వరస్య ఉత్సంగె వామాంకె వసతీతి తథా। అనేకమన్మథాకార కామేశోత్సంగ వాసినీతి లలితాతాపనీయె॥

ఓం కామేశోత్సంగవాసిన్యై నమః ౫

—(*)—

కామేశ్వరాలింగితాంగీ॥ కామెశ్వరేణాలింగితం అంగీకృతం అంగమస్యా అస్తీతిసా తథా॥

ఓం కామేశ్వరాలింగితాంగ్యై నమః ౬

—(*)—

కామేశ్వరసుఖప్రదా ॥ కామేశ్వరాయ సుఖం ప్రదదాతీతి తథా। కామేశ్వరస్యయత్సుఖంబ్రహ్మస్వరూప సచ్చిదానంద సాక్షాత్కారాత్మకం దేవోభూత్వా దేవానప్యేతీతి శ్రుత్యుక్తన్యాయాత్ । స్వకీయభక్తానాం కామేశ్వరాభేదరూపం సచ్చిదానంద ఘనాత్మకం మోక్షం దదాతీత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వర సుఖప్రదాయై నమః ౭

—(*)—

కామేశ్వరప్రణయినీ॥ కామేశ్వరస్య స్వస్వరూపే పరమానంద ఘనేయాప్రీతిః తద్విషయ భూతేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరప్రణయిన్యై నమః ౮

—(*)—

కామేశ్వరవిలాసినీ॥ కామేశ్వరస్య విలాసః కార్యాత్మనావివర్తః అస్యా అస్తీతితథా॥

ఓం కామేశ్వరవిలాసిన్యై నమః ౯

—(*)—

కామేశ్వరతపస్సిద్ధిః॥ కామేశ్వరస్య తపః జగదాలోచనాత్మకం సిద్ధ్యత్యనయేతిసిద్ధిః। తపస్సాధన భూతేత్యర్థః । స్త్రీపురుషాత్మనా కల్పితభేదవతా జగత్సర్జనసాధన భూతేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరతపస్సిద్ధ్యై నమః ౧౦

—(*)—

కామేశ్వరమనఃప్రియా॥మనసః ప్రియానిరవధిక ప్రేమాస్పదేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరమనఃప్రియాయై నమః ౧౧

—(*)—

కామేశ్వరప్రాణనాథా ॥ కామేశ్వరస్యప్రాణః హిరణ్య గర్భః తన్నాథతిపాల యతీతితథా। కామేశ్వరసః ప్రాణనాథో వల్లభోయ స్యాస్సా తథేతివా॥

ఓం కామేశ్వరప్రాణనాథాయై నమః ౧౨

—(*)—

కామెశ్వరవిమోహినీ। కామేశ్వరంవిమోహయతి, స్వయంభిన్న విగ్రహవతీసతీ ఆవాందంపతీతి ద్విప్రకారజ్ఞానవంతం కరోతీతి తథా। అభేదజ్ఞానవతః తద్విపరీత జ్ఞానవత్వం మోహః తత్కరోతీతిసా తథా। అథవా మోహోనామ బుద్ధెరెకాలంబనతయా తదన్యావిషయకత్వం పరమేశ్వరస్య స్వస్వరూప పరదేవతా పరమానంద సాక్షాత్కారేణ స్థాణుత్వన్నిశ్చలతయాఉపచారేణ మోహవత్త్వయా తదితర ప్రపంచాకార కృత్యాద్యాశ్రయతా దర్శనేనచ మోహయతీతి ఉప చారాదయః మోహయతీత్యర్థః। అంతఃపురగత రాజానం స్త్రీయాసక్తమితివదిత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరవిమోహిన్యై నమః ౧౩

—(*)—

కామేశ్వరబ్రహ్మవిద్యా ॥ కామేశ్వరస్య తత్వం పదార్థ సాక్షాత్కార భూతేత్యర్థః। యస్సాక్షాదపరోక్షాద్బ్రహ్మేతి శ్రుతేః॥

ఓం కామేశ్వరబ్రహ్మవిద్యాయై నమః ౧౪

—(*)—

కామేశ్వర గృహేశ్వరీ ॥ గృహ్యతఇతిగృహః సర్వజ్ఞానం తస్యఈశ్వరీ! విషయాధిష్ఠాన భూతత్వేన నియామికేత్యర్థః । అథవా గృహిణీగృహముచ్యత ఇతిన్యాయాత్ కామేశ్వరః గృహేశ్వరః స్వస్యాధిప

లిరస్యా అస్తీతితథా॥

ఓం కామేశ్వరగృహేశ్వర్యై నమః ౧౫

...(*)...

కామేశ్వరాహ్లాదకరీ ॥ ఆహ్లాదః తృప్తిజన్యసుఖం పరమేశ్వరస్య నిత్యతృప్తత్వాత్ తదూ్రిపాశక్తిః పరదేవతాత్మకతయా తం॰ రోతీతి తథా॥

ఓం కామేశ్వరాహ్లాదకర్యై నమః ౧౬

...(*)...

కామేశ్వరమహేశ్వరీ ॥ మహతీచసా-ఈశ్వరీ నిరుపాధికైశ్వర్యవతీ మహాన్ప్రభుర్వైపురష ఇతిశ్రుతేః । కామేశ్వరస్య మహదైశ్వర్య మస్యా అస్తీతితథా । భగవతీత్యర్థః॥ శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య వీర్యస్య యశసశ్శ్రియః। జ్ఞానవైరాగ్య యోశ్చైవ షణ్ణాంభగఇతీరణా॥ తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వర మితిశ్రుతేః॥

ఓం కామేశ్వరమహేశ్వర్యై నమః ౭

—(*)—

కామేశ్వరీ॥ మన్మథోపాసితకాది విద్యారూపేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వర్యై నమః ౧౮

—(*)—

కామకోటి నిలయా ॥ షణ్ణవతిపీఠేషు మధ్యేకామకోటిః కాంచ్యాం శ్రీచక్రమిత్యర్థః। నిలయంగృహం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కామకోటినిలయాయై నమః ౧౯

—(*)—

కాంక్షితార్థదా ॥ కాంక్షితాః కాంక్షావిషయభూతాః పాృ

ప్త సజాతీమెచ్ఛా తద్గోచరాన్ సత్పదార్థాన్ దదాతీతితథా। కాం
క్షితాసతీ ఉపాస్యదేవతా మే ప్రసన్నాభూయాదితీచ్ఛయాచిరకాలో
పాసితాసతీ పురుషార్థాన్ అప్రార్థయమానస్యాపి స్వయమెవ ద
దాతీత్యర్థః॥

ఓం కాంక్షితార్థదాయై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండ ద్వితీయ
వర్ణ ప్రకాశనం నామ త్రయోదశం॥ * * *

—(*)—

ఓం లకారిణీ ॥ తృతీయఖండ తృతీయవర్ణత్వేన వాచకతయా అ
స్యా అస్తీతితథా॥

ఓం లకారిణ్యై నమః ౧

—(*)—

లబ్ధరూపా ॥ రూప్యతెజ్ఞాప్యతె ఏభిరితి రూపాణి తల్లక్షణాని సవి
రూప తటస్థభేదేన గుణైర్గుణ పరాణిలబ్ధాని యయాసాతథా। రూ
ప్యతెజ్ఞాయత ఇతిరూపం అర్థః। ఉపలక్షణం నామమ్నాపలబ్ధే నామరూ
పె యయాసాతథా। ఆదౌ స్వయంమాయోపాధినా శబ్దార్థ భావ
మాపద్య పశ్చాత్తద్వ్యాకరణ మకరోదితిభావః॥

ఓం లబ్ధరూపాయైనమః ౨

—(*)—

లబ్ధధీః॥ నిశ్చయాత్మికా సవికల్పననామికాః అంతః కరణవృత్తయో
ధియః। తాఃఉపాధిత్వేన ప్రతిబింబాధిష్ఠితత్వేన లబ్ధాయయాసాతథా
వృత్త్యారూఢ చైతన్య జ్ఞానమితివా। చైతన్యాద్వ్యావృత్తిర్వేతివేదాం

త సిద్ధాంతః । జడానాంవిషయాణాం గ్రహణేతాదృశీనాం వృత్తీనాం అసామర్థ్యే జగదాంధ్య ప్రసంగేన స్వరూప చైతన్యమంతః కరణాద్యఃహితం ఫలచైతన్యతయా ప్రకాశయతి తథాచ ॥ బ్రహ్మణ్యజ్ఞాననాశాయ వృత్తివ్యాప్తి రపేక్ష్యత ఇతిన్యాయేన లబ్ధాధీఃతత్త్వమస్యాది మహావాక్య శ్రవణజన్యవృత్తివ్యాప్తిర్యయా సేత్యర్థః ॥ అథవా ధీశబ్దేన సర్వజ్ఞత్వాదిక ముచ్యతే । లబ్ధం యయేతివా। యస్సర్వజ్ఞస్స సర్వవిదితి శ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధధియేనమః 3

—(*)—

లబ్ధవాంఛితా॥ వాంఛావిషయ భూతం వాంఛితంఇష్టఫల మిత్యర్థః లబ్ధం పూర్వమేవ ప్రాప్తం తద్యయేతి తథా । ఆప్తకామేతి యావత్॥

ఓం లబ్ధవాంఛితాయై నమః ౪

—(*)—

లబ్ధపాపమనోదూరా॥ పాపప్రధానానిచతానిచ తాసిమనాంసిచ పాపమనాంసి। లబ్ధానిపాపమనాంసియైస్తే। సదాపాప చింతకాఇత్యర్థః। తేషాందూరాఅవేద్యేత్యర్థః। అన్యత్రధర్మాదన్యత్రాధర్మాదన్యత్రాస్మాత్ కృతాకృతాదితిశ్రుతేః । తమేవం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణావివిదిషంతి యజ్ఞేనదానేన తపసానాశకేనేతి శ్రుత్యా. విహిత తత్తద్వర్ణాశ్రమ ధర్మాణాం ఈశ్వరార్పణబుధ్యాక్రియ మాణానాం ఆత్మజ్ఞాన సాధనతయా శ్రూయమాణత్వాత్త దన్యేషాం దుఃఖప్రాప్తిసాధనత్వేన, ప్రాప్తవాసనా ప్రాధాన్యేదురధిగమేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధపాపమనోదూరాయై నమః ౫

—(*)—

లబ్ధాహంకారదుర్గమా ॥ అహంకార ఇత్యభిమానస్యోపల లక్ష ణం। తత్కార్యాణామాసుర సంపత్తి విశేషాణాంలబ్ధః అహంకారః రాజసతామసాత్మకః మైస్తై- దుఃఖేన అధికప్రయత్నేన క్రియమాణ సాధనకలాపేన. అధిగంతుంజ్ఞాతుమశక్యా సత్వగుణాభావేదహేం ద్రియాదౌ సుఖప్రకాశౌ వ్యాప్యాయనః స్థైర్యాభావేనరజసః ప్రవ ర్తకస్యతావకస్య తమసశ్చావరణ ప్రధానస్య వివేకజ్ఞాన ప్రతిబంధ కస్య- నిద్రాలస్యాది సముద్భవస్య - కార్యేణజా మిత్యాది రూపేణ శ్రేయోమార్గ సాధనానుష్ఠానేన. గురువేదయోః శ్రద్ధాక్షయె బా హ్యాక్షయ సంపాద నవ్యగ్రేమనసిలాభాలాభ హేతుకహర్ష శోకజ న్య రాగద్వేష పరతంత్ర అనాత్మజ్ఞాసురసంపత్తి సుతాంచిత్తైనభాతీ త్యాశయః॥ ప్రత్యుత- జననమరణ ప్రవాహరూప సంసారమేవానుభ వంతి। తానహంద్విషతః కూర్రానితి భగవద్వచనాత్॥ అతోనిరభిమా న పురుషేణ స్వాభీష్టలాభాయ చిత్తైసదాచింతనీయేత్యర్థః। యతయ శ్శృధసత్వాఇతి ప్రమాణేభ్య ఇతిద్రష్టవ్యం॥

ఓం లబ్ధాహంకారదుర్గమాయై నమః ౬

—(*)—

లబ్ధశక్తిః॥ సకలసామర్థ్య హేతు భూతా మాయాత్మికా లబ్ధా యయాసా తథా॥ తెధ్యానయోగానుగతా అవత్సక దేవాత్మ శక్తిం సగుణైనిగూఢా మితిశ్రుతెః॥

ఓం లబ్ధశక్త్యైనమః ౭

—(*)—

లబ్ధదేహా ॥ లబ్ధోదేహావిగ్రహో యయాసాతథా। స్వేచ్ఛావ లంబితమూర్తిః। ఘృతకాఠిన్య న్యాయేన జీవత్వాభావేన కర్మాధీ

నత్వాభావాత్ । తథాచసతి అధ్యస్తమాయాశక్తేః భేదకత్వస్యాభా వ్యేన పతిశ్చపత్నీచ భవతీశ్రుత్యాచ దంపతీమాత్రీ మతీ బభూవేత్య భిప్రాయః।

ఓం లబ్ధదేహాయై నమః ౮

—(*)—

లబ్ధైశ్వర్యసమున్నతిః॥ ఐశ్వర్యాణాం సమున్నతిః ఆధిక్యం పర్యవ సానమిత్యర్థః। లబ్ధా ఐశ్వర్య సమున్నతిర్యయాసాతథా। తమీశ్వరా ణాం పరమం మహేశ్వర మితిశ్రుతేః । నాంతోఽస్తి మమదివ్యానాం వి భూతీనాం పరంతపేతిస్మృతేశ్చ । ఏషసర్వేశ్వర ఏషసర్వజ్ఞ ఏషోఽంత ర్యామ్యేష యోనిస్సర్వస్యేతి శ్రుత్యా నిరుపాధిక మహైశ్వర్య సంపత్తి స్తదుపాసకానా మగస్త్యాది మహర్షీణాం దర్శనాత్తదీయ మహై శ్వర్య నిరవధికత్వమితికిమువక్తవ్యమితి జ్ఞాయత ఇత్యభిప్రాయః॥

ఓం లబ్ధైశ్వర్య సమున్నత్యై నమః ౯

—(*)—

లబ్ధవృద్ధిః॥ వృద్ధిర్నామవ్యాప్తిః పరిపూర్ణతేత్యర్థః అవయవోప చయాత్మికా నతస్యాః కర్యజన్యత్వేన వినాశహేతుతా సవా ఏషమ హానజన ఆత్మానవర్ధతే కర్మణేతి శ్రుతివచనాత్ । నిష్కలం నిష్కల మితిఅవయవమాత్రనిషేధాచ్చ లబ్ధా వృద్ధిస్సర్వవ్యాపకతా స్వస్వరూ పైవసతీ ఉపాధి భిన్నైః తదాశ్రయభూతైరభివ్యజ్యతే సర్వంవిద్య మానత్వేనారోప్యత ఇతినిష్కర్షార్థః॥

ఓం లబ్ధవృద్ధ్యై నమః ౧౦

—(*)—

లబ్ధలీలా॥ లీలాః అన్యప్రయోజనార్థవ్యాపారాః స్వహర్షహే

తుకావా। తత్తత్కాలోచిత శృంగారాది నవరసాంగీకార సమర్థమె త దుచితభంగి విశేషావా. లబ్ధాః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధలీలాయై నమః ౧౧

—(*)—

లబ్ధయౌవనశాలినీ॥ అస్తిత్వజ నిత్యవర్ధనభావ వికారావస్థా బా ల్య పరిణతయ ః అపక్షయోనాశః ఉత్తరావస్థాజరా- దేహాభావేన త దుభయనిషేధే- అథాయౌవనం యాతిగచ్ఛతీతియువా దృఢబలవీర్యః అస్యభావః యౌవనం- తదుపావస్థారాహిత్యే కైవస్వరూపతాతల్ల బ్ధం ప్రాప్తం యౌవ్వనం యయాసాతథా ॥ ఆజరోమృతోభయో బ్ర హ్మేతి శ్రుతేః। సర్వదాఏక ప్రకారస్వరూప వతీతిభావః॥

ఓం లబ్ధయౌవనశాలిన్యై నమః ౧౨

—(*)—

లబ్ధాతిశయసర్వాంగసౌందర్యా ॥ సుందరోరుచిః అస్యభావస్సౌం దర్యం అవయవానాం సర్వేషాం సౌందర్యం అతిశయేన సర్వాంగేషు సర్వావయవేషు లబ్ధం యయాసా తధా ॥ యధాశాస్త్రోక్త వయవ వి న్యాస విశేష వత్త్వేన సర్వమనోహర మూర్తిమతీత్యర్థః' నతస్యప్ర తిమస్తీతి శ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధాతిశయసర్వాంగసౌందర్యాయై నమః ౧౩

—(*)—

లబ్ధవిభ్రమా॥ విభ్రమోవిలాసక్రీడా- లబ్ధాయయాసాతథా। సర్వా త్మకతయా సర్వకర్తృత్వాదితిభావః ॥

ఓం లబ్ధవిభ్రమాయై నమః ౧౪

—(*)—

లబ్ధరాగా॥ లబ్ధస్సజాతీయోరాగః కామః। సోకామయతేతి శ్రుత్యా - జగత్సర్జనస్య కామనాపూర్వకత్వ ప్రతిపాదనాత్ - లబ్ధోరాగో యయాసా తథేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధరాగాయైనమః ౧౫

—(*)—

లబ్ధపతిః॥ లబ్ధః స్వేచ్ఛయైవ స్వయంవరేపతిః కామేశ్వరో యయా సాతథా॥

ఓం లబ్ధపతయే నమః ౧౬

—(*)—

లబ్ధనానాగమస్థితిః॥ ఆసమంతాన్నానాప్రకారైః కర్మోపాసనాజ్ఞానకాండ షడంగత్వాదిభి గమయంతి స్వార్థాన్ ప్రకాశయంతీత్యాగమాః వేదాః నానా అనేకశాఖా ప్రభిన్న సామాదయః. తేషాం స్థితిః పరిపాలనం - లబ్ధా యయాసాతథా। నానాగమస్థితిః వేదచతుష్టయోక్త మర్యాదా - కాండత్రయ విషయాలబ్ధా యయాసేతి వా। సంసారస్యానాదిత్వేన నిరపేక్షప్రమాణభూతాన్। సర్వేవేదాయత్రైకంభవంతీతిశ్రుతేః। స్వస్వరూపభూతాన్ మహాప్రళయె సంరక్ష్య సర్గాదౌ జాయమాన హిరణ్యగర్భస్య అన్యూనానతిరేకేణ తానేవ ప్రత్యాభాసయతీస్వయం దంపతీభూత్వా తదుక్త ధర్మానన్వస్థాయ పరేషామప్య నుష్ఠాపయతిచ! యదిహ్యహంనవర్తేయం జాతుకర్మణ్యతంద్రితః। ఉత్సీదేయురిమేలోకాః నకుర్యాం కర్మచేదహం ఇత్యాది భగవద్వచనాదితి ద్రష్టవ్యం॥

ఓం లబ్ధనానాగమస్థిత్యై నమః ౧౭

—(*)—

లబ్ధభోగా॥ లబ్ధః సుఖమాత్రానుభవః- అజ్ఞానానుభవే ఉచ్యమా

నే. జీవావిశేష ప్రసంగాత్. లబ్ధభోగోయయాసాతథా॥ జీవవత్సు ఖికస్వేష్ట పదార్థానుభవానంతర కాలీనేసుఖం నభవతిస్వస్యాః ఆనందస్వరూపత్వేన సిద్ధరూపత్వాత్ తత్సాధనభూత భోగోస్యైతద్విషయేసిద్ధ ఇత్యుపచర్యతే। ఇతి లబ్ధభోగః ఉచ్యతే॥

ఓం లబ్ధభోగాయై నమః ౧౮

—(*)—

లబ్ధసుఖా॥ లబ్ధం సుఖం అనుకూలవేదనీయం- స్వస్వరూప భూతం సుఖం తత్సాధనంచధర్మః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధసుఖాయైనమః ౧౯

—(*)—

లబ్ధహర్షాభిపూరితా॥ లబ్ధోహర్షః తృప్తినిమిత్తక చిత్తోల్లాస విశేషః ముఖప్రసాద శరీరపుష్ట్యాది కార్యోన్నేయః। జగత్యాం స్వాశేష్ట పదానుభవజన్య స్సంతోషఇతిప్రసిద్ధః తేనాభిపూరితా అఖిలన్యూనానతిరేకేణఅచ్ఛిన్నరూపతయా- పూరితాభరితా- తద్విపరీతదుఃఖానుత్పాదనేన తన్మాత్ర సమాశ్రయా నిత్యప్రసన్న ముఖేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధహర్షాభిపూరితాయై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండే తృతీయ వర్ణ నామార్థ ప్రకాశనం చతుర్దశం॥ * * *

—(*)—

హ్రీంకారమూర్తిః॥ వాచ్యవాచక తాభేదసంబంధేన హ్రీంకారః- మూర్తిః విగ్రహోయస్యాస్సాతథా॥

ఓం హ్రీంకారమూర్త్యైనమః

—(*)—

హ్రీంకారసౌధ శృంగకపోతికా ॥ సుధామయం సౌధం। సుధావి
కారః। హర్మ్యశిఖేత్యర్థః॥ తస్యశృంగంశిఖరం చంద్రశాలాద్యుపరిభా
గః నిరుపాధిక విశ్రాంతిజన్య సుఖానుభవ హేతుతయా హ్రీంకారస్య
సౌధోపమా। తత్రహకారస్య శ్వేతవర్ణతయా· అట్టాలకసాదృశ్యం।
రేఫస్యరోహిత రూపతయా ఇష్టకాదికృతాధారభిత్త్యుపమా । హ
కారోపరిఈకారస్య శృంగోపమా। ఊర్ధ్వగత్వసామ్యాత్। తదుపరి
తనబిందుః సర్వప్రకృతి భూతశబ్దార్థాత్మకతయా· అవయవత్వేన·
విచిత్రస్వరూపోపి సూక్ష్మతయావవరకగతకపోత కాంతేవజాగరూ
కోదృశ్యత ఇతితదర్థకత్వేవ పర సేవతోపమానశబ్దేన· అభిధీయతఇతి
భావః। ప్రదీపకాలంకార సిద్ధిరితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారసౌధశృంగకపోతికాయై నమః ౧

—(*)—

హ్రీంకారదుగ్ధాబ్ధిసుధా॥ దోహనిష్పన్నందుగ్ధం। స్తనగతస్యపయ
సః స్వీయతాపాదన హస్తక్రియా విశేషోదోహః ఉపలక్షణం చోష
ణాదీనాం తథాచ ప్రదీపకాలంకారసిద్ధిః । అనంతోదక ప్రసారితని
మ్నభూప్రదేశః అబ్ధిరుచ్యతే। ఆపః ధీయంతే అస్మిన్నితితథా। సంజీవక
త్వం ధర్మః· డింభసంజీవనేస్తన్యాకా దర్శనాత్ । హ్రీంకారస్యాపి
హకారయుక్తతయా శ్వేతవర్ణత్వాద మృతత్వహేతోశ్చ తత్సాదృ
శ్యం తస్యసుధేవ సుధా తదభివ్యక్తత్వాత్ విశేషాత్పత్త్యైవకానాంస
త్యత్వేసతి బహువిధమహిమశాలితయా దర్శనాదితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారదుగ్ధాబ్ధిసుధాయైనమః ౨

—(*)—

హ్రీంకారకమలేందిరా ॥ హ్రీంకారబీజస్య విచిత్ర వర్ణతయా పరమప్రీతివిషయతయాచ కమలోపమా। తస్యవాచ్యార్థతయాతదుపరితనత్వేన, సర్వపురుషార్థ ప్రదాతృత్వేన కమలాశబ్దేనాభిధీయతే। తస్యాః పద్మాలయత్వాత్ హ్రీంకారకమలస్య ఇందిరాతదధీనబ్రంహ విద్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారకమలేందిరాయై నమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారమణిదీపార్చిః । ఆధిదైవికాద్యుపద్రవనభిభూతత్వేన చిరకాలావస్థాయిత్వేన మణిదీపసాదృంశ్యాం హ్రీంకారస్య తస్య ప్రకాశః అనివకసాధారణః మహాతిశయత్వేన అనఘ్యత్వమా వేదయతి। తదుపాసకస్య నిరవధిక మహాత్మ్యాపాదక హ్రీంకారవాచ్యతయా తత్ప్రకాశికేత్యర్థః। తథాచ నిరంతరతమోపాకరణేన స్వేష్టపదార్థాపాదనేనచ సుఖయతీతిఫలితోర్థః॥

ఓం హ్రీంకారమణిదీపార్చిషే నమః ౫

—(*)—

హ్రీంకారతరుశారికా॥ తారయతిఫలార్థినః స్వాదురూర్థాన్ రక్షతీతితరుః। తస్యశారికా । పిగతుండనేత్రచరణా శారికా. అభ్యాసాతిశయేన మనుష్యవద్భాషతే భూతభవిష్యద్వర్తమానే లోకయాత్రా పరిజ్ఞాత్రీసతీ శుభాశుభఫలప్రాప్తించ భాషయావదతీ అస్యబీజస్యవాచ్యార్థతయా తత్సంబంధినీసతీ వేద వాచాసర్వం ప్రకాశయతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారతరుశారికాయైనమః ౬

—(*)—

హ్రీంకారపేటకమణిః॥ గూహనసాధనతయా హ్రీంకారః పేటకేనదృష్టాంతీక్రియతే। తస్యమణిః వైడూర్యఇత్యర్థః। యథాహారాదిను

ణిః పేటకాదాగోపితోపిస్వకాంత్యా బాహ్యాభ్యంతరం ప్రకాశయన్ని వ పేటకేభ్యః తంవ్యావర్తయతి। తథేదమపిబీజం స్వవాచ కతయేతర వర్ణేభ్యః నిరతిశయ మహిమ్నాభేద యతీతిభావః॥

ఓం హ్రీంకారపేటకమణయే నమః ౭

...(*)...

హ్రీంకారాదర్శబింబితా ॥ అస్యబీజస్య ఇతరప్రమాణ మనపే క్ష్య వేదాంతగతతయా- నిర్దోషత్వాదా దర్శనసామ్యం- తస్మిన్ బింబితా ప్రతిబింబితా- మాయయా ప్రతిబింబచైతన్యస్యైవ - జగదాకార ణతయా- సర్వత్ర దర్పణేముఖమివ- ప్రతిఫలనాదితి తాత్పర్యార్థః॥

ఓం హ్రీంకారాదర్శబింబితాయైనమః ౮

—(*)—

హ్రీంకారకోశాసిలతా॥ హ్రీంకారఏవకోశః తస్య అసిలతా అతి దీర్ఘా ఖడ్గమిత్యర్థః॥ సర్వవైర్యాది జన్యదుఃఖ నికృంతనశీల తయాపర దేవతాయా అపితథాత్వేన బహిః ప్రకటనాయోగ్యతా సాదృశ్యేనఆ చ్ఛాదకాపేక్షయాం హ్రీంకారస్య వాచకశబ్దతయాధార కారకత్వ సామ్యాదపి కోశతుల్యతా- తథాచ, హ్రీంకారకోశేవిద్యమానానిల తైవ దుఃఖగూహన సాధనతయా- హ్రీంకారేనివారకత్వేనతిభక్తాభ యంకరీతిభావః సర్వేషామాయుధవీశేషాణా మసిపద ముపలక్షణం మహద్భయం వజ్రముద్యతం। భీషాస్మాద్వాతః పవతఇత్యాది శ్రుతేః॥

ఓం హ్రీంకారకోశాసిలతాయైనమః ౯

—(*)—

హ్రీంకారాస్థాననర్తకీ॥ నటసంబంధిభూసంయోగ చరణవిన్యా సోపలక్షిత తాళానుసారి హస్తాద్యంగ చేష్టానర్తనం తత్కర్త్రీనర్త కీ హ్రీంకారవాచ్యార్థతయా- మాయాది సంబంధినీవతత్కచిత్రతర

కార్యోత్పాదనవ్యాపారానుకార్య వికారిస్వరూపవత్తయా ద్రష్ట్ర లోకమనోవృత్తిభేదేన- తీవ్రమంద మందతరప్రీతి రూపభక్తి విషయతయా- అభివ్యక్తా నభివ్యక్తేష్ట ఫలసాధనతయాస్వకీయపుణ్యాది తారతమ్యేన బుద్ధిశుద్ధిభేదా త్ప్రతిభాతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారాస్థాననర్తక్యైనమః ౧౦

—(*)—

హ్రీంకార శుక్తికాముక్తామణిః॥ హ్రీంకారఏవశుక్తికా- నీలపృష్ఠ త్రికోణాకారా- తస్యాముక్తా ఫలమివాభివ్యజ్యమానాయథా- స్వాతి మహా నక్షత్రేసర్వదేశేషు మేఘసంఘాత్పతత్ జలబిందుః శుక్తికాంతః పతితః సముద్రదేశే విశేషణ- ముక్తాకారేణ- పరిణమతేతథా సత్వ రజస్త మోగుణాత్మక హ్రీంబీజావచ్ఛేద మనోహర వాచామగోచర సుందరతర పరదేవతా మూర్త్యా- సర్వగతమపి చైతన్యం విశిష్యా భివ్యజ్యతే। తథాచ మౌక్తికార్థినాం-శుక్త్యుపాదానవత్పర దేవతా సాక్షాత్కారేప్సూనాం హ్రీంకారోపాసన మావశ్యక మితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారశుక్తికాముక్తామణయేనమః ౧౧

...(*)...

హ్రీంకారబోధితా। సిద్ధపదార్థే- ఇంద్రియాది సంబంధసత్త్వా త్తఏవ జ్ఞానోత్పత్తిదర్శనాత్ నజ్ఞాపనవిధిరపేక్షితః క్రియాసత్వాభావాత్ తర్హి- నిత్యాపరోక్ష ధర్మాదిజ్ఞానచ్ఛందః బ్రహ్మభేదః వేదైక దేశహ్రీంకారేణైవ బోధ్యతే। అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వేన వేదస్యస్వతః ప్రామాణ్యాభ్యుపగమాత్ పరచైతన్యస్యచ జ్ఞాయమానపరమానందరూపతయా పురుషార్థ రూపత్వాదతో హ్రీంకారేణైవ మూలమంత్రాత్మనా బోధితాజ్ఞాపితా హకార రేఫఈకారాణాం వ్యస్త దశాయాం భిన్నార్థకానాంమేనేహి హ్రీంబీజాత్మనాపరిణామే- సచ్చిదానదం

స్వరూప శ్రీత్రిపురసుందర్యాః తదర్థత్వేన అద్వైత స్వరూపతయాప్ర తిభాసాత్। నాన్యోతో స్తి ద్రష్టా ఇదగ్ం సర్వం యదయమాత్మా। ఏ కమేవతుభూతాత్మా భూతె భూతేవ్యవస్థితః। ఏకధా బహుధాచై వదృశ్యతె జలచంద్రవత్ ఇత్యాదిశ్రుతెః। ఆత్మావా అరెద్రష్టవ్యః తే ద్విజిజ్ఞానస్య ఆత్మానం పశ్యేదిత్యాది లిఙ్లోట్తవ్య ప్రత్యయానాం అ పూర్వార్థకతయా నవిధిత్వమితి సిద్ధాంతః॥

ఓం హ్రీంకారబోధితాయై నమః ౧౧

—(*)—

హ్రీంకారమయసౌవర్ణ స్తంభవిద్రుమపుత్రికా॥ పింగప్రకృతే రేణు స్సువర్ణమిత్యుచ్యతె అనుచ్ఛిద్యమానద్రవద్రవ్యస్య నైమిత్తికత్వేపితై జసాంతర ప్రదీపప్రభాదావదర్శనాత్ పదార్థాంతర సంయోగ రజతాదివదితి తెజస్సం యోగాద్భ స్మభావోత్పత్తేశ్చ హీరమణ్యాదా లోహాలేఖ్యత్వా భావవత్త్వేపి పార్థివత్వే బాధాభావాత్ద్రవత్వస్య ఔదకస్వభావత్వేన తత్కార్య పృథివ్యాముపలంభోపపత్తేశ్చ తద్వికా రసౌవర్ణ స్తంభస్యనవరత్న మంటపభారవాహిత్వేసతి తదభిన్నత్వే న తదలంకారభూతత్వస్యైవ సాధర్మ్యస్య హ్రీంకారేపి జగదాశ్ర యత్వేసతి తత్కారణత్వేసతి తదంతభూతత్వేసతి పరమానంద జనక త్వస్య సత్వేన ఉపమెయేహ్రీంకారే మయఇత్యభేదోపచారః। ప్రదీప కాలంకార ద్యోతనార్థ ఇతిజ్ఞాతవ్యం। హ్రీంకారేఉపమేయె మయ శబ్దేనోపమానాభేద కల్పనాత్ తస్మిన్విచిత్ర పింగప్రధానరూపే త త్సంబంధితయా విద్రుమపుత్రాకేవ పుత్రీయమానావిద్రుమేన ప్రవాళే న కృతాపుత్రికా సాలభంజికా సౌవర్ణ స్తంభశబ్దః ఉపలక్షణం ఇ త్యాదీనాం ప్రాయస్తద్దర్శనాత్ తదుపాదానం స్వతః మనోజ్ఞ త్వ

స్తంభస్యాతిశయదర్శనీయతాయై దులర్భ తరప్రవాళ పుత్రికాస్తంభం మంటపం తత్స్వామి నంతద్దేశంచ ప్రకర్షీకరోతి తథా శ్రీపరదేవతా ఏతద్బీజార్థ తయా తదవచ్ఛిన్నా సతీతదాదీన్ సర్వాన్ భూషయతి సఫలీకరోతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకార మయసౌవర్ణ స్తంభవిద్రుమపుత్రికాయై నమః ౧౩

—(*)—

హ్రీంకార వేదోపనిషత్ ॥ వేద్యంతే జ్ఞాయంతే సర్వేపదార్థా అనేనేతివేదః జాత్యామేకవచనం। హ్రీంకారఏవ వేదః జ్ఞాపకత్వావిశేషాత్ తస్య ఉపనిషత్ వేదాంతభాగః లక్ష్యార్థోవా-తద్బ్రహ్మోపనిషత్పరమితిశ్రుతేః। కర్మోపాసనా జ్ఞానకాండభేదేనచ త్వారోపి వేదాః త్రిప్రకారాః తమేతంవేదాను వచనేన బ్రాహ్మణావి విదిషంతీతివాక్యేనాజ్ఞాన సాధనతయా కర్మోపాసనయోః వినియుక్తత్వాత్-అంధంతమః ప్రవిశంతి యేవిద్యాముపాసతేతతోభూయ ఇవతేతమో య ఉవిద్యాయాగ్ం రతాఇత్యాదిశ్రుతేః- తదుభయోస్సంసార ఫలకత్వేన నిందితత్వాచ్చ ఆత్మానం చెద్విజానీయాదయమస్మీతిపురుషః కిమిచ్ఛన్కస్యకామాయ శరీరమనుసంజ్వరేత్ ఆప్తకామఇత్యాదిశ్రుతిభ్యః అద్వైతజ్ఞానోత్పాదక వేదభాగస్య ఉపనిషచ్ఛబ్దవాచ్యస్య- మోక్షఫలకత్వేన ఫలప్రతిపాదనాత్ తదుభయప్రతిపాదక వేదభాగాపేక్షయా ఫలస్య శ్రేష్ఠత్వేనోత్తమత్వ ప్రసిద్ధేః తథాచ పూర్వకాండద్వయార్థ స్యజన్యతయా - తత్ప్రతిపాదక వేదభాగస్య - ఉపనిష చ్ఛేషత్వాత్ హ్రీంకారస్యాపి పరదేవతా ప్రకాశకత్వేన తచ్ఛేషత్వాత్ తస్యాః ప్రాధాన్య ముక్తమితి ద్రష్టవ్యం వేదాంతేషూపనిషచ్ఛబ్దః తజ్జన్యతారూప శక్యసంబంధేన వర్తతే। ముఖ్యయావృత్త్యాతు బ్రహ్మవిద్యా

యామేవ। తథాహి ఉపశబ్ద స్సమీపదేశార్థః బ్రహ్మణ్యధ్యస్త మా యా సమీపదేశః తత్పదార్థః ప్రతిబింబతయా విద్యోపాధిక చైతన్యం శివశబ్దవాచ్యం ఉపశబ్దార్థః లక్షణయా ప్రతిపాద్యతే । నిశబ్దః షదితి పదస్య విశేషణంసత్ ఇతిపదం షద్ల్ విశరణగత్యవసాదనేషుభవతి త థాచ ఉపశబ్దవాచ్యోజీవః అవిద్యాం నిహత్య త్యక్త్వా బ్రహ్మ స్వరూ పేణ నిషత్ వర్తతఇతిఉపనిషత్ ఇత్యేకార్థఃజీవః బ్రహ్మస్వరూపత్వే న నిగచ్ఛతిజానాతీత్యన్యోర్థః జీవః బ్రహ్మస్వరూపేణా వసీదతిపరిస మాప్నోతీతి తృతీయోర్థః । ఏవముపనిషచ్ఛబ్దస్య బ్రహ్మ విద్యావాచ కత్వేన ప్రసిద్ధస్య తద్వాచకవేదభాగే లక్షణావత్వాచ్చాపి ఉపనిషచ్ఛ బ్ద వాచ్యోభవతి తథాచ హ్రీంకార ఏవవేదః తస్యోపనిషత్ ప్రధాన భూతా బ్రహ్మ విద్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారవేదోపనిషదే నమః ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారాధ్వరదక్షిణా॥ హ్రీంకారఏవఅధ్వరః యజ్ఞః తస్యద క్షిణాసమాప్తిసాధనం దక్షిణాయాం దత్తాయాం యజ్ఞపరిసమాప్తిద ర్శనాత్ హ్రీంకారస్యాపి జపః యజనాత్మకతయా అధ్వానం యాతి గచ్ఛతీత్యధ్వరః మార్గసాధకఇత్యర్థః॥ దక్షిణాపదంఫలవాచీ ఋత్వి గ్భ్యః పారాణాం దక్షిణా ఫలత్వ దర్శనాత్ హ్రీంకారాధ్వరస్య హ్రీంకార జపయజ్ఞస్య దక్షిణాఫలసాధన భూత పురుషార్థరూపా అథవా- హ్రీంకారాధ్వరస్య దక్షిణాపత్నీతివచనాత్॥ శ్లో ॥ జ్ఞానయ జ్ఞేన తేనాహం ఇష్టస్యామితి మేమతిః । ఇతిభగవద్వచనాత్। హ్రీంకార లక్ష్యోర్థః జ్ఞానమేవ హ్రీంకారః జ్ఞానయజ్ఞః ప్రధానం దక్షిణాము ఖ ఇతివచనాత్। దక్షిణావిభాగవభూతత్వేన ప్రధానభూతేతినా శైవ

తోద్దేశేన ద్రవ్యత్యాగో యాగ ఇత్యుచ్యతే। త్యక్తద్రవ్యస్యాగ్నౌప్రక్షే పో హోమః ఋత్విగుద్దేశేన వేద్యామర్థవిభాగో దక్షిణా। అర్థిభ్యో న్వేద్యబహిర్దేశే అర్థవిభాగో దానమిత్యేషాం భేదః॥

ఓం హ్రీంకారాధ్వరదక్షిణాయై నమః ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారనందనారామనవకల్పకవల్లరీ ॥ రమయత్యానందయతీ త్యారామః- నందయతి సుఖయతీతినందనః సచాసావారామశ్చ తథా ఇంద్రోద్యానం విచిత్రస్వరూపతయా విజాతీయార్థ కత్వాత్ హ్రీం కారఏవ నందనారామః తస్యనవానూతనా అతికోమలేతి తదర్థః కల్ప యతీతికల్పకః కల్పకాచసావల్లరీచేతితథా। దేవోద్యానేవిద్యమానా నాంవృక్షలతా గుల్మతృణాదీనాం ఏతల్లోకాతిశయ పుష్పఫలవత్వే వి. నసర్వోత్తమతాప్రసిద్ధిః। కల్పవల్ల్యాస్తు యథాకర్మ యథాసేవ ముపా సకానాం సర్వార్థప్రదానశక్తిమత్త్వేన సర్వోత్కృష్టతా, తథాబ్ర హ్మ విష్ణురుద్రాణాం తద్వాచకవర్ణభేదానాం అన్యోన్య సంబంధత యా ఏకత్రప్రతీయ మానత్వేన చిరంజీవనఫలాది ప్రదానేన నందకత యా సంసారో పశామకత్వేనచ హ్రీంకారస్యనందనోపమా । తత్ర సర్వార్థ ప్రదాతృత్వేన కామేశ్వరాలింగిత కోమలతర సుందరమూ ర్త్యా విశిష్టార్థ పురుషార్థ చతుష్టయకల్పనేన సగుణ నిర్గుణో పాసకానాం తద్దేవతాత్మనా ప్రాధాన్యేన సమష్టి రూపతయా సా దృశ్యేన నవకల్పక వల్లరీత్యుచ్యత ఇతిభావః।

ఓం హ్రీంకారనందనారామ నవకల్పకవల్లర్యై నమః ౧౬

—(*)—

హ్రీంకారహిమవద్గంగా॥ హిమానిఅస్మిన్ సంతీతిహిమవాన్ శీతల

పర్వతరాజః హ్రీంకారస్యాపి అమృతాదిసాధకతయా శీతలతాజో ధ్యా తస్మాద్గంగేవ పరమపావనీ సర్వపురుషార్థప్రదా మంత్ర దేవతాత్మనా అభివ్యక్తేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారహిమవద్గంగాయై నమః ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారార్ణవకౌస్తుభా॥ కౌస్తుభః। క్షీరాబ్ధి జన్మసు చతుర్దశసురత్నేషు యథా శ్రేష్ఠ సర్వాధి కప్రకాశాది గుణతయా. తథా పరదేవతాపి అపారమహిమా పరిచ్ఛిన్న హ్రీంకారమంత్ర వేద్యత్వేన తత్ప్రసన్నా సతీ అత్రాయంపురుషః స్వయంజ్యోతి రితిశ్రుతేః। స్వయంప్రకాశతయా విద్యోతత ఇత్యర్థః అత్ర కౌస్తుభహృదయస్య లక్ష్మీపతి త్వసద్భావే నోక్తమత్ర సకలసుందర తనుత్వ గుణా ఇవవిష్ణోః హ్రీంకారార్ణవ విద్యోతమాన హ్రీంకార దేవతోపా సకస్యాపి నారాయణా భేదేన శ్రీకాంతత్వాదిధర్మాః స్వతఏవసిద్ధ్యంతీతి కౌస్తుభోపదేశధ్వనిత మితిద్రష్టవ్యం

ఓం హ్రీంకారార్ణవకౌస్తుభాయై నమః ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారమంత్రసర్వస్వా॥ సర్వాణిచ తానిస్వానిచ ధనాద్యణిమాద్యష్టైశ్వర్యజనకత్వాదీని తానితథా హ్రీంకారఘటితాః మంత్రాః హ్రీంకారోవా తేషాంసర్వస్వా సకల సంపత్సర్వార్థసాధకత్వశక్తిరిత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారమంత్రసర్వస్వాయై నమః ౧౬

—(*)—

హ్రీంకారపరసౌఖ్యదా॥ హ్రీంకారపరాః హ్రీంకారమాత్ర జపపరాః। హ్రీంకారఘటిత శ్రీవిద్యాజపపరావా. తేషాంసౌఖ్యం చతుర్వ

థ పురుషార్థ జన్యానందః తందదాతీతి తథా హ్రీంకారాణాం వ్యష్టి రూపేణ వాచ్యార్థానాం త్రిమూర్తీనాం పరసౌఖ్యం సామరస్యసుఖం ఏకభావానందం దదాతీతి వార్థః। యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్య ద్విజానాతి సభూమా యత్రాన్య త్పశ్యత్యన్య చ్ఛృణోత్యన్యద్విజానాతి తదల్పం నాల్పే సుఖమస్తీతి । ఆనందం బ్రహ్మణోవిద్వాన్నబిభేతి కుతశ్చనేతి। యదాహ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేనం తేనిరుక్తే నిలయనే భయం ప్రతిష్ఠాం విందతే అథసోభయం గతోభవతి విజ్ఞానమానందం బ్రహ్మ। రాతిర్దాతుః పరాయణ మిత్యాది బహుశ్రుతిభ్యః అఖండసచ్చిదానంద బ్రహ్మతయా సైవభవతి। అస్యజ్ఞానాదన్యఫలప్రాప్తేరయోగాత్ । బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి । తరతిశోకమాత్మవిత్ యేన మాముపయాంతితే తేషామహంస ముద్ధర్తా మృత్యుసంసార సాగరాత్ బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతీత్యాది శ్రుతిస్మృతి శతేభ్యః స్వస్వరూప ప్రాప్తిరేవ పురుషార్థ ప్రదాతృత్వం సిద్ధం॥

ఓం హ్రీంకారపరసౌఖ్యదాయైనమః ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీమద్గోవింద భగవత్పాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతీ నామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండ చతుర్థ వర్ణ నామార్థ ప్రకాశనం పంచమం॥ * * *

త్రిశతీభాష్యం.

సమాప్తశ్చాయం గ్రంథః.

